

ΘΑΑ

Βασ. Οικονομίδη

ΤΑΞΙΣ Ε'

μεγαλόγραφον Ε'

Διηγερέων δι. μεγαλόγραφον

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

50

044

€ 10,00

42

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Δ/νσις Διδ. Βιβλίων
Ἀριθμ. Πρωτ. 61330

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3—7—1952

Πρὸς
Τὸν κ. Βασίλ. Οἰκονομίδην
Ὁδὸς Βασιλείου Λάσκου

Παγκράτι-Ἀθήνας

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 65303]2—7—52 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνώμοδότησιν τοῦ Κεντρικοῦ Γνωμοδοτικοῦ καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως, ἐνεκρίθη τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία» βιβλίον σας ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῶν *Θρησκευτικῶν* διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Ε' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπὶ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ 1—9—52.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὴν ἔγκαιρον ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου συμμορφούμενος πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν κανονισμὸν ἐκδόσεως βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Κοινοποίησις
Κ.Γ.Δ.Σ.Ε.

Ἐ. Ὑπουργοῦ
Ὁ Δ/ντῆς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΓ.
ΥΠΟΥΡΓ. ΠΑΙΔ. 103901)21-7 - 67

Ἡ τετάρτη ἀπὸ τὸ 1453 καὶ φθάνει μέχρι τῆς σημερινῆς ἐποχῆς.

✓ Ἡ χρησιμότης καὶ ἡ ἀξία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Διὰ νὰ ἐκτιμῇσθαι κανεὶς τὴν ἀξίαν καὶ χρησιμότητα τοῦ μαθήματος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, πρέπει νὰ ἔχῃ θρησκευτικὴν πίστιν καὶ νὰ μελετήσῃ τὸ μάθημα αὐτὸ μὲ προσοχὴν. Τότε θὰ μάθῃ ὅτι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία εἶναι Ἱστορία τῆς πλέον τελειοτέρας θρησκείας ἀπὸ ὅσας εἶδε ποτε ὁ κόσμος καὶ ὅτι ἡ θρησκεία αὕτῃ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ὅσον καμμία ἄλλη θρησκεία εἰς τὴν γῆν.

Μὲ τὴν μελέτην καὶ γνῶσιν αὐτῆς θὰ μάθῃ ἀκόμη νὰ ἐννοῇ καλύτερον τὰ σημερινὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀφοῦ πρῶτον θὰ γνωρίσῃ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῶν περασμένων ἐποχῶν.

✓ Εἰς ποίαν θρησκευτικὴν καὶ ἡθικὴν κατάστασιν εὐρίσκοντο οἱ λαοὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους κατὰ τὸν α' μ.Χ. αἰῶνα

Κατὰ τὸν α' μ.Χ. αἰῶνα ἡ θρησκεία ἡ ὁποία ἐπεκράτει εἰς τοὺς περισσότερους λαοὺς τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, ἦτο ἡ *πολυθεϊστική*, ἡ *εἰδωλολατρική*. Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες, διάφοροι φυσικαὶ δυνάμεις, ἡ βροντὴ, ἡ ἀστραπή, ὁ κεραυνός, καθὼς καὶ διάφοροι ἥρωες κλπ. ἦσαν οἱ θεοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων.

Κατὰ τὰ ἔτη δὲ τῶν αὐτοκρατόρων, ἤρχισαν νὰ λατρεύονται ὡς θεοὶ καὶ μερικοὶ αὐτοκράτορες, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἄνθρωποι κακοί, ἀνήθικοι καὶ διεφθαρμένοι. Τοιοῦτοι ὅμως θεοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐμπνεύσουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκτίμῃσιν καὶ σεβασμὸν καὶ διὰ τοῦτο τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα εἶχε καταπέσει.

Ἀλλὰ καὶ διαφθορὰν μεγάλην παρουσίαζε τότε ὁ κόσμος. Οἱ πλούσιοι κατεσπατάλουν τὰ πλοῦτή των εἰς πλούσια γεύματα, εἰς ἀκολασίας καὶ ἀσωτείας. Ἡ ἀδικία ἐπλεόναζε καὶ τὰ ἐγκλήματα ἦσαν πολὺ διαδεδομένα.

Ἀκόμη καὶ ἡ λατρεία τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς θεοὺς ἐγένετο πολλὰς φορὰς τότε μὲ ἀίσχρὰς καὶ ἀκολάστους πράξεις.

Ἄρκεϊ νά ἀναφέρωμεν ὅτι διὰ νά ἐξιλεώσουν τοὺς θεοὺς των οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἐθυσίαζον καὶ ἀνθρώπινας ὑπάρξεις ἀκόμη.

Ἐπίσης ἡ δουλεία μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἦτο καθιερωμένη καὶ ἡ γυνὴ ἐθεωρεῖτο πλάσμα κατώτερον καὶ περιφρονημένον.

Καὶ αὕτῃ ἀκόμη ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ἡ ὁποία ἦτο τόσον πρωτεύουσα εἰς τὰ γράμματα καὶ εἰς τὰς τέχνας, ὅμως εἰς τὸ ζήτημα τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς ἦτο ὠπισθοδρομημένη καὶ παρουσίαζε τὰς ἀτελείας τὰς ὁποίας παρουσίαζον καὶ οἱ ἄλλοι λαοί.

Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἡ θρησκεία των

Ὁ μόνος λαός, ὁ ὁποῖος ἀπετέλει τότε ἐξαίρεσιν, ἦτο ὁ λαός ὁ Ἰουδαϊκός, ὁ ὁποῖος ἐπίστευεν εἰς ἓνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ πίστις τῶν Ἰουδαίων παρουσίαζεν ἀτελείας διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους:

1. Ἐπίστευον ὅτι ὁ Θεός, ἦτο θεός μόνον ἰδικός των, τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ὄχι καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

2. Ὅτι εἶναι φοβερός τιμωρός τῶν ἀνθρώπων μέχρι τρίτης γενεᾶς, διὰ τοῦτο δὲ οἱ ἄνθρωποι πρέπει νά τὸν φοβοῦνται.

3. Οἱ ἱερεῖς τῶν Ἰουδαίων, καθὼς καὶ αἱ ἀνώτεροι Ἰουδαϊκαὶ τάξεις, οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἦσαν προσκολλημένοι μόνον εἰς ἐξωτερικοὺς τύπους θρησκευτικούς, χωρὶς νά ἔχουν ἀληθινήν εὐσέβειαν. Ὅταν δὲ ἐγεννήθη ὁ Χριστός, δὲν ὑπῆρχε χώρα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους εἰς τὴν ὁποίαν νά μὴ κατοικοῦν Ἰουδαῖοι. Ὅπου ὅμως καὶ ἂν αὐτοὶ εὕρισκοντο, ἐθεώρουν τὴν Ἱερουσαλὴμ ὡς ἱερὰν πόλιν καὶ κοινὴν πρωτεύουσαν καὶ διὰ τοῦτο τὰς μεγάλας των θρησκευτικὰς ἐορτάς συνήθιζον νά τὰς ἐορτάζουν ἐκεῖ. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἤδρευε καὶ τὸ Ἀνώτατον Θρησκευτικὸν Συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἦτο δι' ὅλους τοὺς Ἰουδαίους ἡ ἀνωτάτη δικαστικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀρχή.

Ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα

Κατὰ τὸν α' μ.Χ. αἰῶνα οἱ διάφοροι λαοὶ τοὺς ὁποίους συμπεριελάμβανε τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος εἰς τὰ σύνορά του, ὠμίλουν πολλὰς καὶ διαφόρους γλώσσας. Ἐπικρατέστεραι ὅμως

καί περισσότερο διαδεδομένοι ἦσαν δύο : Ἡ *Λατινική* εἰς τὰς Δυτικὰς ἐπαρχίας καὶ ἡ *Ἑλληνική* εἰς τὰς Ἀνατολικὰς. Ἡ Ἑλληνική εἶχε διαδοθῇ εἰς αὐτάς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Παλαιστίνης, ὑπῆρχον Ἰουδαῖοι, οἱ ὅποιοι εἶχον μὲν ῥωμαιοὺς Ἑλληνικὴν καὶ ὠμίλουν ὥς γλῶσσαν μητρικὴν τὴν Ἑλληνικὴν. Αὐτοὶ ὠνομάζοντο Ἰουδαῖοι *Ἑλληνισταί*. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους, τὴν Ρώμην, ἦτο ἐξηπλωμένη ἄρκετὰ ἡ Ἑλληνική, ὑπῆρχον δὲ πολλοὶ Ῥωμαῖοι, ἰδίως τῶν ἀνωτέρων τάξεων, οἱ ὅποιοι ἠγάπων νὰ τὴν ὁμιλοῦν.

Συμπέρασμα

Κατόπιν ὅλης αὐτῆς τῆς θρησκευτικῆς παρακμῆς, τὴν ὁποῖαν παρουσίαζε τότε ὁ κόσμος τῶν πολυθεϊστικῶν θρησκειῶν καὶ τῆς παρακμῆς τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας, ἡ ὁποία εἶχε περιορισθῇ μόνον εἰς ἐξωτερικοὺς τύπους, ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ ποθῇ μίαν νέαν θρησκείαν. Ἦθελε μίαν θρησκείαν γεμάτην ἀπὸ ὑψηλὸν περιεχόμενον πνευματικόν, θρησκείαν ἀνωτέραν, ἡ ὁποία νὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ παρηγορήσῃ τὸν ἄνθρωπον, νὰ τὸν ἀνυψώσῃ, νὰ τοῦ δώσῃ ἀνάπαυσιν ἐσωτερικὴν.

Τοιαύτη θρησκεία ἐφανερώθη ἡ Χριστιανική. Ἦτο ἡ Θρησκεία ἐκείνη τὴν ὁποῖαν προανήγγειλεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῶν Προφητῶν (Ἡσαίου ν' 1-14) καὶ τὴν ὁποῖαν οἱ Ἰουδαῖοι περιέμενον νὰ τὴν κηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον ἕνας νέος Μεσίας. Καὶ ὁ Μεσίας αὐτός, ὁ ὁποῖος παρουσιάσθη καὶ τὴν ἐκήρυξεν, ἦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. Η Πεντηκοστή

(Ίωάν. κ' 19 καὶ ἐξῆς. Πράξ. Ἀποστ. α', β' 1 καὶ ἐξῆς. Μάρκου α' 16 καὶ ἐξῆς. Ματθ. δ' 18 καὶ δ' 22 - 23. Ματθ. θ' 26—ι' 10—2).

Μετὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀνάστασίν του, ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἦσαν προωρισμένοι νὰ ἐξαπλώσουν τὴν θεῖαν του διδασκαλίαν, ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι. Αὐτοὶ ὅμως ἦσαν ἄνθρωποι ἄπλοῖ καὶ ταπεινοί. Ὅταν τοὺς εὗρηκεν ὁ Ἰησοῦς καὶ τοὺς ἐκάλεσε μαζί του, μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐψάρευον εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἡ ὁποία λέγεται καὶ θάλασσα τῆς Τιβεριάδος.

Πῶς λοιπὸν ἄνθρωποι ἄπλοῖκοι καὶ ἀπαιδευτοὶ θὰ ἀνελάβαν ἓνα τόσον βαρὺ καὶ δύσκολον ἔργον; Πῶς θὰ ἤμποροῦσαν νὰ γίνουν κήρυκες καὶ διδάσκαλοι μιᾶς νέας θρησκείας, ὅπως ἦτο ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ;

Ὁ Ἰησοῦς, ὅταν ἦτο ἀκόμῃ μαζί των εἰς τὴν γῆν, τοὺς εἶχεν ὑποσχεθῆ ὅτι θὰ ἔστελλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ νὰ τοὺς φωτίσῃ εἰς τὸ δύσκολον ἔργον των. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ τοὺς ἐχάριζε τὸ δῶρον τῆς θείας σοφίας. Θὰ τοὺς ἐπροίκιζε μὲ εὐγλωττίαν. Θὰ τοὺς ἔδιδε τὸ χάρισμα νὰ ὁμιλοῦν καὶ διαφόρους ξένας γλώσσας, ἀφοῦ προορισμὸς τῶν Ἀποστόλων ἦτο νὰ διδάξουν καὶ σὲ ξένους ἀλλογλώσσους λαούς. Θὰ τοὺς ἔδιδε

καὶ δύνανται νὰ θεραπεύουν. Ἀκόμη καὶ ψυχικὴν τόνωσιν καὶ θάρρος θὰ ἐχάριζεν εἰς αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἦξευρεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι εἰς τὸ δύσκολον ἔργον των οἱ Ἀποστόλοι θὰ εὕρισκον ἐμπόδια καὶ ἐχθρούς. Διὰ νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσουν, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὡπλισμένοι μὲ σθένος καὶ δύναμιν. Ἀλλὰ καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἀμέριστον τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Τὴν ὑπόσχεσίν του ὁ Ἰησοῦς, ὅτι θὰ ἔστελλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὴν εἶχε δώσει εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ὅταν ἀκόμη ἦτο εἰς τὴν γῆν. (Βλ. Ἰωάν. ιδ' 26 καὶ ιε' 26-27). Ἦρchiσε δὲ νὰ τὴν ἐκπληρώσῃ τὴν πρώτην φοράν, ὅταν ἐπέρασαν ἑπτὰ ἡμέραι ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀνάστασίν του. Παρουσιάσθη τότε εἰς αὐτούς, τοὺς ἐφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς εἶπε :

« Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον . . . ». Τότε τοὺς ἔδωκε καὶ τὸ χάρισμα νὰ συγχωροῦν ἁμαρτίας. (Ἰωάν. κ' 23-24). Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὅμως τοὺς τὸ ἔστειλε κυρίως τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. Οἱ μαθηταὶ ἦσαν τότε συνηγμένοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, εἰς μίαν οἰκίαν, ὅπου ὠμίλουν διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, διὰ τὸν διδάσκαλόν των καὶ προσήυχοντο.

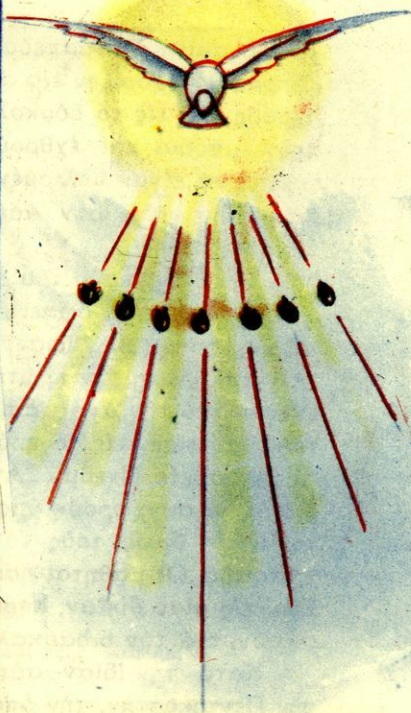
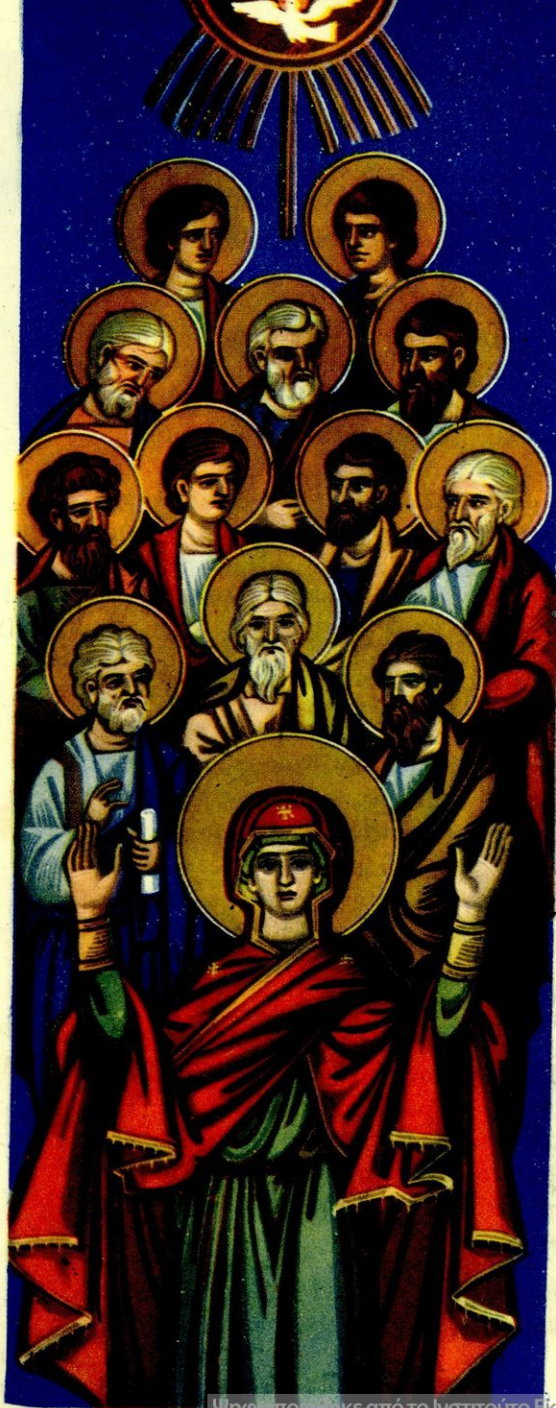
Κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτὴν ἡμέραν ἐώραζον καὶ οἱ Ἑβραῖοι τὴν Πεντηκοστὴν, τὴν ὁποίαν ἐθεώρουν ὡς μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας των ἑορτάς. Ἦσαν δὲ τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ μαζευμένοι καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐπανῆλθον ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν, τὴν Κρήτην, τὸν Πόντον καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη εἰς τὰ ὁποῖα διέμενον.

μεθ.

2. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον φωτίζει τοὺς Ἀποστόλους

(Πράξ. Ἀπ. α', β' 1 καὶ ἑξῆς)

Τὴν ἡμέραν λοιπὸν αὐτὴν, εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἦσαν οἱ Ἀποστόλοι συνηγμένοι, ἠκούσθη ἑξαφνα ἤχος τρομερός. Ὡμοίαζε μὲ βοὴν ἢ ὁποία γίνεται, ὅταν φυσᾷ δυνατὸς ἄνεμος. Ἐνόμιζε κανεῖς ὅτι θὰ ξεριζωθοῦν τὰ δένδρα καὶ θὰ κρημνισθοῦν οἱ τοῖχοι. Ὁλὴ ἡ οἰκία ἐγέμισεν ἀπὸ τὸν τρομερὸν ἐκεῖνον ἤχον. Ἀλλ' ἐγέμισε καὶ ἀπὸ θεῖον φῶς. Πύριναι δὲ γλῶσσαι ὁμοίαι μὲ φωτεινὰς δέσμας ἐκάθισαν ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Ἀποστόλων.

«.. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι· καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.»

(Πράξ. β', 1-5)

Ἦτο τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐφώτισε τὸν νοῦν των μετὰ τὸ θεῖον φῶς τῆς σοφίας καὶ ἐγέμισε τὴν ψυχὴν των μετὰ δυνάμιν θεϊκὴν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀπαίδευτοι Ἀπόστολοι, οἱ ταπεινοὶ καὶ ἀπλοῖκοι ἀλιεῖς, ἐγιναν πάνσοφοι καὶ πεπαιδευμένοι, ἱκανοὶ ν' ἀποστομῶνουν ὄλους τοὺς διδασκάλους τῶν ἄλλων θρησκειῶν.

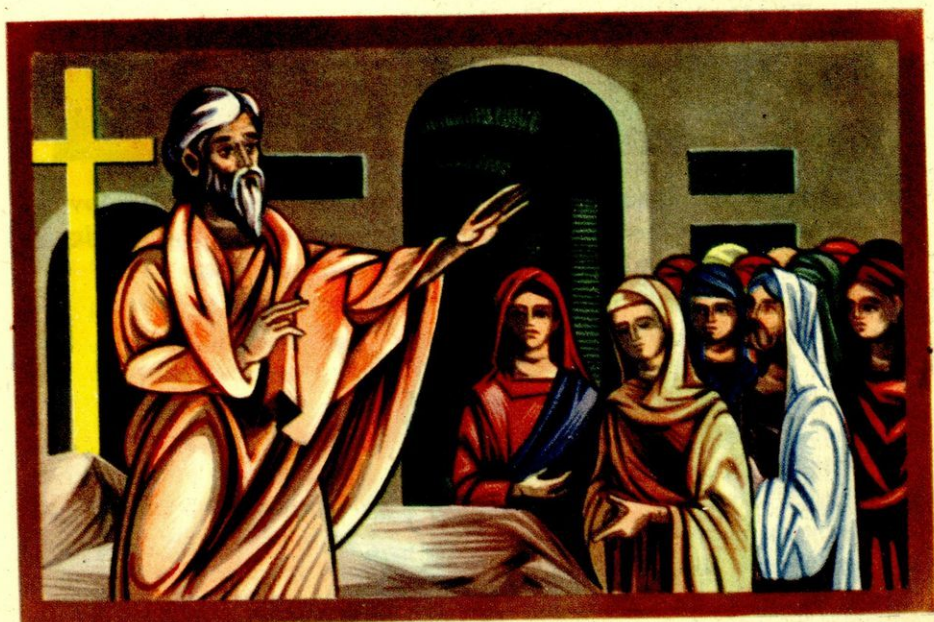
Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἄλλους ξένους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, μόλις ἤκουσαν τὸν τρομερὸν ἦχον ἔτρεξαν εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι. Πολὺ δὲ παρεξενεύθησαν, ὅταν ἤκουσαν αὐτοὺς νὰ ὁμιλοῦν ξένας γλώσσας. Διὰ τοῦτο ἡρώτων με ἀπορίαν :

— Πῶς οἱ ἀμαθεῖς αὐτοὶ Γαλιλαῖοι ἔμαθαν νὰ ὁμιλοῦν ξένας γλώσσας καὶ συνεννοοῦνται μαζί μας ;

3. Ὁμιλία τοῦ Πέτρου πρὸς τὸ πλῆθος

(Πράξ. Ἀπ. β' 14 καὶ ἐξῆς)

Ὁ Πέτρος, περιστοιχισμένος τότε καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, ἐξῆλθε καὶ ὠμίλησε δυνατὰ πρὸς τὸ πλῆθος ὥστε νὰ ἀκουσθῇ ἀπὸ ὅλους καὶ εἶπε :

—“Ανδρες Ἰουδαῖοι καὶ ὅσοι κατοικεῖτε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Μάθετε ὅτι ὁ ἥχος ὁ ὁποῖος ἠκούσθη, ἦτο τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἔστειλεν εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς καὶ ἐφώτισε τὸν νοῦν μας καὶ ἐγέμισε τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ σοφίαν. Μὴν ἀπορεῖτε λοιπὸν πῶς ἐμάθαμεν τὰς ξένας γλώσσας.

Ἐπειτα ὠμίλησε διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὴν σταύρωσιν του, τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ἀνάληψιν του εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Κατηγόρησε τοὺς Ἰουδαίους διὰ τὸ τρομερὸν ἔγκλημα τὸ ὁποῖον ἔπραξαν ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ νὰ τὸν σταυρώσουν καὶ τοὺς συνεβούλευσε νὰ μετανοήσουν, νὰ βαπτισθοῦν καὶ νὰ γίνουν Χριστιανοί, ἂν θέλουν νὰ σωθοῦν.

Ἡ δύναμις τοῦ λόγου τοῦ Πέτρου ἦτο τόσο μεγάλη καὶ τόσο πειστικοὶ ἦσαν οἱ λόγοι του, ὥστε τρεῖς χιλιάδες ἄνθρωποι, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἦσαν ἐκεῖ, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔγιναν Χριστιανοί. Ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ἰδρύθη τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτὸ γεγονός τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους τὸ ἐορτάζομεν τὴν ἑορτὴν τῆς *Πεντηκοστῆς*. Αὕτῃ ἔρχεται πενήκοντα ἡμέρας μετὰ τὸ Πάσχα καὶ πάντοτε ἡμέραν Κυριακὴν. Τὴν ἐπομένην τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τὸ Ἀπολυτίκιον τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι τὸ ἑξῆς :

« Εὐλογητός εἰ, Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἁγίους ἀναδείξας καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλόανθρωπε, δόξα Σοι ».

Τὸ Ἀπολυτίκιον ἐξηγεῖ μὲ συντομίαν τὸ ἱστορικὸν τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν περὶ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

4. Ἡ πρώτη Χριστιανική Ἐκκλησία

(Πράξ. Ἀπ. α' 20 - β' 14 καὶ ἐξῆς)

Αἱ τρεῖς χιλιάδες Ἰουδαῖοι, οἱ ὅποιοι ἤκουσαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πέτρου καὶ ἔγιναν Χριστιανοί, ἤσθάνοντο τὴν ἀνάγκην νὰ ἀκούουν συχνότερον τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων. Ὡς νέοι Χριστιανοί ἤθελον νὰ κατανοήσουν καλύτερον τὰ κηρύγματα τῆς νέας θρησκείας, καὶ ἐπεθύμουν νὰ ἐμψυχώνωνται, νὰ φρονηματίζωνται, νὰ γεμίζουν ἀπὸ θεῖαν πίστιν καὶ διὰ τοῦτο εἶχον ἀνάγκην νὰ συναντῶνται μὲ τοὺς Ἀποστόλους συχνά. Ἡ συγκέντρωσις δὲ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἐπίστευον εἰς τὸν Χριστόν, ὠνομάσθη Ἐκκλησία. Πρώτη δὲ Χριστιανική Ἐκκλησία ἰδρύθη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἰδρυτὴς αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ἡ Ἐκκλησία αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ προώδευσεν, ἐμεγάλωσε καὶ ἔγινε τὸ κέντρον καὶ ἄλλων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο πτωχή, ὑπεχρέωθησαν ἄλλαι Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι ἔτυχεν νὰ εἶναι εὐποροὶ, νὰ τὴν ὑποστηρίζουν μὲ εἰσφοράς.

5. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν

(Πράξ. Ἀπ. δ' 32 καὶ ἐξῆς)

Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ἀπετέλεσαν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, παρουσίαζε διαφορὰς σημαντικὰς ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διαφορὰς τὰς ὁποίας ἀξίζει νὰ ἀναφέρωμεν.

Οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι Χριστιανοὶ ἐφρόντιζον νὰ συναντῶνται μὲ τοὺς Ἀποστόλους συχνά, νὰ προσεύχωνται μαζί, νὰ ψάλλουν ὕμνους πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ παρακολουθοῦν θρησκευτικὰ κηρύγματα.

Ἡ συχνὴ δὲ αὕτη μεταξύ των ἐπικοινωνία, τοὺς ἔκαμνε νὰ γνωρίζωνται καλύτερον, νὰ συνδέωνται καὶ νὰ ἀναπτύσσουν δεσμοὺς ἀγάπης πραγματικῆς. Ἦτο δὲ ἡ ἀγάπη των τόσον μεγάλη, ὥστε ἐθεωροῦντο μεταξύ των ὡς ἀδελφοί. Ἔτρωγον μαζί εἰς κοινὰς τραπέζας καὶ ἀπετέλουν ὅλοι των μίαν μεγάλην χριστιανικὴν οἰκογένειαν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς Ἀποστόλους.

Τὰ γεύματά των ἐκεῖνα ἐλέγοντο ἀγάπαι καὶ ἡ ἀγορά των ἀναγκαιούτων τροφίμων ἐγένετο διὰ χρημάτων, τὰ ὅποια κατέβαλλον ἀπὸ κοινοῦ. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ἦσαν εὐπορώτεροι καὶ εἶχον περιουσίας τὰς ἐπώλουν καὶ ἔδιδον τὰ χρήματα εἰς τοὺς Ἀποστόλους, οἱ ὅποιοι τὰ κατέθετον εἰς ταμεῖον κοινόν. Διὰ τῶν κοινῶν αὐτῶν εἰσφορῶν συνετηροῦντο πάντες οἱ Χριστιανοὶ καὶ πρὸ πάντων αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανὰ αὐτῶν. Ὡ! πόσῃ ἀνακούφισιν εὗρισκεν ἡ ἀνθρωπίνη δυστυχία ἀπὸ τῆν κοινὴν αὐτὴν συνεισφορὰν!

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνεκουφίζοντο οἱ πτωχοὶ καὶ ὠλιγόστευεν ἡ δυστυχία μέσα εἰς τὴν ζηλευτὴν ἐκείνην χριστιανικὴν οἰκογένειαν. Ἦνωμένοι ὅλοι μὲ τὸν στενὸν δεσμόν τῆς ἀγάπης, τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἄφιναν κανένα ἀπὸ τοὺς πάσχοντας ἀδελφούς των νὰ δυστυχήσῃ.

Ἀλλὰ καὶ μίαν ἄλλην διαφορὰν παρουσίαζον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοί. Ὅλοι των προσεπάθουν ποῖος νὰ ὑπερβῇ τὸν ἄλλον εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ τὴν εὐγένειαν, εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τοὺς καλοὺς τρόπους.

Ἡ θεία χάρις τοῦ Χριστοῦ ἐφώτιζε καὶ ἐδυνάμωνεν αὐτοὺς ὥστε νὰ γίνωνται ὁλονὲν καὶ καλύτεροι. Αἱ πράξεις αὐτῶν συνεφώνουν μὲ τὰ κηρύγματα τῶν Ἀποστόλων καὶ μὲ τὰ παραγγέλματα τῆς Θρησκείας τοῦ Χριστοῦ.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, βλέποντες τοὺς Χριστιανοὺς νὰ παρουσιάζωνται τόσον τέλειοι, ἐξετίμων αὐτοὺς καὶ τὴν Θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, ἐγίνοντο καὶ ἐκεῖνοι Χριστιανοί, καὶ διὰ τοῦτο ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλὴμ δὲν ἤργησε νὰ γίνῃ πολυάνθρωπος.

6. Οἱ Χριστιανοὶ ἐκλέγουν διακόνους

(Πράξ. Ἀποστ. ε' 42, στ' καὶ ἐξῆς)

Τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλὴμ κατ' ἀρχὰς εἶχον οἱ Ἀπόστολοι. Καὶ ἐν ὧσφ ἡ Ἐκκλησία ἦτο μικρά, αἱ φροντίδες καὶ οἱ κόποι διὰ τὴν διοίκησιν τῆς ἦσαν τότε μικροὶ καὶ ὀλίγοι. Ὅταν ὁμως ἡ Ἐκκλησία ἐμεγάλωσεν, ἡ διοίκησίς τῆς ἐγίνε δυσκολωτέρα καὶ πολυπλοκωτέρα. Οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἠδύναντο τότε νὰ φροντίζουν δι' ὅλα μόνον των. Διὰ τοῦτο με-

ρικάι χήραι καὶ ὀρφανὰ ἤρχισαν νὰ διατυπώνουν παράπονα, ὅτι δὲν βοηθοῦνται ἐπαρκῶς.

Διὰ νὰ θεραπεύσουν τὸ ἄτοπον τοῦτο οἱ Ἀπόστολοι, ἐκέλευσαν μίαν ἡμέραν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς εἶπον :

— Ἀδελφοί. Δὲν εἶναι πρέπον νὰ ἀφίνωμεν ἡμεῖς τὸ κήρυγμα καὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ καταγινώμεθα μὲ τὰ ζητήματα τοῦ φαγητοῦ καὶ τῆς ἐλεημοσύνης. Ἐκλέξατε μεταξύ σας ἑπτὰ κατάλληλα πρόσωπα καὶ ἀναθέσατε εἰς αὐτὰ τὴν οἰκονομικὴν ὑπηρεσίαν, ἡμᾶς δὲ ἀφήσατε νὰ ἀφοσιωθῶμεν εἰς τὰ καθήκοντα τῆς διδασκαλίας.

Οἱ λόγοι τῶν Ἀποστόλων ἤρσαν καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐξέλεξαν διὰ τὴν οἰκονομικὴν ὑπηρεσίαν τὸν Στέφανον, ἄνδρα γεμάτον ἀπὸ πίστιν καὶ φωτισμένον ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μαζὶ μὲ αὐτὸν ἐξέλεξαν καὶ τὸν Φίλιππον καὶ ἄλλους πέντε, τοὺς ὁποίους παρουσίασαν εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Αὐτοὶ ἦσαν : ὁ Πρόχορος, ὁ Νικάνωρ, ὁ Τιμὼν, ὁ Παρμενᾶς καὶ ὁ Νικόλαος.

Οἱ Ἀπόστολοι ἐπέθεσαν τὰς χεῖρας εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καὶ προσηυχήθησαν εἰς τὸν Θεὸν νὰ στείλῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ τοὺς φωτίσῃ. Ἀπὸ τότε τὴν συνήθειαν αὐτὴν ἐπῆραν καὶ οἱ Ἐπίσκοποι. Ὅταν πρόκειται νὰ χειροτονήσουν ἱερέα, ἐπιθέτουν τὰς χεῖράς των ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν λέγεται *χειροτονία*. Δι' αὐτῆς καταβαίνει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ φωτίζει τὸν *χειροτονούμενον*. (Πράξ. Ἀπ. ε' 42—στ' 6—7.

Ὁ Στέφανος καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἀνέλαβον τὴν διακονίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὠνομάσθησαν *διάκονοι*. Αὐτοὶ δὲν περιωρίσθησαν μόνον νὰ φροντίζουν διὰ τὰ γεύματα καὶ τὰς ἐλεημοσύνας. Ἀργότερα ἐβοήθουν τοὺς Ἀποστόλους καὶ εἰς τὰ κηρύγματα. Ἀπὸ αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐξελέγησαν, ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Στέφανος ἐφάνησαν ἀνώτεροι καὶ προσέφερον σημαντικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ.

✱ 7. Ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος

(Πράξ. Ἀπ. ε' 42, στ' καὶ ἐξῆς. Καὶ ζ' 58—59. Πράξ. Ἀπ. ζ' 55 η' καὶ ἐξῆς)

Ὁ Στέφανος, ὁ ἐκλεκτὸς αὐτὸς διάκονος, ἦτο Ἰουδαῖος τὴν καταγωγὴν. Ἀλλ' Ἰουδαῖος Ἑλληνιστῆς. Εἰς τὴν ἀρχὴν

τοῦ βιβλίου, εἶδομεν ποιοὶ Ἰουδαῖοι ἐλέγονται Ἑλληνισταί. Φωτισμένος ἀπὸ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα καὶ ἔχων ἀνεπτυγμένον τὸ χάρισμα τοῦ λόγου, ἐβοήθει πολὺ τοὺς Ἀποστόλους εἰς τὰ κηρύγματα. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ ὁ Στέφανος ἔκαμνε καὶ πολλὰ θαύματα. (Πρ. Ἀπ. ε' 42, στ' 8 καὶ ἐξῆς). Διὰ τοῦτο ἡ φήμη του εἶχε παντοῦ ἀπλωθῇ.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς τόποι προσευχῆς τῶν Ἰουδαίων ἦσαν αἱ *Συναγωγαί*. Εἰς αὐτάς μετέβαινον καὶ οἱ μορφωμένοι Ἰουδαῖοι, οἱ ὅποιοι ἤκουον κηρύγματα καὶ συνεζήτουν. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐκάλεσαν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Συναγωγὴν καὶ τὸν Στέφανον. Σκοπὸς των ἦτο νὰ τὸν πείσουν ὅτι ὅσα διδάσκει περὶ θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι ἀληθῆ.

Ὅταν ὁμως ὁ Στέφανος ἤρχισε νὰ τοὺς ἀντικρούη, οἱ Ἰουδαῖοι ἔμειναν ἐκπληκτοί. Δὲν ἐγνώριζον τί νὰ ἀπαντήσουν. Ὁ Στέφανος τοὺς ἀπεστόμωσε. Διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν τὸν κατηγορήσαν μὲ ψευδομάρτυρας ὅτι εἶπε βλάσφημα λόγια κατὰ τοῦ Μωυσέως καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος θὰ καταστρέψῃ τὸν τόπον καὶ θὰ χαλάσῃ τὸν νόμον τοῦ Μωυσέως. Διὰ τοῦτο ἔφεραν τὸν Στέφανον εἰς τὸ Συνέδριον νὰ δικασθῇ. Ὁ Ἀρχιερεὺς τότε τὸν ἠρώτησεν :

— Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶπες αὐτοὺς τοὺς λόγους ;

Ὁ Στέφανος, χωρὶς νὰ χάσῃ τὸ θάρρος του, ἀπέδειξεν εἰς τὸν Ἀρχιερέα ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἰουδαῖοι ἐφάνησαν ἀκόμη χειρότεροι, διότι ἐφόνευσαν τὸν Χριστόν.

Ἡ θαρραλέα καὶ ἐλικορινῆς αὐτῇ ἀπολογία τοῦ Στεφάνου ἐξώργισε τὸ δικαστήριον καὶ διέταξε νὰ τὸν λιθοβολήσουν. Ὁ ἅγιος αὐτὸς Χριστιανὸς ὑπέστη τὸ μαρτύριον τοῦ λιθοβολισμοῦ μὲ καρτερίαν καὶ ὑπομονὴν ἀφάνταστον. Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν ἐλιθοβόλουν, αὐτὸς οὐδεμίαν κακὴν λέξιν ἐβγαλεν ἀπὸ τὸ στόμα του. Τούναντίον, ἐνῶ ἐκείνοι τὸν ἐκτύπων μὲ λίθους, αὐτὸς παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τοὺς συγχωρήσῃ. Μὲ τὴν προσευχὴν εἰς τὸ στόμα του ἐξεψύχησεν.

Εἰς τὸν λιθοβολισμόν ἔλαβε μέρος καὶ εἷς νεαρὸς Ἰουδαῖος, ὁ Σαούλ ἢ Σαῦλος. Ὁ σκληρὸς θάνατος τοῦ Στεφάνου κατέλυψε τοὺς Χριστιανούς καὶ μὲ δάκρυα ἤλθον καὶ παρέλαβον τὸν νεκρὸν καὶ τὸν ἔθαψαν. Ὁ Στέφανος, ἐπειδὴ ἦτο ὁ πρῶτος Χριστιανός, ὁ ὅποιος ἐμαρτύρησεν, ὠνομάσθη *Πρωτομάρτυς*.

Ἡ μνήμη του ἑορτάζεται τὴν 27 Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους, τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐλιθοβόλησαν τὸν Στέφανον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἔγινε καὶ ὁ μέγας διωγμὸς τῶν Χριστιανῶν. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐδοκίμασε τότε πολλὰ. Πολλοὶ Χριστιανοὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακάς, ἄλλοι ἐδάρησαν καὶ ἄλλοι ἐφονεύθησαν. Οἱ Ἀπόστολοι ἔμειναν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐνῶ ἄλλοι ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς κατέφυγον εἰς ἄλλα μέρη.

Κατὰ τὸν διωγμὸν ἐκεῖνον μεγάλην ἀγριότητα ἐδειξεν ὁ Σαῦλος. Αὐτὸς εἰσήρχετο εἰς τὰς οἰκίας τῶν Χριστιανῶν καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τοὺς συνελάμβανε καὶ τοὺς ἔρριπτεν εἰς τὰς φυλακάς. Ἐνόμιζεν ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἔσβυνε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ὅμως! παρ' ὅλους τοὺς σκληροὺς διωγμούς, ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ ἐνισχύθη περισσότερο.

Οἱ Χριστιανοὶ εἰς ὅσα μέρη διεσκορπίσθησαν, ἵδρυσαν καὶ ἐκεῖ νέας Ἐκκλησίας καὶ ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἐδυνάμωσεν.

8. Ὁ διάκονος Φίλιππος

(Πράξ. Ἀπ. ζ' 55—η' 5 καὶ ἐξῆς καὶ η' 26 καὶ ἐξῆς)

Ὁ διάκονος αὐτὸς εἶχε πατρίδα τὴν *Καισάρειαν* τῆς Παλαιστίνης. Ὅταν δὲ ἔγινεν ὁ μέγας διωγμὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἔφυγε διὰ τὴν Σαμάρειαν. Ἐκεῖ διὰ τῶν διδασκαλιῶν καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ κατῴρθωσε νὰ κάμῃ πολλοὺς Σαμαρείτας Χριστιανούς. Μίαν ἡμέραν τὸν διέταξεν ἄγγελος Κυρίου νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν Γάζαν νοτιοδυτικῶς τῆς Παλαιστίνης.

Ἐκεῖ ὁ Φίλιππος συνήντησε μέσα εἰς μίαν ἄμαξαν ἓνα ἄρχοντα τῆς βασιλείας τῶν Αἰθιοπῶν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὑπάγει νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐπέστρεφεν. Εἰς χειρὰς τοῦ ἐκράτει ἓν βιβλίον τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου καὶ ἀνεγίνωσκεν. Ὁ ἄρχων ἐκάλεσε τὸν Φίλιππον καὶ ἀνέβη εἰς τὴν ἄμαξαν. Ὅπως ἐπροχώρουν, ὁ Φίλιππος τὸν ἠρώτησεν: «Ἐὰν γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;». Δηλαδή: Αὐτὰ τὰ ὁποῖα διαβάξεις τὰ καταλαβαίνεις; «Πῶς νὰ τὰ καταλάβω, ἀπήντησεν ὁ ἄρχων, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει κανεὶς νὰ μοῦ τὰ ἐξηγήσῃ;»

Ὁ Φίλιππος ἔλαβε τότε ἀφορμὴν καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκῃ εἰς αὐτὸν τί εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ποῖος ἦτο ὁ Ἰησοῦς. Τοι-

Ὁ λιθοβολισμὸς τοῦ Στεφάνου

Ὁ Φίλιππος

αὐτὴν δὲ ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν ἡ διδασκαλία ἐκείνη, ὥστε, ὅταν ἔφθασαν εἰς μίαν πηγὴν νεροῦ, ὁ ἄρχων ἐζήτησε νὰ βαπτισθῇ.

— Ἐὰν πιστεύῃς, νὰ σὲ βαπτίσω, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Φίλιππος.

— Πιστεύω ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη ὁ ἄρχων καὶ ὁ Φίλιππος τὸν ἐβάπτισεν. Κατόπιν ὁ Φίλιππος ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν Ἀζωτον καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Καισάρειαν, χωρὶς νὰ πιάσῃ νὰ κηρύττῃ παντοῦ καὶ πάντοτε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν μνήμην του εἰς τὰς 14 Νοεμβρίου.

9. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος

(Πράξ. Ἀπ. ζ' 55—η' και ἐξῆς καὶ η' 33—9 καὶ ἐξῆς)

Ὁ Παῦλος ἐγεννήθη εἰς τὴν *Ταρόν* τῆς Κιλικίας, κατήγετο ἀπὸ μεγάλην Φαρισαϊκὴν οἰκογένειαν καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι καὶ Ῥωμαῖος πολίτης. Κατ' ἀρχὰς ὠνομάζετο *Σαῦλ* ἢ *Σαῦλος* καὶ ἠτύχησε νὰ κάμῃ λαμπρὰς σπουδὰς. Εἶχε διδάσκαλον τὸν περίφημον νομοδιδάσκαλον *Γαμαλιήλ*, ὁ ὁποῖος ἔμαθεν εἰς αὐτὸν νὰ ἐξηγῇ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον.

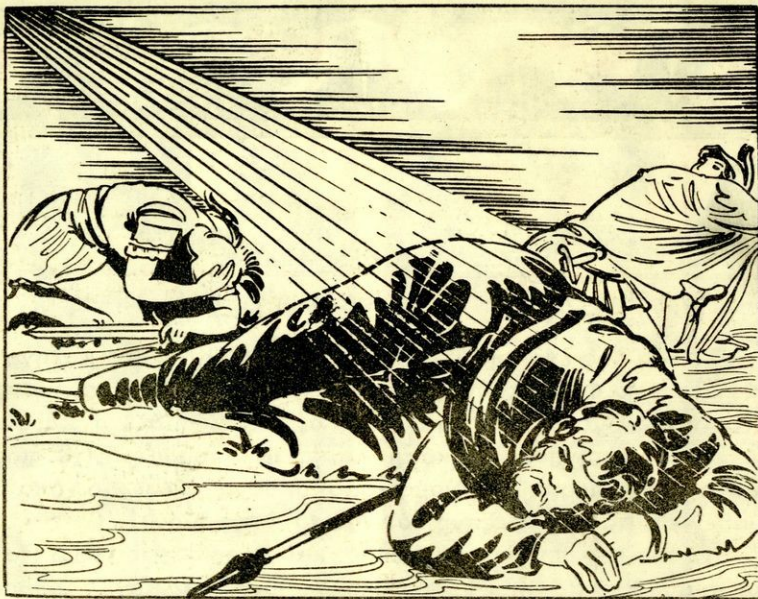
Ἐκτὸς τῆς μεγάλης παιδείας καὶ μορφώσεώς του ὁ Παῦλος ἔμαθε καὶ τέχνην. Ἔγινε σκηνοποιός. Κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξε φοβερὸς διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸν ὅποιον ἐμίσησε μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς του. Εἶδομεν μάλιστα αὐτὸν νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὸν λιθοβολισμόν τοῦ Στεφάνου καὶ εἰς τὸν μέγαν διωγμὸν τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Καὶ ὅμως! Ὁ ἄσπονδος αὐτὸς ἐχθρὸς καὶ διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶχε προορισθῇ ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας νὰ γίνῃ κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου θερμὸς καὶ κορυφαῖος Ἀπόστολος. Ἄς ἴδωμεν πῶς ἔγινεν ἡ μεταβολή, ἡ καλύτερον τὸ θαῦμα τοῦτο εἰς τὸν Παῦλον.

Ὁ Παῦλος θερμότατος ὑποστηρικτὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ

(Πράξ. Ἀπ. η' 9—30)

Μετὰ τὸν λιθοβολισμόν τοῦ Στεφάνου καὶ τὸν μέγαν διωγμὸν τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐπιθυμία τοῦ Παύλου ἦτο νὰ μὴ παύσῃ, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τοὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Χριστοῦ. Μετέβη λοιπὸν εἰς τὸν Ἀρχιερέα τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἔλαβε συστατικὰς ἐπιστολάς διὰ τὰς Συναγωγὰς τῆς *Δαμασκοῦ*. Εἶχε πληροφορηθῇ ὅτι εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην

Μία λάμψις φωτεινή έρριψε κάτω τόν Παῦλον τυφλόν

κατέφυγον Χριστιανοί καί ήθελε νά τούς διώξη. Έξεκίνησε λοιπόν μέ τούς συντρόφους του, διά νά μεταβή εκεί.

Μόλις όμως έπλησίαζε νά φθάση εἰς τήν πόλιν, συνέβη εἰς αὐτόν τὸ ἀκόλουθον θαῦμα. Μία λάμψις φωτεινή ήστραψεν ἀπό τόν οὐρανόν τόσον εἰς τούς ὀφθαλμούς του, ὥστε ὁ Παῦλος δέν ήτο δυνατόν πλέον νά βλέπη καί ἔγινε τυφλός. Ἀπό τόν φόβον του ἔπεσε κάτω καί ήκουσε μίαν φωνήν νά τοῦ λέγῃ : « Σαούλ, Σαούλ ! τί μέ διώκεις ; »

Καταφοβισμένος ὁ Παῦλος ἀπαντᾷ εἰς τήν φωνήν :

— Ποῖος εἶσαι, Κύριε, πού μέ φωνάζεις ; Δέν σε γνωρίζω.

— Ἐγώ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, τόν ὁποῖον σὺ διώκεις, ἀπαντᾷ ἡ φωνή.

— Τί μέ συμβουλεύεις νά πράξω, Κύριε ; ἔρωτᾷ κατατρομαγμένος ὁ Παῦλος.

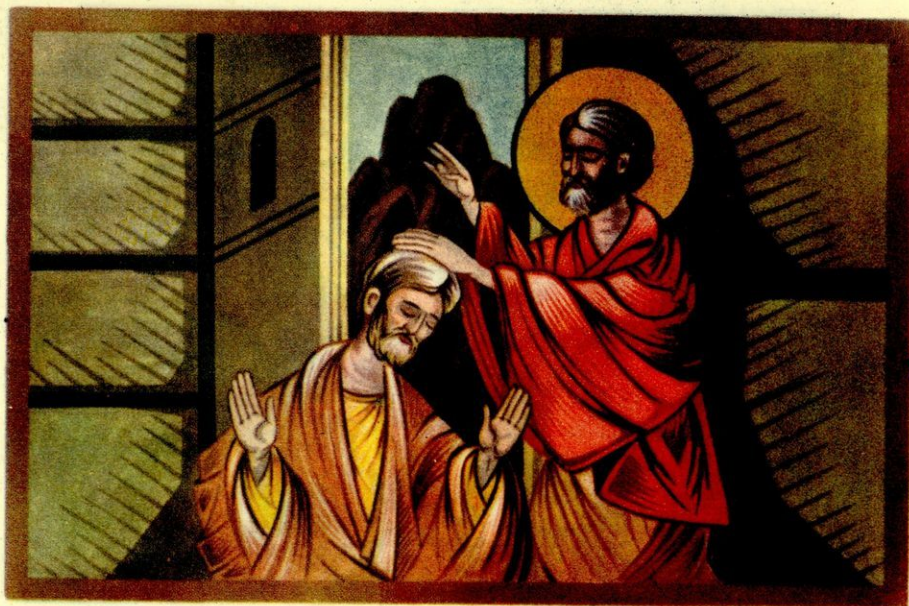
— Νά υπάγῃς εἰς τήν πόλιν καί ἐκεῖ θά πληροφορηθῇς τί πρέπει νά κάμῃς, ἀποκρίνεται ἡ φωνή.

Ο Ἀνανίας ἔβαλε τὴν χεῖρά του εἰς τὸν Παῦλον καὶ μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ τὸν ἐθεράπευσεν.

Οἱ συνοδοὶ τοῦ Παύλου, φοβισμένοι καὶ ἄφωνοι, παραλαμβάνουν τυφλὸν τὸν σύντροφόν των καὶ φέρουν αὐτὸν εἰς τὴν Δαμασκὸν εἰς μίαν οἰκίαν. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὔτε ἔτρωγεν, οὔτε ἔπινε. Τὴν τρίτην ἡμέραν παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν εἷς ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβής, ὁ Ἀνανίας. Οὗτος ἔδωκε θάρρος εἰς τὸν Παῦλον καὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν ὅτι εἶναι ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ἔρχεται μετὰ τὴν ἐντολὴν νὰ θεραπεύσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς του.

Κατόπιν προσηυχήθη, ἔβαλε τὰς χεῖράς του ἐπάνω εἰς τὸν τυφλὸν Παῦλον καὶ μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸν ἐθεράπευσε. Μετὰ γεμάτην τὴν ψυχὴν του ἀπὸ συγκίνησιν καὶ χαρὰν ὁ Παῦλος, ἤρχισε τότε νὰ δοξολογῇ καὶ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν διότι ἐγίνε υἱὸς καὶ ἐπανεῦρε τὸ φῶς του. Καὶ μία μεγάλη μεταβολὴ ἐγίνε τότε εἰς τὴν ψυχὴν του. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀπὸ φοβερὸς διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐγίνε φίλος θερμότατος καὶ ὑποστηρικτὴς αὐτοῦ.

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἔγινε γνωστὸν εἰς ὅλην τὴν Δαμασκόν. Ὑγιῆς πλέον ὁ Παῦλος μετέβαινεν εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ ἐκήρυττε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἐγένοντο Χριστιανοί. Μερικοὶ ὅμως φανατικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς προσπαθοῦν νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν φονεύσουν. Τὸ πρᾶγμα τὸ ἔμαθον οἱ Χριστιανοὶ τῆς Δαμασκοῦ καὶ κατῴρθωσαν νὰ φυγαδεύσουν τὸν Παῦλον, ἀφοῦ τὸν κατεβίβασαν ἀπὸ τὸ τεῖχος. Ἀπ' ἐκεῖ ἦλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ οἱ Ἰουδαῖοι ᾔθελον νὰ τὸν θανατώσουν, ἔφυγε διὰ τὴν Καισάρειαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ταρσόν, τὴν πατρίδα του.

Τὸν Παῦλον ἡ Ἐκκλησία μας τὸν θεωρεῖ ὡς Ἀπόστολον, ὅπως καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους. Καθὼς ἐκείνους τοὺς ἐκάλεσεν ὁ Χριστὸς, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐκάλεσε καὶ αὐτὸν διὰ νὰ κηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον τὸ Εὐαγγέλιον. ✓

10. Ὁ Παῦλος ἱδρύει Ἐκκλησίας εἰς Συρίαν, Μικράν Ἀσίαν καὶ Κύπρον

(Πράξ. Ἀποστ. ια' 24 καὶ ἑξῆς. Πρ. Ἀπ. ιγ' 50—ιδ' 8 καὶ ιδ' 23—26)

Ἐνῶ ὁ Παῦλος εὐρίσκετο εἰς τὴν Ταρσόν, ἔφθασεν ἐκεῖ ὁ *Βαρνάβας*, Χριστιανὸς εὐσεβής, ὁ ὁποῖος εἶχε δωρήσει ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἦρχετο ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας. Εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν μετὰ τὸν διωγμὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ, εἶχον καταφύγει πολλοὶ Χριστιανοὶ καὶ ἵδρυσαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας. Ἐπειδὴ ἡ παρουσία τοῦ Παύλου ἦτο ἀναγκαία ἐκεῖ, ἐπῆγεν ὁ Βαρνάβας εἰς Ταρσὸν καὶ τὸν ἔφερεν. Εἰς Ἀντιόχειαν ἔμεινεν ὁ Παῦλος ὁλόκληρον ἔτος. Ἀφοῦ δὲ ἐτακτοποίησε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας, περιώδευσαν ἔπειτα μὲ τὸν Βαρνάβαν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Συρίας καὶ ἵδρυσαν Ἐκκλησίας.

Ἐπειτα ἐπῆγαν εἰς τὴν *Κύπρον*, ὅπου ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὁ Παῦλος ἵδρυσεν ἐκεῖ Ἐκκλησίαν. Εἰς τὴν πόλιν δὲ *Πάφον* ὁ Παῦλος ἔκαμε καὶ ἕν θαῦμα καὶ τότε πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς καὶ ὁ *Ρωμαῖος* διοικητὴς τῆς πόλεως *Παῦλος Σέργιος*. Ἀπὸ τὴν Πάφον ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, ὅπου ὁ Παῦλος ὠμίλησεν εἰς τὴν *Συναγωγὴν*. Ἐπειδὴ ἤρεσεν ἡ ὁμιλία του, παρεκλήθη ἀπὸ τοὺς Ἀντιοχεῖς νὰ μείνῃ διὰ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ τὸ ἄλλο Σάββατον.

‘Ο Παῦλος ἐδέχθη καὶ ἤκουσε τὴν ὁμιλίαν του ἡ πόλις δλόκληρος. Τοῦτο ὅμως ἐκίνησε τὸν φθόνον μερικῶν φανατικῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι μὲ ἀνθρώπους ἰδικούς των ἐδίωξαν τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἀντιοχείας. Ἀπ’ ἐκεῖ ἦλθον εἰς τὸ Ἰκόνιον, ὅπου πάλιν ὁ Παῦλος ὠμίλησεν εἰς τὴν Συναγωγὴν. Ἐπειτα ἔφθασαν εἰς μίαν πόλιν Λύστραν ἢ ὅποια σήμερον ὀνομάζεται Λίτνα. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἐθεράπευσεν ἓνα ἐκ γενετῆς χωλόν.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, ὅλοι εἰδωλολάτραι, ἅμα εἶδον τὸ θαῦμα, ἐνόμισαν ὅτι ὁ Παῦλος εἶναι ὁ Ἑρμῆς καὶ ὁ Βαρνάβας ὁ Ζεὺς καὶ μαζί μὲ τὸν ἱερέα των ἡτοίμασαν ταύρους διὰ νὰ προσφέρουν θυσίαν. Ὁ Παῦλος εὗρηκε τότε καιρὸν καὶ ἐξήγησεν εἰς αὐτούς, ὅτι δὲν ἦσαν ἀρχαῖοι θεοὶ ὅπως τοὺς ἐνόμιζον, ἀλλὰ κήρυκες μιᾶς νέας θρησκείας, τῆς Θρησκείας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκήρυξεν εἰς αὐτούς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ πολλοὶ ἐγίναν Χριστιανοί.

Διάφοροι ὅμως φανατικοὶ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ τὸ Ἰκόνιον, ἔφθασαν εἰς Λύστραν, ἐξήγειραν τὸν λαὸν ἐναντίον τοῦ Παύλου καὶ ἤρχισαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν. Ὁ Παῦλος ἔπεσε κάτω ὡς νεκρὸς καὶ οἱ ἐχθροὶ του τὸν ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ τὸν ἄφησαν. Μερικοὶ ὅμως ἐκ τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι εἶχον πιστεύσει εἰς τὴν διδασκαλίαν του, ἅμα ἐπληροφορήθησαν τὸ γεγονὸς ἦλθον καὶ ἐβλεπον τὸν Παῦλον περὶλυτοι.

Ἐνῶ ὅμως τὸν ἐνόμιζον νεκρόν, ἐκεῖνος ἤρχισε νὰ συνέρχεται, αἱ πληγαὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐθεραπεύθησαν καὶ μαζί μὲ τοὺς πιστοὺς του εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν πόλιν. Ἀπ’ ἐκεῖ ἦλθεν εἰς ἄλλας πόλεις μὲ τὸν Βαρνάβαν, ὅπου ἵδρυσεν Ἐκκλησίαν καὶ κατόπιν ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ὁποίας ἔμεινεν ὀλίγον καιρὸν μὲ τοὺς Χριστιανούς. Αὕτῃ εἶναι ἡ πρώτη πορεία τοῦ Παύλου, ἡ ὅποια ὑπῆρξε πολὺ γόνιμος διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

11. Ὁ Παῦλος ἱδρύει Ἐκκλησίαν εἰς τοὺς Φιλίππους (Πράξ. Ἀπ. ιστ’ 1—11 καὶ ἐξῆς)

Ἀφοῦ ὁ Παῦλος ἀνεπαύθη ὀλίγον χρόνον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ καὶ δευτέραν περιοδείαν. Αὕτῃ διήρκεσεν ἀπὸ τὸ 49—52 μ.Χ. Μαζί του εἶχε καὶ τρεῖς βοηθοὺς

Τὸν Σίλαν, τὸν Τιμόθεον καὶ τὸν Ἀπόστολον Λουκᾶν. Ὁ Σίλας ἦτο Ἰουδαῖος τὴν καταγωγὴν ἀλλ' ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ἐξελληνισμένους. Ἦτο ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ὁ Τιμόθεος ἦτο ἐπίσης πιστὸς Χριστιανός, ὁ δὲ Λουκᾶς ἦτο ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος συνέγραψε τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

Συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς πιστοὺς συντρόφους τοῦ ὁ Παῦλος, διῆλθε πολλὰς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδρύων νέας Ἐκκλησίας. Κατόπιν ἔφθασεν εἰς τὴν Τρωάδα. Ἐκεῖ τὴν νύκτα εἶδεν ἕν ὄραμα. Ἐμπρὸς τοῦ ἐστάθη εἰς Μακεδῶν, ὁ ὁποῖος ἤρχισε νὰ τὸν παρακαλῇ καὶ νὰ τοῦ λέγῃ :

— Παῦλε! Νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν Μακεδονίαν διὰ νὰ βοηθήσῃς καὶ ἡμᾶς.

Τὸ ὄραμα ἐφάνη εἰς τὸν Παῦλον ὡς θεϊκὴ προσταγή. Διὰ τοῦτο, ἀφοῦ μὲ τοὺς συντρόφους τοῦ ἐμβῆκεν εἰς τὸ πλοῖον, ἔφθασεν εἰς Σαμοθράκην. Ἀπ' ἐκεῖ δὲ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸν λιμένα τῶν Φιλίππων, τὴν Νεάπολιν, καὶ ἀκολούθως ἔφθασεν εἰς Φιλίππους, πόλιν τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀποικίαν τῶν.

12. Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου

(Πράξ. Ἀπ. ιστ' 14 καὶ ἐξῆς)

Πλησίον τῆς πόλεως τῶν Φιλίππων ἦτο εἰς παταμός. Ἐκεῖ ἐξήρχοντο οἱ κάτοικοι τῶν Φιλίππων, οἱ Φιλιππησιοὶ καὶ προσήχοντο. Ἐκεῖ ἐπῆγε καὶ ὁ Παῦλος μὲ τοὺς συντρόφους τοῦ καὶ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἐπλησίασαν. Μία ἐξ αὐτῶν ὠνομάζετο Λυδία. Τόσον δὲ ἐμαγεύθη ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου, ὥστε ἐζήτησεν ἀμέσως καὶ ἐβαπτίσθη μαζί μὲ ὄλην τὴν τὴν οἰκογένειαν. Ἡ Λυδία εἶναι ἡ πρώτη Εὐρωπαία γυνή, ἡ ὁποία ἐγίνε Χριστιανή. Εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν ὁ Παῦλος ἔκαμε καὶ ἕν θαῦμα. Ἐθεράπευσε μίαν κόρην τρελλήν, τὴν ὁποίαν οἱ κύριοί της μετεχειρίζοντο ὡς μάγισσαν. Μὲ τὰς μαγείας τῆς ἐξηπάτων τοὺς ἀπλοῖκους καὶ ἐκέρδιζον ἀρκετὰ χρήματα. Ἡ ταλαίπωρος κόρη

ὁσάκις ἔβλεπε τοὺς Ἀποστόλους ἔλεγεν: «Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου καὶ διδάσκουν εἰς ἡμᾶς τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας».

Μίαν ἡμέραν ὁ Παῦλος τὴν συνήντησε, ἡν ἠϋσπλαγχνίσθη, προσυχήθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐφώνηξε: «Πνεῦμα πονηρόν, σὲ διατάσσω νὰ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὴν ψυχὴν αὐτῆς τῆς κόρης». Καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ κόρη ἀπέκτησε τὰ λογικὰ της. Οἱ κύριοι ὅμως αὐτῆς ἀντὶ νὰ χαροῦν διὰ τὴν θεραπείαν της, συνέλαβον τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, τοὺς ὠδήγησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἄρχοντας καὶ ἤρχισαν νὰ τοὺς κατηγοροῦν:

«Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ διδάσκουν πράγματα ἀντίθετα μὲ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, μᾶς ἀναστατώνουν καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσετε», εἶπον εἰς τοὺς ἄρχοντας. Οἱ ἄρχοντες διέταξαν καὶ ἔδειραν τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, τοὺς ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ παρήγγειλαν εἰς τὸν δεσμοφύλακα νὰ τοὺς προσέχῃ διὰ νὰ μὴ δραπετεύσουν. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὅμως συνέβη σεισμὸς φοβερός, ἡ φυλακὴ ἐσεισθῇ ἐκ θεμελίων, αἱ θύραι ἤνοιξαν καὶ τὰ δεσμὰ μὲ τὰ ὅποια ἦσαν δεμένοι οἱ Ἀπόστολοι ἐκόπησαν. Ὁ δεσμοφύλαξ, ὅταν εἶδε αὐτὰ τὰ ὅποια ἐγιναν, ἐνόμισεν ὅτι οἱ φυλακισμένοι ἐφυγον καὶ ἦτο ἔτοιμος νὰ αὐτοκτονήσῃ. Τὴν ἰδίαν ὅμως ἐκείνην στιγμὴν, ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Παύλου:

«Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, τοῦ εἶπε, μὴ κάμῃς τὸ κακὸν αὐτὸ εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, διότι εἴμεθα ἐδῶ, δὲν ἐδραπετεύσαμεν».

Ἡ συμπεριφορὰ αὐτῇ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλα ἔκαμαν εἰς τὸν δεσμοφύλακα τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε ἐζήτησε καὶ ἐβαπτίσθη μαζί με τὴν οἰκογένειάν του. Οἱ ἄρχοντες, ὅταν ἔμαθαν τὰ γενόμενα, διέταξαν καὶ τοὺς ἀπέλυσαν ἀπὸ τὴν φυλακὴν.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Παύλου συνετέλεσεν ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Φιλιππησίους νὰ γίνουν Χριστιανοὶ καὶ νὰ γίνῃ τότε ἐκεῖ καὶ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἰς τὴν Εὐρώπην.

13. Ὁ Παῦλος εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Βέροian

(Πράξ. Ἀπ. ιστ' 37—ιζ' καὶ ἐξῆς. Ἐπίσης ιζ' 8—10 καὶ ἐξῆς)

Ἀπὸ τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν, ἡ ὁποία εὕρισκετο πλησίον τοῦ ποταμοῦ Στρυμόνος. Ἀπ' ἐκεῖ πεζοποροῦντες ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν, πόλιν ἡ ὁποία εὕρισκετο μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Φιλίππων καὶ ἀπ'

ἐκεῖ εἰς Θεσσαλονίκην. Εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, ὁ Παῦλος μετέβαινε τακτικὰ εἰς τὴν Συναγωγὴν καὶ ἐδίδασκεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἔπρεπε νὰ πάθῃ ὅσα ἔπαθε διὰ ν' ἀναστηθῇ ἔπειτα ἐκ νεκρῶν. Συνεβούλευε δὲ τοὺς Ἰουδαίους τῆς Θεσσαλονίκης νὰ γίνουν Χριστιανοί, ἂν θέλουν νὰ σωθοῦν.

Μερικοὶ ἤκουσαν τὴν διδασκαλίαν του καὶ ἐπίστευσαν, μετὰξὺ δὲ αὐτῶν ἦσαν καὶ Ἕλληνες οἱ ὁποῖοι κατῴκουν εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν. Ἐξ ὧν αὐτῶν ἐσχηματίσθη ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης. Ὑπῆρξαν ὁμῶς καὶ ἄλλοι Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπίστευσαν καὶ ὑπεκίνησαν ἀνθρώπους νὰ συλλάβουν τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν. Δὲν ἐπέτυχον ὁμῶς τὴν σύλληψίν των, διότι ἀνεχώρησαν κρυφίως διὰ τὴν Βέροϊαν.

Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ὁ Παῦλος ἠρμήνευσεν εἰς τὴν Συναγωγὴν τὸ Εὐαγγέλιον. Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Βεροίας, εὐγενέστεροι ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους τῆς Θεσσαλονίκης, τὸν ἤκουσαν μετὰ προσοχῆς καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐβαπτίσθησαν. Μεταξὺ τῶν βαπτισθέντων ἦσαν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες. Ὅλοι αὐτοὶ ἵδρυσαν εἰς Βέροϊαν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Μερικοὶ ὁμῶς Ἰουδαῖοι Θεσσαλονικεῖς πληροφορηθέντες ὅτι ὁ Παῦλος εὐρίσκετο εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἦλθον νὰ ἐξεγείρουν τὸν ὄχλον ἐναντίον του. Δὲν κινώρθωσαν ὁμῶς νὰ βλάψουν τὸν Παῦλον, διότι οἱ Χριστιανοὶ τῆς Βεροίας ὠδήγησαν αὐτὸν μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ ἐκεῖθεν ὁ Παῦλος ἀνεχώρησε δι' Ἀθήνας. Ὁ Σίλας ὁμῶς, καὶ ὁ Τιμόθεος ἔμειναν ἐκεῖ καὶ μετέβησαν εἰς Ἀθήνας ἀργότερον.

14. Ὁ Παῦλος εἰς Ἀθήνας

(Πράξ. Ἀποστ. ιζ' 15 καὶ ἐξῆς)

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισεν ὁ Παῦλος ἅμα ἔφθασεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἦτο ὅτι εὐρίσκεται εἰς πόλιν εἰδωλολατρικὴν. Παντοῦ ἔβλεπεν εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς καὶ ἀγάλματα θεῶν καὶ ἡρώων. Εἰς τὴν Συναγωγὴν ὅπου ἐπῆγεν, ἤρχισε νὰ συζητῇ καὶ νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Τὸ ἴδιον ἔκαμνεν καὶ ὅταν ἐπῆγαιεν εἰς τὴν Ἀγοράν. Πόθος του ἦτο νὰ σκορπίσῃ παντοῦ τὰ χριστιανικά του κηρύγματα εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, ἡ ὁποία ἦτο τὸ προπύργιον τῆς εἰδωλολατρείας.

«Τὸν ἄγνωστον αὐτὸν Θεόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖται, ἔρχομαι ἐγὼ γὰρ σᾶς κηρύξω».

Ἄλλ' ἡ ἐπιθυμία τοῦ Παύλου ἦτο καὶ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸν κόσμον τῶν φιλοσόφων καὶ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν τοῦ τὴν ἔδωκαν οἱ ἴδιοι οἱ φιλόσοφοι. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοῦς, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ μάθουν τί κηρύττει ὁ Παῦλος, ἔφεραν αὐτὸν εἰς τὸν Ἕρειον Πάγον, μέρος τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιοῦν τὴν παλαιὰν ἐποχὴν διὰ νὰ λατρεύουν τὸν Ἄρην. Εἰς τὸ ἴδιον μέρος ἐδίκαζον, ὅταν εἶχον μεγάλας ὑποθέσεις.

Ἡ ὁμιλία τοῦ Παύλου εἰς τὸν Ἀρειὸν Πάγον ἔκαμε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐκπλαγοῦν :

« Ἄνδρες Ἀθηναῖτοι, τοὺς εἶπεν. Ὅπως ἐγύριζα εἰς τὴν πόλιν σας καὶ ἔβλεπα τοὺς βωμοὺς καὶ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τοὺς ὁποίους ὡς θεοσεβεῖς ἄνθρωποι ἔχετε, εἶδα εἰς ἓνα βωμὸν μίαν ἐπιγραφὴν ἀφιερωμένην πρὸς τὸν ἄγνωστον Θεόν. Τὸν ἄγνωστον αὐτὸν Θεὸν τὸν ὁποῖον λατρεύετε χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζετε, αὐτὸν ἔρχομαι ἐγὼ νὰ σᾶς κηρύξω.

» Ὁ Θεὸς αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησεν ὅλον τὸν κόσμον καὶ ὃ,τι ὑπάρχει μέσα εἰς αὐτόν. Εἶναι Κύριος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ δὲν κατοικεῖ εἰς ναοὺς χειροποιήτους. Ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα καὶ ὡς πνεῦμα εἶναι πανταχοῦ παρών. Ὁ Θεὸς αὐτὸς τὸν ὁποῖον ἐγὼ κηρύττω, μᾶς παραγγέλλει νὰ μετανοήσωμεν, ἂν θέλωμεν νὰ σωθῶμεν. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ μᾶς κρίνῃ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν».

Ἐξ αὐτῶν οἱ ὅποιοι ἤκουσαν τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου, ὑπῆρξαν μερικοί, οἱ ὅποιοι δὲν ἔδωκαν προσοχήν. Ὑπῆρξαν ὁμως καὶ ἄλλοι οἱ ὅποιοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, ἐβαπτίσθησαν καὶ ἐγένιν ἐν τῇ Ἀθήνῃς Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ. Μεταξὺ αὐτῶν οἱ ὅποιοι ἐπίστευσαν ἦτο καὶ εἷς Ἀρεοπαγίτης, ὁ Διονύσιος καὶ μία γυνή, ἡ ὁποία ὠνομάζετο Δάμαρις.

Ὁ Διονύσιος ἐγένε καὶ Ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ἠγωνίσθη πολὺ διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας. Κατὰ τοὺς διωγμοὺς ὁμως, οἱ ὅποιοι ἐγένιν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ, ὁ Διονύσιος μαζί με ἄλλους συνελήφθη τὸ 93 μ.Χ. καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον. Ἐκὰς ζωντανός. Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει αὐτὸν ὡς Ἅγιον καὶ ἑορτάζει τὴν μνήμην του τὴν 3 Ὀκτωβρίου, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηνῶν τὸν ἔχει ὡς Ἅγιον Πολιοῦχον καὶ προστάτην της.

μαθ.
15. Ὁ Παῦλος ἱδρύει Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Κόρινθον

(Πράξ. Ἀπ. ιζ'-ιη' καὶ ἐξῆς)

Ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Παῦλος ἦλθεν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου ἐγνωρίσθη μετὰ ἕνα ὁμότεχνό του σκηνοποιόν, τὸν Ἀκύλαν καὶ τὴν γυναῖκά του Πρίσκιλλαν. Ἐμεινε μαζί των καὶ κατεσκεύαζε σκηνάς. Δὲν παρέλειπεν ὁμως νὰ μεταβαίνει κάθε Σάββατον εἰς τὴν Συναγωγὴν καὶ νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς Ἕλληνας καὶ Ἰουδαίους. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐδίδασκε μόνος, ἔπειτα δὲ ἐβοηθεῖτο καὶ ἀπὸ τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, οἱ ὅποιοι ἦλθον ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐν τῷ μεταξύ.

Ἐκ τῶν Ἰουδαίων πολλοὶ δὲν ἐπίστευον εἰς τὴν διδασκαλίαν του, ἀλλ' ὠργίζοντο καὶ ἐβλασφήμουν αὐτόν. Ἄλλοι ὁμως ἐπίστευσαν καὶ μεταξύ αὐτῶν καὶ ὁ ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος, ὁ ὁποῖος καὶ ἐβαπτίσθη μετὰ ὅλην του τὴν οἰκογένειαν. Ἐπίσης ἐβαπτίσθησαν καὶ ἄλλοι Κορίνθιοι καὶ ἱδρῦθη καὶ ἐκεῖ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Πολλοὶ ἐκ τῶν φανατικῶν Ἰουδαίων ὕβριζον τὸν Παῦλον καὶ διέδιδον ὅτι θὰ τὸν κακοποιήσουν. Ὁ Χριστὸς ὁμως δι' ὁράματος τοῦ εἶπε νὰ μὴ φοβηθῇ, νὰ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διότι εἰς τὴν πόλιν ὑπάρχει πολὺς κόσμος, ὁ ὁποῖος πιστεύει εἰς τὴν διδασκαλίαν του. Ὁ Παῦλος ἐνεθαρρύνθη ἀπὸ

τὸ δράμα καὶ παρέμεινε διδάσκων εἰς τὴν Κόρινθον ἐπὶ 18 μηνάς. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ ὅμως, οἱ ὅποιοι δὲν ἔπαυον νὰ τὸν μισοῦν, κάποτε τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὸ δικαστήριον, νὰ δικασθῇ.

Ἡ κατηγορία τὴν ὁποίαν διετύπωσαν ἐναντίον τοῦ, ἦτο ὅτι κηρύττει ἰδικὸν τοῦ θεοῦ καὶ ὄχι ἐκεῖνον τὸν ὅποιον ὀρίζει ὁ Μωσαϊκὸς νόμος. Ὁ δικαστὴς ὅμως ἀπήλλαξε τὸν Παῦλον χωρὶς νὰ τὸν ἀφήσῃ καὶ ν' ἀπολογηθῇ. Ἀπὸ τὴν Κόρινθον ὁ Παῦλος ἔστειλε δύο ἐπιστολάς εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς καὶ κατόπιν μαζί με τὸν Ἀκύλαν καὶ τὴν Πρίσκιλλαν ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Ἐφεσον.

Ἡ δευτέρα πορεία τοῦ Παύλου ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας σημαντικὸν γεγονὸς. Τὰ κηρύγματα τοῦ θεοπνεύστου αὐτοῦ Ἀποστόλου εὗρον ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς πολλῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἔγιναν Χριστιανοὶ καὶ ἰδρύθησαν εἰς ἀρκετάς Ἑλληνικὰς πόλεις Ἐκκλησίαι Χριστιανικαί. Οἱ Φίλιπποι τῆς Μακεδονίας, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ Βέροια, αἱ Ἀθῆναι, ἡ Κόρινθος, ἦσαν αἱ πόλεις αὗται.

Μία πνοὴ ζωῆς θρησκευτικῆς ἐχύθη εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων, ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ὥπλισεν αὐτοὺς με νέαν δύναμιν καὶ τοὺς ἔκαμεν ἱκανοὺς ὥστε νὰ συνεχίσουν τὸν ἐκπολιτιστικὸν τῶν προορισμὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

16. Ἐπιστροφή τοῦ Παύλου εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ

(Πράξ. Ἀπ. ιη' 18 καὶ ἐξῆς καὶ κ' 17 καὶ ἐξῆς)

Ἀπὸ τὴν Κόρινθον ὁ Παῦλος με τὸν Ἀκύλαν καὶ τὴν Πρίσκιλλαν ἦλθον τὸ 55 μ.Χ. εἰς τὴν Ἐφεσον. Καὶ αὐτοὺς μὲν τοὺς ἄφησεν ἐκεῖ. Αὐτὸς δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἐχαιρέτησε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἔπειτα ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Ἐφεσον. Ἐκεῖ ἐβάπτισε μερικοὺς πιστοὺς, ἔβαλε τὰς χεῖρας ἐπάνω των, κατέβηκε τὸ Ἅγιον Πνεῦμά καὶ ἤρχισαν νὰ προφητεύουν. Εἰς τὴν Ἐφεσον τρεῖς μῆνας ἐδίδασκεν εἰς τὴν Συναγωγὴν. Κατόπιν ἐπὶ δύο ἔτη ἐδίδασκεν εἰς ἓν σχολεῖον, ὅπου πλεῖστοι ἤκουσαν τὰ χριστιανικά του κηρύγματα. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἐθεράπευσε καὶ πολλοὺς ἀσθενεῖς με τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Ἐφεσος ἦτο ἀπὸ τὰς σπουδαιοτέρας πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐδῶ ὑπῆρχε καὶ ὁ περίφημος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Καὶ ὅμως παρ' ὅλα αὐτά, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἐφεσίους ἐπίστευσαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου καὶ ἔγιναν Χριστιανοί.

Εἰς τὴν Ἐφεσον ὁ Παῦλος ἔμεινε τρία ἔτη, ἀπὸ τὸ 55-58 μ.Χ. Ἀπ' ἐκεῖ ἦλθεν εἰς Μακεδονίαν καὶ ἐξαναγύρισεν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου ἔμεινεν ἄλλους τρεῖς μῆνας. Ἐπειτα ἔφυγε διὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν *Μίλητον*. Ἐκεῖ ἐκάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου καὶ τοὺς εἶπε :

— Μαζί σας ἐπέρασα ὅλον τὸν καιρὸν μὲ δάκρυα καὶ στεναγμοὺς ἐξ αἰτίας τῶν διαβολῶν τῶν Ἰουδαίων. Ἐδίδαξα τὰ θεῖα διδάγματα καὶ ἕκαμα πολλοὺς Ἕλληνας καὶ Ἰουδαίους νὰ μετανοήσουν. Τώρα θὰ ἀπέλθω διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου μὲ περιμένουν φυλακίσεις καὶ θλίψεις. Αὐτὸ ὅμως δὲν μὲ φοβίζει· ἀρκεῖ νὰ πραγματοποιήσω τὸ ἔργον, τὸ ὅποιον μοὶ ἀνέθεσεν ὁ Κύριος. Γνωρίζω ὅτι δὲν θὰ μὲ ἴδετε πλέον. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μείνετε σταθεροὶ εἰς τὴν πίστιν σας, διότι κακοὶ ἄνθρωποι θὰ θελήσουν νὰ σᾶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ αὐτὴν.

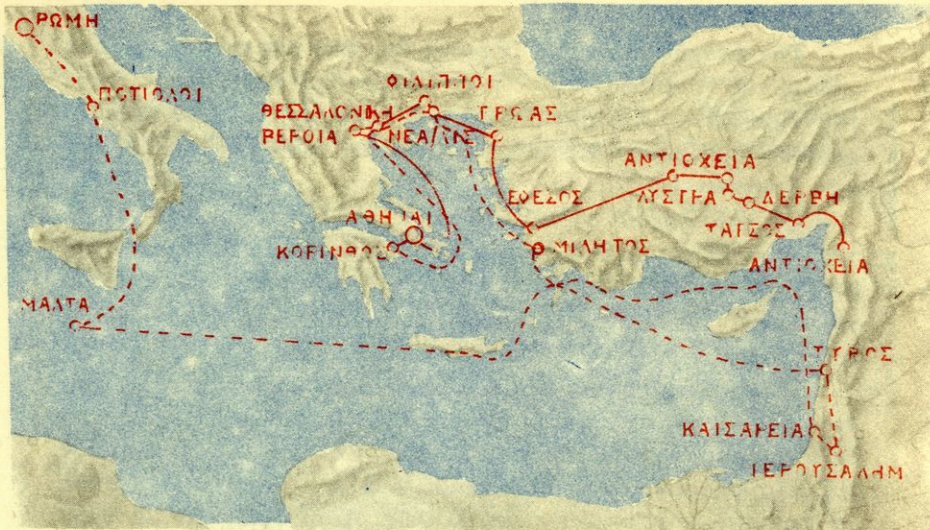
Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ Παῦλος ἐγονάτισε καὶ προσηυχήθησαν ὅλοι μαζί. Οἱ λόγοι τοῦ ἕκαμαν τοὺς πρεσβυτέρους νὰ συγκινηθοῦν βαθύτατα καὶ κατεφίλουν τὸν Παῦλον διότι δὲν θὰ ἔβλεπον αὐτὸν πλέον καὶ τὸν προέπεμψαν μέχρι τοῦ πλοίου.

17. Ἡ σύλληψις καὶ ἡ φυλάκισις τοῦ Παύλου εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἡ ἀποστολὴ του εἰς Ῥώμην

(Πράξ. Ἀποστ. κα' 15 καὶ ἐξῆς καὶ κα' 37 καὶ ἐξῆς. Καὶ κη' 30-31)

Ὅταν ἔφθασεν ὁ Παῦλος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἔγινε δεκτὸς μὲ μεγάλην χαρὰν ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς. Οἱ πρεσβύτεροι καὶ ὁ Ἰάκωβος ὁ Ἀπόστολος, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν δι' ὅσα ἔκαμεν ὑπὲρ τῆς θρησκείας καὶ τὸν συνέβούλευσαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλήμ νὰ προσφέρῃ θυσίαν. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ κατέρριπτε τὴν συκοφαντίαν τῶν ἐχθρῶν του, ὅτι δὲν σέβεται τὸν Θεόν.

Ὁ Παῦλος ὑπήκουσεν. Ὅταν ὅμως τὸν εἶδον εἰς τὸν ναὸν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἰουδαίου, ἔγιναν πῦρ καὶ μανία. «Θὰ μᾶς μο-

λύνη τὸν ναόν», ἐφώναξαν. Ἡ πόλις ἔγινεν ἀνάστατος, συνέλαβον τότε τὸν Παῦλον, τὸν ἔσυραν ἔξω, ἤρχισαν νὰ τὸν κτυποῦν καὶ ἤθελον νὰ τὸν φονεύσουν. Ἐπρόλαβεν ὁμιλᾶρχος, τὸν ἐπῆρε, τὸν ἔδωσε μὲ ἀλύτους καὶ διέταξε καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν φυλακὴν, διότι τὸν ἐνόμιζεν ὡς κακοῦργον. Τὸ πλῆθος τὸν ἠκολούθησε καὶ ὁ Παῦλος παρεκάλεσε τὸν χιλιάρχον καὶ τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ὁμιλήσῃ. m

18. Ὁμιλία τοῦ Παύλου

(Πράξ. Ἀπ. κα', κβ' 1 καὶ ἐξῆς)

Ὁ Παῦλος διηγῆθη εἰς τὸ πλῆθος ὅλην τὴν ἱστορίαν του : Πῶς ἦτο φανατικὸς Ἰουδαῖος καὶ πῶς ἔπειτα ἥλλαξε τὴν θρησκείαν του καὶ ἔγινε Χριστιανός. Μέχρις ἐνὸς σημείου, τὸ πλῆθος παρηκολούθει μὲ ἡσυχίαν. Ἐπειτα ἤρχισε νὰ θορυβῇ, νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ ζητῇ τὴν καταδίκην του εἰς θάνατον. Ὁ χιλιάρχος διέταξε τότε νὰ δείρουν τὸν Παῦλον. Αὐτὸς ὁμως διεμαρτυρήθη καὶ τοὺς εἶπεν ὅτι δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ τὸν δείρουν ἐπεὶδὴ ἦτο Ῥωμαῖος πολίτης καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησε νὰ σταλῇ εἰς τὴν Ῥώμην νὰ δικασθῇ.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ χιλιάρχος ἐκάλεσε συνέδριον ἀρχιερέων καὶ ὁ Παῦλος ἀπελογήθη. Τὸ συνέδριον ἐδixάσθη, διότι

ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς δὲν ἐπείσθησαν ὅτι ὁ Παῦλος ἔκαμε κακόν. Ὁ χιλιάρχος τότε ἀπεφάσισε καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Καισαρείας *Φήλικα* διὰ νὰ τὸν δικάσῃ ἐκεῖνος.

Δύο ἔτη ἔμεινε φυλακισμένος ὁ Παῦλος καὶ ἀκόμη δὲν εἶχε δικασθῇ. Καὶ ὅταν ἀντικατεστάθῃ ὁ *Φῆλιξ* μὲ ἄλλον ἡγεμόνα, τὸν *Φῆστον*, καὶ πάλιν δὲν εἶχε δικασθῇ, ἀλλὰ παρέμενε φυλακισμένος. Διὰ νὰ τεθῇ τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσίν του ἐζήτησε καὶ πάλιν ὁ Παῦλδς νὰ σταλῇ εἰς τὴν *Ρώμην* νὰ δικασθῇ. Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν συνέπεσε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Καισάρειαν ὁ βασιλεὺς *Ἀγρίππας* καὶ ὁ Παῦλος ἐκλήθῃ νὰ ἀπολογηθῇ ἐνώπιόν του. Ἡ ἀπολογία του ἦτο τόσο πειστική, ὥστε ὁ Ἀγρίππας εἶπεν :

«Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θὰ ἠμποροῦσε ἀμέσως νὰ ἀπολυθῇ, ἐὰν δὲν ἐζήτηι μόνος του νὰ δικασθῇ εἰς τὴν *Ρώμην*· στείλατέ τον ἐκεῖ».

Τὸ πλοῖον τὸ ἄποῖον μετέφερε τὸν Παῦλον εἰς τὴν *Ρώμην*, μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν *Μάλταν*, συνήντησε μεγάλην τρικυμίαν καὶ ἐναυάγησε. Θαῦμα ἦτο πῶς οἱ ἐπιβάται ἐσώθησαν. Εἰς

τὴν Μάλταν ἔμεινε τρεῖς μῆνας ὁ Παῦλος καὶ κατόπιν μὲ ἄλλο πλοῖον ἔφθασεν εἰς Ρώμην. Αὐτοκράτωρ ἐκεῖ ἦτο ὁ Νέρων. Ὁ Παῦλος ἔμεινε περιωρισμένος μέσα εἰς μίαν οἰκίαν ἐπὶ δύο ἔτη, ἀλλ' εἶχεν ἐλευθερίαν νὰ διδάσκη ὅσους τὸν ἐπεσκέπτοντο. Ὁταν δὲ ἐγίνεν ἡ δίκη του ἠθωώθη, διότι οὐδεμία ἀπεδείχθη εἰς βάρος του ἐνοχή.

19. Τετάρτη πορεία τοῦ Παύλου καὶ θάνατος αὐτοῦ

Μετὰ τὴν ἀθώωσίν του ὁ Παῦλος ἐπεχείρησε τὴν τετάρτην πορείαν του. Ἐπεσκέφθη πάλιν τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἀσίαν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Ἔφεσον, ὅπου ἐγκατέστησεν ἐπίσκοπον τὸν Τιμόθεον. Ἀπ' ἐκεῖ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Ἡπειρον. Ἀκούραστος ὁ ἐμπνευσμένος Ἀπόστολος ὠδήγει τὸν κόσμον εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου. Ἀπ' ἐκεῖ κατέληξεν εἰς τὴν Ρώμην. Ἐκεῖ τὴν 29 Ἰουνίου τοῦ 67 μ.Χ., ὅταν ὁ χριστιανομάχος Νέρων ἔκαμε τὸν φοβερὸν διωγμὸν, ὁ Παῦλος συνελήφθη καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον μαζί μὲ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον.

Αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ ἐμπνευσμένου αὐτοῦ Ἀποστόλου. Ἐπὶ 30 ἔτη εἰργάσθη ὅσον κανεὶς ἄλλος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθη κορυφαῖος Ἀπόστολος. Ἐπίσης ὠνομάσθη καὶ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν, διότι ἐκήρυξε τὸν Χριστιανισμόν καὶ εἰς τοὺς εἰδωλολάτραις. Ὁ Παῦλος ἔγραψε καὶ διαφόρους ἐπιστολάς. Ἐξ αὐτῶν ἄλλας ἔστειλεν εἰς ὠρισμένας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ ἄλλας εἰς ὠρισμένα πρόσωπα.

Ἐπιστολάς πρὸς Ἐκκλησίας ἔστειλε: 1 πρὸς Ρωμαίους, 2 πρὸς Κορινθίους, 1 πρὸς Γαλάτας, 1 πρὸς Ἐφεσίους, 1 πρὸς Φιλιππησίους, 1 πρὸς Κολοσσαεῖς, 2 πρὸς Θεσσαλονικεῖς. Πρὸς πρόσωπα ἔστειλε: 2 πρὸς Τιμόθεον, 1 πρὸς Τίτον, 1 πρὸς Φιλήμονα.

Ἡ Ἐκκλησία μας εὐγνωμονοῦσα δι' ὅσα ὑπὲρ αὐτῆς ὁ ἐμπνευσμένος Ἀπόστολος ἔπραξεν, ἐορτάζει τὴν μνήμην του εἰς τὰς 29 Ἰουνίου μαζί μὲ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον. Τότε ψάλλεται καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον:

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι καὶ τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλοι, τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων πρεσβεύσατε εἰρήνην τῇ Οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

εχθρ.

20. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος

(Ἰωάν. α' 41 καὶ ἐξῆς. Ματθ. ις' 16 καὶ ἐξῆς καὶ ις' 13 καὶ ἐξῆς. Ἰωάν. ιη' 10 καὶ Μάρκ. ιδ' 66-67)

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος κατήγετο ἀπὸ τὴν Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ ὠνομάζετο κατ' ἀρχὰς *Σίμων*. Ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰωάνᾳ, ἀδελφὸς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ ψαράς τὸ ἐπάγγελμα. Πρῶτος εἶχε γίνεи μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ ὁ Ἀνδρέας. Αὐτὸς εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Πέτρον: «Εὗρήκαμεν τὸν Μεσίαν. Ἔλα καὶ σὺ νᾶ τὸν ἰδῆς». Μεσίαν ἠννόει τὸν Χριστόν. Μόλις ὁ Πέτρος ἀντίκρυσεν τὸν Ἰησοῦν, ἐκεῖνος ἔρριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάνω του καὶ τοῦ εἶπε:

«Σὺ εἶσαι ὁ Σίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάνᾳ».

«Σὺ εἶσαι ὁ Σίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ. Θὰ ὀνομασθῇς Πέτρος». Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ἐκείνης ὁ Σίμων ἔλαβε αὐτὸ τὸ ὄνομα καὶ ἠκολούθησε τὸν Ἰησοῦν. Σημαίνει δὲ Πέτρος, πέτραν, βράχον ἀκλόνητον εἰς τὴν πίστιν. Περὶ τοῦ ὀνόματος Πέτρος, ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

Μίαν φορὰν εὕρισκόμενος ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη τῆς Καισαρείας ἠρώτησε τοὺς Ἀποστόλους: «Τί λέγουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶμαι;» Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους ἀπήντησαν: «Ἄλλοι σὲ νομίζουν ὅτι εἶσαι ὁ Βαπτιστῆς Ἰωάννης. Ἄλλοι ὅτι εἶσαι ὁ Προφῆτης Ἡλίας, καὶ ἄλλοι ὅτι εἶσαι ὁ Προφῆτης Ἰερεμίας».

«Καὶ σεῖς τί νομίζετε ὅτι εἶμαι;» ἠρώτησεν ὁ Ἰησοῦς.

«Εἶσαι ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος», ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος.

Τότε ὁ Χριστὸς ἀπήντησε: «Καὶ σὺ εἶσαι Πέτρος, δηλαδὴ βράχος, γεμᾶτος ἀπὸ πίστιν. Καὶ ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν αὐτὴν θὰ κτίσω τὴν Ἐκκλησίαν μου, θὰ στερεώσω τὴν Θρησκείαν μου».

Τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ὁ Πέτρος ὠμίλησε πρὸς τὸ πλῆθος καὶ εἶδομεν ὅτι ἰδρύθη τότε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἦτο ἐκ τῶν ἡγαπημένων μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὅταν ἐκεῖνος ἐπρόκειτο νὰ συλληφθῇ, ὁ Πέτρος ἔκοψε μὲ τὴν μάχαιράν του τὸ αὐτὶ ἐνὸς δούλου. Καὶ ὅμως, ὁ θαρραλέος Ἀπόστολος, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ, ἐλιποψύχησεν. Ἐφοβήθη καὶ ἀπηνήθη τρεῖς φορὰς τὸν διδάσκαλόν του. Ὅταν δὲ τὸν ἀπηνήθη καὶ διὰ τρίτην φορὰν, ἤκουσε τὸν ἀλέκτορα νὰ λαλῇ καὶ τότε ἐνεθυμήθη τὴν προφητείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκλαύσε πικρῶς.

Μετὰ τὸν διωγμὸν τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ Πέτρος ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς Ἑθνικοὺς καὶ Ἰουδαίους. Ἐπίσης ἐκήρυξεν αὐτὸ εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Παλαιστίνης, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἰόππην καὶ Σαμάρειαν. Εἰς τὴν Ἰόππην ἀνέστησε τὴν Χριστιανὴν Ταβιθά καὶ εἰς τὴν Λύδαν τὸν παράλυτον Αἰνίαν (Πρ. Ἀπ. θ' 32).

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Πέτρος εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἡγεμῶν τῆς Ἰουδαίας ἦτο ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας, ὁ ὁποῖος ἐθανάτωσε καὶ τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰωάννου. Ὁ Ἀγρίππας συνέλαβε τὸν Πέτρον καὶ τὸν ἐφυλάκισεν εἰς μίαν

“Άγγελος Κυρίου ὠδήγησε τὸν Πέτρον ἔξω ἀπὸ τὴν φυλακὴν...

σκοτεινὴν φυλακὴν. “Άγγελος Κυρίου ὁμῶς τὴν νύκτα ὠδήγησεν αὐτὸν ἔξω, χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίσουν οἱ φύλακες. Ἐκεῖθεν ἔφυγε καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ βίου του ἦλθεν εἰς τὴν Ρώμην. Τότε ὁ Νέρων διέταξε καὶ τὸν συνέλαβον καὶ τὴν 29 Ἰουνίου τοῦ ἔτους 67 μ.Χ. ὁ Πέτρος ὑπέστη θάνατον μαρτυρικόν. Ἐσταυρώθη. Μαζί του ἐθανατώθη τότε καὶ ὁ Παῦλος.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐκτιμῶσα τὰς ὑψίστας ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσέφερεν ὁ Πέτρος ὑπὲρ αὐτῆς, τὸν ἔκαμεν Ἅγιον καὶ τὸν ἐορτάζει μαζί μὲ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον εἰς τὰς 29 Ἰουνίου.

Τότε ψάλλομεν τὸ ἀπολυτίκιον : « Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονον », τὸ ὁποῖον, ὅπως εἴπομεν προηγουμένως, ψάλλομεν καὶ διὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον.

21. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας

(Μάρκου α' 16 καὶ 35 καὶ ἑξῆς. Ματθ. κεφ. δ' 18 καὶ ἑξῆς)

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἦτο, καθὼς εἶδομεν, υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Κατήγετο δὲ ἀπὸ τὴν Βηθσαϊδᾶ. Θεοσεβὴς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὸν Θεόν, δὲν ἔπαυε νὰ μελετᾷ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον καὶ τοὺς Προφῆτας. Κατ' ἀρχὰς ἐγίνε μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ὅταν δὲ ὡς ἐγνώρισε τὸν Ἰησοῦν καὶ συνωμίλησε μαζί του, ἐσαγγενεύθη τόσον ἐκ τῆς ὁμιλίας του, ὥστε ἀμέσως ἔτρεξε καὶ ἀνήγγειλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀδελφόν του Πέτρον. Εἶδομεν δὲ τί εἶπε τότε πρὸς ἐκεῖνον.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐξετίμησε τὴν πίστιν τοῦ Ἀνδρέου καὶ αὐτὸν ἐκάλεσεν πρῶτον ὡς μαθητὴν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀνδρέας ὀνομάζεται *Πρωτόκλητος*. «Ἀφήσατε τὰ δίκτυά σας καὶ ἔλθετε πρὸς ἐμένα διὰ νὰ μάθετε νὰ ἀλιεύετε καὶ ἀνθρώπους, ὅχι μόνον ἰχθῦς», εἶπε πρὸς τοὺς δύο αὐτοὺς ἀδελφούς ὁ Χριστὸς καὶ τοὺς ἐκάλεσε καὶ τὸν ἠκολούθησαν.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, ὅταν κατέβη τὸ Ἅγιον Πνεῦμα

Ἀφήσατε τὰ δίκτυά σας καὶ ἔλθετε πρὸς ἐμέ...»

καὶ ἐφώτισε τοὺς Ἀποστόλους, ὁ Ἀνδρέας ἦλθεν εἰς τὰς χώρας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, εἰς τὴν Σκυθίαν, τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἡπειρον καὶ εἰργάσθη διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας ἱδρυσεν, ἱδρυσεν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ *Βυζαντίου*. Ἡ μεγάλη αὕτη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔπαιξε σημαντικὸν ρόλον

εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ πολλὰς φορὰς εὗρον οἱ Χριστιανοὶ εἰς αὐτὴν καταφύγιον.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ὁ ἀκούραστος Ἀπόστολος ἦλθεν νὰ κηρύξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὰς Πάτρας. Οἱ εἰδωλολάτραι δὲ ὡς τῆς πόλεως ἐξηγέρθησαν. Ἐπεὶ δὲ ἔτρεφον μίσος ἄσβεστον κατὰ τῶν Χριστιανῶν, συνέλαβον τὸν Ἀπόστολον καὶ ἀφοῦ τὸν ὑπέβαλον εἰς ἀνεκδιήγητα βασανιστήρια, τὸν ἐ-

σταύρωσαν. Οἱ εὐσεβεῖς κάτοικοι τῶν Πατρῶν, διὰ νὰ τιμήσουν τὴν μνήμην του, εἰς τὸ μέρος τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἀποστόλου ἔκτισαν ναόν. Ἀπὸ τινων δὲ χρόνων ἤρχισαν νὰ ἀνεγείρουν καὶ ἄλλον ναὸν μεγαλοπρεπέστερον, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη.

Διὰ τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας θεωρεῖται ὡς Ἅγιος πολιοῦχος καὶ ἡ μνήμη του ἑορτάζεται με ἰδιαιτέραν μεγαλοπρέπειαν εἰς τὰς 30 Νοεμβρίου. Τότε ψάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον:

«Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος, τὸν Δεσπότην τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, ἱκέτευε, εἰρήνην τῇ Οἰκουμένῃ δωρήσασθαι, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Μὲ τὸ ἀπολυτίκιον αὐτὸ ἱκετεύομεν τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀδελφὸς τοῦ κορυφαίου Ἀποστόλου Πέτρου νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν νὰ χαρίσῃ εἰρήνην εἰς τὴν Οἰκουμένην καὶ εἰς τὰς ψυχὰς μας τὸ μέγα ἔλεος.

22

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς

(Β' Πράξ. ιστ' 1, 11 καὶ ἐξῆς. Λουκ. Εὐαγ. κεφ. α' καὶ ἐξῆς)

Ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς κατήγετο ἐκ τῆς Ἀντιοχείας τῆς Συρίας. Ἦτο Ἑλληνικῆς καταγωγῆς καὶ ἱατρὸς τὸ ἐπάγγελμα. Οὗτος δὲν ἐχρημάτισε μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ὑπῆρξε φίλος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν εἰς τὸ ἀποστολικόν του ἔργον εἰς διάφορα μέρη. Ἐκ τῆς συναναστροφῆς του δὲ μετὸν Παῦλον ἐγνώρισεν ὁ Λουκᾶς τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν πρώτων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν δρᾶσιν αὐτῶν, τὰ διάφορα κηρύγματα καὶ τὴν σύγκρουσιν τῶν Χριστιανῶν μετὰ τοὺς Ἰουδαίους.

Διὰ νὰ διαδοθοῦν δὲ αἱ ἀρχαὶ τοῦ Χριστοῦ εἰς κύκλον εὐρύτερον κατὰ τρόπον ἀληθῆ, ἀπεφάσισεν ὁ Λουκᾶς καὶ ἔγραψε τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

Τὸ Εὐαγγέλιόν του
φθάνει μέχρι τῆς Ἀ-
ναλήψεως, αἱ δὲ Πρά-
ξεις τῶν Ἀποστόλων
περιγράφουν θρησκευ-
τικὰ γεγονότα ἀπὸ
τῆς Ἀναλήψεως καὶ
μετέπειτα.

Μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ Παύλου, ἀφοῦ ὁ
Λουκάς ἔμεινε μόνος,
ἔκαμνε περιοδείας εἰς
διάφορα μέρη καὶ ἐκή-
ρυττε τὸν λόγον τοῦ

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς ἦτο καὶ ζωγράφος.

Θεοῦ. Ἦλθε καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὰς Θήβας ὅμως, ὅπως
ἀναφέρει ἡ παράδοσις, συνελήφθη, ἐβασανίσθη καὶ ἀπέθανε
μὲ θάνατον μαρτυρικόν. Διὰ τὸν Λουκᾶν λέγεται, ὅτι ἦτο
καὶ ζωγράφος καὶ ὅπως ἀναφέρει ἓν τροπάριον τοῦ Παρα-
κλητικοῦ Κανόνος, κατὰ προτίμησιν ἐξωγράφιζε τὴν εἰκόνα τῆς
Θεοτόκου.

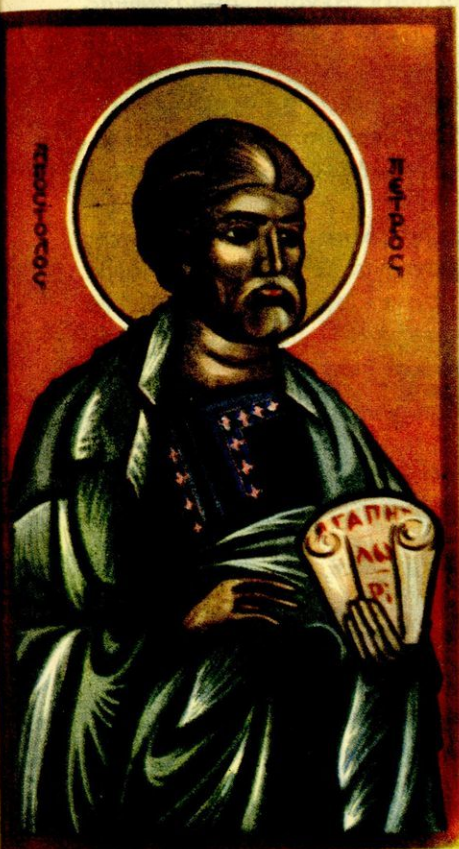
Ἐπίσης ἀναφέρει ἡ παράδοσις ὅτι ὁ Ἀπόστολος Λουκάς
ἐξωγράφισε τὴν Παναγίαν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, τὴν Πανα-
γίαν τῆς Τήνου, τοῦ Προυσοῦ τῆς Εὐρυτανίας, τῆς Μονῆς Ξυνιάς
Ἀλμυροῦ καὶ ἄλλας.

Ἡ Ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Εὐαγγε-
λιστοῦ Λουκᾶ τὴν 18 Ὀκτωβρίου. Τὸ ἱερὸν λείψανον αὐτοῦ ὁ
υἱὸς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὁ *Κωνσταντῖος*, τὸ ἔφερεν ἀπὸ
τὰς Θήβας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὸ ἔθαψεν εἰς τὴν
Ἐκκλησίαν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ὅπου καὶ εὐρίσκεται ὁ τά-
φος του.

Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἡ Ἐκκλησία μας ψάλλει τὸ ἐξῆς ἀπολυ-
τίκιον:

« Ἀπόστολε Ἁγιε καὶ Εὐαγγελιστὰ Λουκᾶ, πρέσβευε τῷ
ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα πταισμάτων ἄφεσιν παράσχῃ ταῖς ψυχαῖς
ἡμῶν ».

Διὰ τοῦ ἀπολυτικίου αὐτοῦ παρακαλοῦμεν τὸν Ἅγιον καὶ
Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν ἐλεήμονα Θεόν,
ἵνα συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματά μας.

23. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι

(Μάρκ. γ' 16. Λουκ. στ' 14. Κατὰ Ἰωάν. α' 35 καὶ ἐξ. Ματθαίου ι' καὶ ἐξῆς)

Περὶ τοῦ ἔργου τῶν Ἀποστόλων Παύλου, Πέτρου, Ἀνδρέου καὶ Λουκᾶ ὠμιλήσαμεν. Μένει ὅμως νὰ ἐξετασθῇ τὸ ἔργον τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων. Τί ἐπραξεν ἕκαστος ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ πῶς εἰργάσθη διὰ τὴν στερέωσιν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς.

Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι τοῦ Ἰησοῦ εἶναι οἱ ἐξῆς: Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, οἱ υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου. Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο καὶ Λεβαῖος ἢ Θαδδαῖος. Ὁ Φίλιππος καὶ ὁ

Ναθαναή ἢ *Βαρθολομαῖος*, οἱ ὅποιοι ἦσαν στενοὶ φίλοι. Ὁ *Θωμᾶς*, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο καὶ *Δίδυμος* καὶ ὁ *Σίμων* ὁ *Κανανίτης*, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο καὶ *Ζηλωτής*. Ὁ *Ματθαῖος* ὁ Τελώνης καὶ ὁ *Ἰούδας* ὁ *Ἰσκαριώτης*, ὁ ἀνάξιος αὐτὸς μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος ἐπρόδωκε τὸν διδάσκαλόν του διὰ νὰ κερδίσῃ τριάκοντα ἀργύρια. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ματθίου (Πράξ. Ἀποστ. α' κεφ. 20, β' 23.)

Ἐκ τῶν Ἀποστόλων, ὁ *Παῦλος* εἶναι δέκατος τρίτος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, διότι αὐτὸς ἐγίνε Χριστιανὸς μετὰ τὴν Ἀνάληψιν. Ἐπίσης ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐγένετο Ἀπόστολος χωρὶς νὰ κληθῇ ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλ' ἐγένετο ἀκολουθήσας τὸν φίλον του Παῦλον εἰς τὰς περιοδεΐας του καὶ διδαχθεὶς τὸν Χριστιανισμόν ὑπ' ἐκείνου.

24. Ὁ Ἰάκωβος

(Βλ. Ἰωάν. ιθ' 25)

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦσαν υἱοὶ τοῦ *Ζεβεδαίου* καὶ εἶχον μητέρα τὴν *Σαλώμην*, ἡ ὁποία, καθὼς γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του, ἦτο ἀδελφὴ τῆς Θεοτόκου.

Ἐπομένως οἱ δύο αὐτοὶ Ἀπόστολοι ἦσαν συγγενεῖς τοῦ Ἰησοῦ. Αὐτοὶ καὶ ὁ Πέτρος ἦσαν περισσότερο συνδεδεμένοι μὲ τὸν Χριστὸν παρ' ὅ,τι ἦσαν οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι. Διὰ τοῦτο αὐτοὶ καὶ ὁ Πέτρος παρευρέθησαν, ὅταν ἐγένετο ἡ Μεταμόρφωσις του εἰς τὸ ὄρος Θαβώρ.

Ὁ Ἰάκωβος, ὅταν εἶχε γίνεῖ ἡ πρώτη Ἐκκλησία εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐ χρημάτισεν ἀρχηγὸς τῆς Κοινότητός της καὶ ἔδειξε δρᾶσιν ἐξαιρετικὴν. Διὰ τοῦτο προέκάλεσε τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος τῶν Ἰουδαίων ἐναντίον του, ὥστε τὸ Συνέδριόν των νὰ τὸν κατηγορήσῃ εἰς τὸν βασιλέα Ἀγρίππαν. Ἐκεῖνος, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ φανῇ ἀρεστὸς εἰς τοὺς Ἰουδαίους, διέταξε καὶ τὸν συνέλαβον καὶ χωρὶς καὶ νὰ τὸν δικάσῃ ἔδωκε παραγγελίαν καὶ τὸν ἀπεκεφάλισαν τὸ 44 μ. Χ., κατὰ τὰς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Ἰουδαῖοι ἐώρταζον τὸ Πάσχα.

Οἱ Χριστιανοὶ κατελυπήθησαν διὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἐξαιρετικοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ των, ἡ δὲ Ἐκκλησία ὥρισε νὰ ἐορτάζεται ἡ μνήμη του εἰς τὰς 30 Ἀπριλίου. Τὸ

Ἀπολυτίκιον, τὸ ὁποῖον ψάλλεται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς του, εἶναι τὸ ἑξῆς:

« Ἀπόστολε ἅγιε Ἰάκωβε, πρέσβευε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα πταισμάτων ἄφεσιν παράσχη ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ».

25. Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης

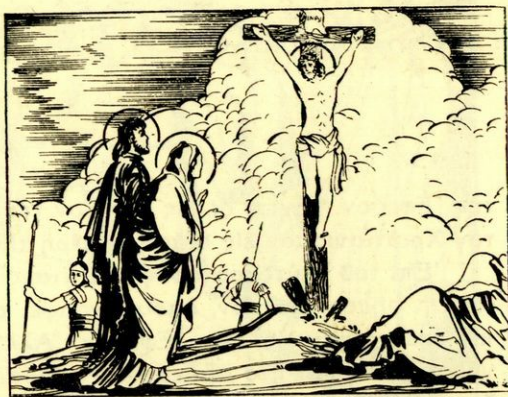
(Ἰωάν. ιθ' 26 καὶ ἑξῆς)

Ὁ Ἰωάννης εἶναι ὁ γνωστότατος Εὐαγγελιστής, ὁ ὁποῖος συνέγραψε τὸ τέταρτον Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον φέρει τὸ ὄνομα Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Ὁ ἴδιος ἔχει γράψει καὶ τρεῖς ἐπιστολάς *Καθολικάς*. Αὗται λέγονται Καθολικαί, διότι δὲν ἀπευθύνονται πρὸς πρόσωπα ὠρισμένα, ἀλλὰ πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανούς.

Ὁ ἴδιος Ἀπόστολος ἔγραψε καὶ τὴν *Θείαν Ἀποκάλυψιν*, βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον προφητεύει τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς δοκιμασίας τὰς ὁποίας θὰ πάθῃ ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ὅμως εἰς τὸ τέλος θὰ νικήσῃ καὶ θὰ θριαμβεύσῃ. Ἡ Ἀποκάλυψις εἶναι τὸ τελευταῖον βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ὁ Ἰωάννης ἦτο ἀπὸ τοὺς πλέον ἀφωσιωμένους Ἀποστόλους τοῦ Ἰησοῦ. Ὃταν ἐκεῖνος ἐσταυρώθῃ, αὐτὸν βλέπομεν νὰ στέκεται πιστὸς πλησίον τοῦ Σταυροῦ καὶ νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὴν Θεοτόκον, τὴν ὁποίαν εἶχε τοῦ λοιποῦ ὡς ἰδικὴν του μητέρα. Διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὁ θεῖος οὗτος Ἀπόστολος εἰργάσθη μετὰ παραδειγματικοῦ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως.

Ἀλλὰ καὶ γενικωτέραν ὑπηρεσίαν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας προσέφερε. Μαζί μὲ τὸν Πέτρον ἦλθεν εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Κατόπιν ἦλθεν εἰς

Καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἰωάννης ἔλαβε τὴν Θεοτόκον ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

: Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης

: Ο Απόστολος Ἀνδρέας

τὴν Ἔφεσον. Ἐχων δὲ ὡς κέντρον τὴν πόλιν ἐκείνην ἐκήρυττε τὸν Χριστιανισμόν εἰς διάφορα μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ ὁ Ἰωάννης ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Πάτμον, ὅπου ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν. Κατόπιν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἔφεσον. Ἀλλ' εἶχε πλέον φθάσει εἰς γῆρας βαθύ καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ διδάσκη. Διὰ τοῦτο περιωρίζετο νὰ δίδῃ μόνον εἰς τοὺς Χριστιανοὺς συμβουλὰς καὶ εὐχάς. Ἡ σπουδαιότερα εὐχή, τὴν ὁποίαν συνήθιζε νὰ λέγῃ ἦτο: « Τέκνα μου, ἀγαπάτε ἀλλήλους ». Ὁ Ἅγιος αὐτὸς Ἀπόστολος,

ὅπως ἀναφέρει ἡ παράδοσις, ἀπέθανεν εἰς γῆρας βαθύ, ὅταν ἦτο αὐτοκράτωρ ὁ *Τραϊανός*. Ἡ Ἐκκλησία μας διὰ νὰ τιμήσῃ αὐτὸν δι' ὅσα ὑπὲρ αὐτῆς ἔπραξεν, ἐορτάζει τὴν μνήμην του εἰς τὰς 8 Μαΐου.

26. Ὁ Ἰακώβος καὶ ὁ Ἰούδας

(Ματθ. κεφ. ι' 2 καὶ ἐξῆς)

Οἱ δύο αὐτοὶ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ ἦσαν υἱοὶ τοῦ *Αλφαίου* ἢ *Κλεόπα* καὶ εἰργάσθησαν μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Περὶ τοῦ Ἰακώβου λέγουν ὅτι ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐχρημάτισεν ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ὁ Ἰούδας ἔλαβε τὰ ὀνόματα *Λεββαῖος* καὶ *Θαδδαῖος*, τὰ ὁποῖα φανερώνουν ἀνδρείαν καὶ γενναιότητα.

27. Ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος

(Πράξ. Ἀποστ. η' 21-26 καὶ ἐξῆς)

Ὁ Φίλιππος, φίλος ἀδελφικὸς τοῦ Ναθαναὴλ, κατήγετο ἐκ Βηθσαῖδα τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦτο ἀπὸ τοὺς πρῶτους Ἀποστό-

Ὁ Φίλιππος κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Φρυγίαν

λους, οἱ ὅποιοι ἠκολούθησαν τὸν Χριστόν. Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Φρυγίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐκεῖ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰργάσθη μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἰς τὴν Ἱεράπολιν ὅμως τῆς ἰδίας χώρας, συνελήφθη ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ὅποιοι ὑπέβαλον αὐτὸν εἰς φρικτὰ βασανιστήρια καὶ ἀπέθανεν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἀναγνώριζουσα ὅλα ὅσα ὑπὲρ αὐτῆς ἐπραξεν, ὥρισε νὰ ἐορτάζεται ἡ μνήμη του τὴν 14 Νοεμβρίου. Τὸ Ἀπολυτίκιόν του εἶναι ὅμοιον μὲ τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου
« Ἀπόστολε, ἄγιε, Φίλιππε, πρέσβευε κλπ. ».

28. Ὁ Ἀπόστολος Ναθαναήλ

(Ἰωάν. κεφ. α' 45 καὶ ἐξῆς)

Ὁ Ἀπόστολος Ναθαναήλ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο καὶ Βαρθολομαῖος, ἠκολούθησε τὸν Χριστόν ἀπὸ τοὺς πρώτους Ἀποστόλους μαζί μὲ τὸν ἀχώριστον καὶ ἐπιστήθιον φίλον του Φίλιππον. Διεκρίνετο διὰ τὴν μεγάλην του ἀνεξικακίαν καὶ ἀγαθότητα καὶ εἰργάσθη μὲ ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐξάπλωσιν καὶ ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ Φίλιππος μετέβη εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἐκήρυξεν ἐκεῖ τὸν Χριστιανισμόν.

Διὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ ἀνεξίκακον αὐτὸν Ἀπόστολον ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν: « Ἰδοὺ ἀγαθὸς Ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι ». Δηλαδή: Ἰδοὺ εἷς Ἰσραηλῆτης εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει καμμία πονηρία. Διὰ νὰ τιμήσῃ ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ἀγαθὸν τοῦτον Ἀπόστολον, τὸν ἔκαμεν Ἅγιον καὶ ἐορτάζει τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν 11 Ἰουνίου.

29. Ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς

(Ματθ. κεφ. ι' 2 καὶ ἐξῆς καὶ Ἰωάν. κεφ. κ' 19 καὶ ἐξῆς)

Ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς κατήγετο ἐκ τῆς Ἀντιοχείας. Ὅπως δὲ ἀναφέρει ἡ παράδοσις, ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Παρθίους, οἱ ὅποιοι εἶναι λαὸς συγγενὴς τῶν Περσῶν. Τὸ ὄνομα τοῦ Θωμᾶ, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο καὶ *Δίδυμος*, εἶναι συνδεδεμένον μὲ τὴν ἀπιστίαν. Ὁ Θωμᾶς ἔλειπεν, ὅταν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν του παρουσιάσθη εἰς τοὺς ἄλλους μαθητάς. Ὅταν

«Ο Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου!!...».

δὲ ἐκεῖνοι τοῦ ἔλεγον ὅτι εἶδον τὸν Κύριον, αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ. « Πρέπει νὰ τὸν ἴδω ὁ ἴδιος μὲ τὰ μάτια μου διὰ νὰ πιστεύσω », ἀπήντα ὁ Θωμᾶς. Ὁ Ἰησοῦς, διὰ νὰ μὴ ἀφίσῃ τὸν μαθητὴν τοῦ ἐν τῇ ἀπιστίᾳ, παρουσιάσθη καὶ πάλιν. Καὶ μόνον ὅταν ὁ Θωμᾶς ἔβαλε τὸν δάκτυλόν του εἰς τὰ σημεῖα τῶν πληγῶν, τότε ἐπίστευσε καὶ ἐφώναξεν: « Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου ».

Εἰς τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας ἀποδίδει ἰδιαιτέραν σημασίαν καὶ τὸ ἐορτάζει τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὸ Πάσχα. Ἡ Κυριακὴ αὕτη λέγεται Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ (Ἰωάν. κ' 19 καὶ ἐξῆς).

30. Ὁ Ἀπόστολος Σίμων καὶ ὁ Ἀπόστολος Ματθαῖος

(Λουκ. στ' 9-12 καὶ ἐξῆς. Ματθ. θ' 9 καὶ ἐξῆς)

Ὁ Σίμων, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο καὶ Κανανίτης ἢ Ζηλωτής, δὲν εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰς ποῖα μέρη ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

4. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Ε', Β. Γ. Οἰκονομίδης

Διὰ τὸν Ἀπόστολον Ματθαῖον γνωρίζομεν ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου. Ὅταν δὲ τὸν ἐκάλεσεν ὁ Ἰησοῦς διὰ νὰ τὸν κάμῃ μαθητὴν του, ὁ Ματθαῖος ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τελῶ-
νου καὶ ὠνομάζετο Λευῖς. Κατὰ ἐπικρατοῦσαν παράδοσιν, ὁ Ματθαῖος ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πολλὰ μέρη: Εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, εἰς τὴν Ἀραβίαν, τὴν Περσίαν, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Ὁ ἴδιος ἔγραψε τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἀκούομεν νὰ ἀναγινώσκεται πολλάκις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία διὰ νὰ τιμήσῃ τὴν μνήμην τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ καὶ ἀφωσιωμένου Ἀποστόλου, ὥρισε τὸν ἑορτασμόν του τὴν 16 Νοεμβρίου.

Ἄλλος Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ Ματθίας. Οὗτος, ἀφωσιωμένος εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ, διεκρίνετο διὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν βαθεῖαν του πίστιν. Μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου καὶ τὴν αὐτοκτονίαν τοῦ κακοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, κατέλαβεν, ὅπως εἶπο-
μεν, διὰ κλήρου τὴν κενὴν θέσιν ἐκείνου. Εἰς ποῖα μέρη ἐδίδαξεν οὗτος ἢ παραδόσεις δὲν ἀναφέρει.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος

Ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία διὰ νὰ τιμήσῃ ὅλους τοὺς Ἀποστόλους, οἱ ὁποῖοι ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν κόσμον καὶ διέδωκαν καὶ ἐστερέωσαν τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα διὰ τὸ ὄνομά του, ἐκτὸς τοῦ ἑορτασμοῦ, τὸν ὁποῖον ὥρισε δι' ἕνα ἕκαστον, τοὺς ἑορτάζει καὶ ὅλους μαζί τὴν 30 Ἰουνίου.

Πρὸ τῆς ἑορτῆς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων τηροῦμεν νηστείαν, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων. Τὸ Ἀπολυτίκιον τὸ ὁποῖον ψάλλεται τότε εἶναι τὸ ἑξῆς:

« Ἀπόστολοι ἅγιοι, πρεσβεύσατε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, ἵνα παται-
σμάτων ἄφεσιν παράσχῃ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ».

Δι' αὐτοῦ παρακαλοῦμεν τοὺς Ἀποστόλους νὰ μεσιτεύσουν εἰς τὸν πολυεὐσπλαγχνον Θεόν, διὰ νὰ συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτή-
ματά μας.

μεν.

31. Ἡ ἱδρυσις τῶν πρώτων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν
καί ἡ ὀργάνωσις των

(Πράξ. Ἀπ. β' 41 καὶ ἐξῆς καὶ ε' 42 στ' καὶ ἐξῆς)

Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, καθὼς γνωρίζομεν, ἰδρύθη εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἰδρυτὴς αὐτῆς θεωρεῖται ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Ἐπειτα ἰδρύθησαν καὶ ἄλλαι εἰς διάφορα ἄλλα μέρη. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν ἔζων οἱ Ἀπόστολοι καὶ αἱ Ἐκκλησίαι ἦσαν ὀλίγαι, τὰς διοικοῦσαν ἐκεῖνοι. Ὅταν ὁμως ἐπληθύνθησαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξαρκέσουν εἰς τὴν διοίκησίν των, τότε ἐξελέγησαν ὠρισμένοι εὐσεβεῖς καὶ κατάλληλοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἐχειροτονήθησαν καὶ ἀνέλαβον τὴν διοίκησίν των.

Ἐκάστη ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας ἐκείνας ἦτο ὠργανωμένη κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξ αὐτῶν μερικοὶ ἦσαν χειροτονημένοι καὶ ἐσχημάτιζαν τὴν τάξιν τῶν *κληρικῶν*. Οἱ ἄλλοι ὠνομάζοντο *λαϊκοί*.

Οἱ κληρικοὶ εἶχον τρεῖς βαθμούς, οἱ ὅποιοι ἐλέγοντο βαθμοὶ τῆς *Ἱερωσύνης*. Ὁ πρῶτος καὶ κατώτερος βαθμὸς ἦτο τοῦ *Διακόνου*. Ὁ δεύτερος τοῦ *Ἱερέως* ἢ *Πρεσβυτέρου* καὶ ὁ τρίτος τοῦ *Ἐπισκόπου*. Τοὺς Ἐπισκόπους ἐχειροτόνουν τότε οἱ Ἀπόστολοι. Τὸ μέσον τῆς χειροτονίας μετεχειρίσθησαν κατόπιν καὶ οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ ὅποιοι ἐχειροτόνουν τοὺς Διακόνους καὶ Πρεσβυτέρους.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν ἐπιστολὴν του τὴν ὁποίαν ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Κορινθίους (Α', 1 β, 28 καὶ ἐξῆς) ἀναφέρει καὶ ἀξιώματα Ἱερωσύνης. Τοιοῦτα ἦσαν: τῶν Ἀποστόλων, τῶν Προφητῶν, τῶν Ποιμένων, τῶν Διδασκάλων κλπ.

Πᾶσαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι διοικοῦντο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Εἶχον τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ ἕκαστος ἐκ τῶν Χριστιανῶν εἴτε κληρικὸς εἴτε λαϊκὸς ἐξετέλει ὠρισμένα καθή-

κοντα. Προϊστάμενος τῆς Ἐκκλησίας ἦτο ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ ὁποῖος καὶ ἐπέβλεπεν ὥστε νὰ ἐφαρμόζωνται μὲ ἀκρίβειαν οἱ νόμοι. Οἱ Πρεσβύτεροι ἐξετέλουν τὴν θεῖαν λειτουργίαν, οἱ δὲ Διάκονοι, οἱ ψάλλται καὶ οἱ ἀναγνῶσται ἐβοήθουν.

Καὶ ἐν ὅσῳ τὰ ἐκκλησιαστικά καθήκοντα ἦσαν ὀλίγα, εὐκόλα καὶ ἀπλᾶ, ἐτακτοποιεῖ καὶ ἐκανόνιζεν αὐτὰ διὰ τὴν περιφέρειάν του ὁ Ἐπίσκοπος. Ὅταν ὅμως ἀργότερον τὰ πράγματα ἤρχισαν νὰ γίνωνται δυσκολώτερα καὶ πολυπλοκώτερα καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ λύσῃ αὐτὰ μόνος του ὁ Ἐπίσκοπος, τότε συνηθροίζοντο καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῶν πέριξ περιοχῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, συνεσκέπτοντο καὶ εὕρισκον λύσεις διὰ τὰ ἐν λόγῳ ζητήματα. Αἱ συγκεντρώσεις αὐταὶ τῶν Ἐπισκόπων ἐλέγοντο *Σύνοδοι ἐπαρχιακαὶ* καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν ἦσαν ἔγκυροι καὶ σεβασταὶ ἀπὸ ὅλας τὰς Ἐκκλησίας.

Πρόεδρος αὐτῶν τῶν Συνόδων συνήθως ἐγένετο ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας, τῆς Μητροπόλεως. Σὺν τῷ χρόνῳ οἱ Ἐπίσκοποι τῶν Μητροπόλεων ἤρχισαν νὰ θεωροῦνται ὡς ἔχοντες ἀνωτέραν θέσιν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς Ἐπισκόπους καὶ ἐλέγοντο Μητροπολίται.

Εἰς μερικὰς σημαντικὰς πόλεις τοῦ καιροῦ ἐκείνου ὑπῆρξαν Μητροπολίται, οἱ ὁποῖοι παρουσίασαν ἱκανότητα καὶ δρᾶσιν ἐξαιρετικὴν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν. Ἐπίσης παρουσίασαν πνευματικὴν ὑπεροχὴν εἰς τὴν ἐπίλυσιν ζητημάτων θρησκευτικῶν. Οἱ Μητροπολίται αὐτοὶ ἦσαν τῆς Ρώμης, τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἐφέσου. Αὐτοὶ ὠνομάσθησαν *Ἀρχιεπίσκοποι* καὶ *Ἐξαρχοὶ* καὶ ἀργότερον *Πατριάρχαι*.

Οἱ Πατριάρχαι τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ὠνομάσθησαν καὶ *Πάπαι*, δηλαδὴ Πατέρες. Ἐκ τῶν Πατριαρχῶν τούτων ἔχομεν τὰ πέντε Πατριαρχεῖα: Ἦτοι τῆς *Ρώμης*, τῆς *Ἀλεξανδρείας*, τῆς *Ἀντιοχείας*, τῆς *Κωνσταντινουπόλεως* καὶ τῶν *Ἱεροσολύμων*.

Ἐκαστον Πατριαρχεῖον εἶχε τὴν ἰδικὴν του περιοχὴν μὲ τοὺς Μητροπολίτας του καὶ τοὺς Ἐπισκόπους του. Ἦτο ἡ ἀνωτάτῃ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τῆς περιοχῆς καὶ εἰς αὐτὴν ἦσαν ὑποχρεωμένοι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ νὰ πειθαρχοῦν καὶ νὰ ὑπακούουν. Κατ' ἀρχὰς τὰ Πατριαρχεῖα εἶχον μετὰ τῶν σύμπνοιαν. Τὰ συνέδεεν ἡ ἀγάπη ἡ χριστιανικὴ. Ὅταν εἶχον νὰ ἐξετάσουν ζητή-

ματα γενικώτερα, τὰ ὁποῖα ἐνδιέφερον ὅλας τὰς Ἐκκλησίας συνεκάλουν Σύνοδον, ἡ ὁποία ἐλέγετο *Οἰκουμενική*. Ἐφερε δι' αὐτὸ τὸ ὄνομα, διότι ἐλάμβανον εἰς αὐτὴν μέρος ὅλοι οἱ Μητροπολῖται τῆς Οἰκουμένης.

32. Αἱ Ἀποστολικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ αἱ μεταξύ των σχέσεις

Αἱ Ἐκκλησίαι, τὰς ὁποίας ἵδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὰ διάφορα μέρη εἰς τὰ ὁποῖα μετέβαινον καὶ ἐδίδασκον, ὠνομάζοντο *Ἀποστολικαί*. Ἐλαβον δὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα καὶ διότι ἰδρύθησαν ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ διότι ὠργανώθησαν ὑπ' αὐτῶν. Τοιαῦται Ἐκκλησίαι ἦσαν πολλάι: τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Ρώμης, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Ἐφέσου, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κορίνθου. Αὗται εἶχον μεταξύ των σχέσεις καὶ δεσμοὺς καὶ δὲν ἔπαυον νὰ ἐπικοινωνοῦν καὶ δι' ἀλληλογραφίας. Πρώτη δὲ Ἐκκλησία Ἀποστολική, ὅπως γνωρίζομεν, ἰδρύθη ἀπὸ τὸν Πέτρον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἀπετελέσθη ἀπὸ Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν.

Ἀποστολικὰς Ἐκκλησίας ἵδρυσεν ἐπίσης ὁ Παῦλος εἰς τὴν Συρίαν, Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Κύπρον, κατὰ τὴν πρώτην πορείαν του. Ἐπίσης ἵδρυσεν τοιαύτας εἰς τοὺς Φιλίππους, εἰς τὴν Βέρριαν, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ Κόρινθον. Εἰς ἄλλην πάλιν πορείαν του ἵδρυσεν Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Ρώμην.

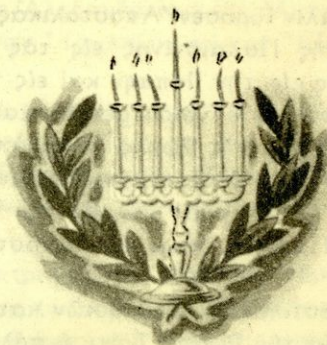
Ὁ Πέτρος πάλιν ἵδρυσεν Ἀποστολικὰς Ἐκκλησίας εἰς διάφορους πόλεις τῆς Παλαιστίνης εἰς τὰς ὁποίας ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπως εἰς τὴν Ἰόππην καὶ εἰς τὴν Σαμάρειαν. Εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου του ὁ ἴδιος μετέβη καὶ εἰς τὴν Ρώμην καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εἶναι ἀπὸ δύο Ἀποστόλους Ἀποστολική, ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον. Ὁ Ἀνδρέας ἵδρυσεν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν Πατρῶν, ὅπως καὶ Ἀπόστολοι ἄλλοι ἵδρυσαν ἄλλας.

Ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν κατέλαβον τὰς πρώτας θέσεις ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, διότι ἡ πόλις αὕτη ἦτο ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, ἐπειδὴ καὶ ἡ πόλις αὕτη ἦτο πρωτεύουσα τῆς Συρίας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀ-

λεξανδρείας, τῆς Καισαρείας, τῆς Ἐφέσου καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης. Εἰς μερικάς ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων οἱ Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι τὰς ἀπετέλουν, προήρχοντο ἀπὸ Ἰουδαίους. Εἰς ἄλλας ἀπὸ εἰδωλολάτρης, οἱ ὅποιοι ἔγιναν Χριστιανοί καὶ εἰς ἄλλας ἀπὸ Ἰουδαίους καὶ εἰδωλολάτρης. Μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ Ἕλληνες.

Ὅταν οἱ Ἀπόστολοι ἀπέθανον, ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἔπαυσε νὰ ἐξαπλώνεται. Ἐξηκολούθησε καὶ τότε ἡ ἵδρυσις νέων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἠκολούθησαν κατὰ γράμμα τὰς Ἐκκλησίας τὰς Ἀποστολικὰς. Ἐτήρησαν τοὺς Ἀποστολικοὺς κανόνες, τὰ διδάγματα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πᾶν ὅ,τι ἐκήρυξεν ὁ Χριστός. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ νεώτεραι αὐταὶ Ἐκκλησίαι ὠνομάσθησαν Ἀποστολικαί.

Ὅλοι δὲ ὁμοῦ ἡνωμένοι ἀπετέλεσαν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὴν ἠθέλησε καὶ τὴν ἐκήρυξεν Ἐκεῖνος. Ἀλλὰ καὶ σήμερον ὅσαι Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι ἱδρύονται καὶ ἀκολουθοῦν πιστῶς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, ὀνομάζονται ἐπίσης Ἀποστολικαί.

μαθ.

33. Οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν

(Πρ. Ἀπ. ιθ' 24 καὶ ἐξῆς)

Ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, ἀφ' ὅτου ἤρχισε νὰ διαδίδεται, εὗρεν ἐχθροὺς ἰσχυροὺς ἐναντίον τῶν ὁποίων δὲν ἔπαυσε νὰ ἀγωνίζεται. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ εἰδωλολάτραι. Οἱ Ἰουδαῖοι κατεδίωκον τοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ φόβον μήπως ἐπικρατήσῃ ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ καὶ παύσῃ νὰ ἰσχύῃ ὁ Μωσαϊκὸς νόμος. Καὶ τὸν φόβον αὐτὸν εἶχον πρὸ πάντων οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι ἔβλεπον ὅτι, ἂν ἔπαυε νὰ ὑπάρχῃ ἡ θρησκεία των, θὰ ἔχαναν τὴν δύναμίν των καὶ τὰ συμφέροντά των, τὰ ὁποῖα εἶχον εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν.

Ἀκριβῶς δὲ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν προσεπάθουν νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, νὰ καταδιώκουν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ νὰ ἐξεγείρουν τὰ πλήθη ἐναντίον των. Διὰ τοῦτο μετεχειρίζοντο τὴν συκοφαντίαν καὶ ἐδημιουργοῦν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν ἀτμόσφαιραν δυσμενῆ, ὥστε νὰ τοὺς μισῇ ὁ λαός, νὰ τοὺς ἀποστρέφεται καὶ νὰ τοὺς καταδιώκῃ. Οἱ εἰδωλολάτραι πάλιν ἐμίσουν τοὺς Χριστιανοὺς, διότι ἡ θρησκεία των ἦτο διάφορος μὲ τὴν ἰδικήν των, ἡ ὁποία παρεδέχετο πολλοὺς θεοὺς.

Πολὺ ἐπίσης κατεδίωκον τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ οἱ Φαρισαῖοι, οἱ ὅποιοι ἦσαν πολὺ ἐναντίον των φανατισμένοι. Ἀγριώτερα ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους καμμία ἄλλη τάξις τῶν Ἰσραηλιτῶν δὲν κατεδίωξε τοὺς Χριστιανούς. Οἱ Φαρισαῖοι ἐκατηγόρουν αὐτοὺς εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς ἀρχάς ὅτι δὲν σέβονται τὸν Θεόν, ὅτι ζητοῦν ν' ἀποτινάξουν τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν καὶ ὅτι εἶναι διεστραμμένοι, κακοὶ καὶ ἀνήθικοι.

Ἐκ τῶν εἰδωλολατρῶν ἐμίσουν πάλιν τοὺς Χριστιανοὺς ὅσοι κατεσκεύαζον ἀγάλματα, ὅσοι ἔκτιζον ναοὺς, βωμοὺς κλπ. Τί θὰ ἐγίνοντο ἂν ἐπεκράτει ἡ νέα θρησκεία; Εἰς ποίους θὰ ἐπώλουν τὰ ἀγάλματά των; Ἡ τί ἀρχαίους ναοὺς θὰ ἔκτιζον, ἂν ἐγίνοντο ὅλοι Χριστιανοί;

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὅλα τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα ἐφανερώθη ὁ Χριστιανισμός, ὑπήγοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων. Οὗτοι ἐπέτρεπον εἰς τοὺς ὑπηκόους των νὰ πιστεύουν οἷανδὴποτε θρησκεῖαν ἤθελον, ἔφθανε μόνον νὰ μὴ μετέδιδον αὐτὴν εἰς Ρωμαίους πολῖτας.

Συμφώνως μὲ τοὺς Ρωμαϊκοὺς νόμους ὁ ἀνώτατος πολιτικός ἄρχων ἐθεωρεῖτο καὶ ὁ μεγαλύτερος θρησκευτικός ἀρχηγός. Εἰς αὐτὸν ἔδιδον ὄρκον οἱ πολῖται καὶ οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ προσέφερον θυμίαμα ὡς θεόν. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἡρνεῖτο νὰ συμμορφωθῇ, ἐθεωρεῖτο ὅτι διέπραττεν ἔγκλημα κατὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς θρησκείας.

Ἡ θρησκεία ὁμῶς τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἀνεγνώριζε τοι-

οὔτου εἶδους τιμὰς εἰς ἀνθρώπους, ἤρχετο εἰς σύγκρουσιν μὲ τὴν Ρωμαϊκὴν Πολιτείαν. Ἐπίσης εἰς σύγκρουσιν ἤρχετο διότι διὰ τῶν διδασκαλιῶν καὶ τῶν κηρυγμάτων τῆς προσεῖλκυεν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ Ρωμαίους πολῖτας. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἔγιναν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν φοβεροὶ διωγμοί, τόσον ἐκ μέρους τῶν Ρωμαίων, ὅσον καὶ ἐκ μέρους τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων.

Οἱ φοβερώτεροι διωγμοὶ ἔγιναν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων *Νέρωνος, Δεκίου, Δομιτιανοῦ, Διοκλήτιανου* καὶ ἄλλων. Ὁ πρῶτος διωγμὸς ἔγινεν, ὅπως εἶδομεν, εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Κυρίως ὁμῶς οἱ διωγμοὶ ἔγιναν ἀπὸ τὸ 64 μ.Χ., ὅταν αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων ἦτο ὁ Νέρων. Ἐπαυσαν δὲ κατὰ τὸ ἔτος 313, ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.

34. Ὁ διωγμὸς τοῦ Νέρωνος

Εἷς ἐκ τῶν ἀγριωτέρων Ρωμαίων αὐτοκρατόρων, τοῦ ὁποῦ το ὄνομα θὰ ἀναφέρῃ μὲ φρίκην ὁ Χριστιανικὸς κόσμος, ὑπῆρξεν ὁ Νέρων. Διὰ νὰ φανῇ πόσον θηριώδης καὶ ἄγρια ἔνστικτα ἐκκλίνειν εἰς τὴν ψυχὴν του ὁ αὐτοκράτωρ αὐτός, ἀρκεῖ νὰ ἀναφῶμεν ὅτι ἐδηλητηρίασε τὴν μητέρα του *Ἀγοππίαν*, ἐφό-

Χωρίς δισταγμὸν ὁ Νέρων διέδωκεν ὅτι τὸ πῦρ τὸ ἔθесαν
οἱ Χριστιανοί...

νευσε τὴν σύζυγόν του Ὀκταβίαν, τὸν διδάσκαλόν του φιλόσο-
φον Σενέκαν καὶ τόσους ἄλλους Ρωμαίους, οἱ ὅποιοι ἐξεῖχον εἰς
ἦθος καὶ ἰκανότητα.

Ὁ Νέρων ἔγινεν αὐτοκράτωρ εἰς ἡλικίαν 17 ἐτῶν καὶ ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 54—68 μ.Χ. Ἐνῶ κατὰ βάθος ἦτο θηριώδης προσεποιεῖτο ὅτι ἔχει ψυχὴν εὐαίσθητον καὶ καλλιτεχνικὴν, ὅτι ἀγαπᾷ τὰς ὡραίας τέχνας, τὴν ποίησιν, τὴν ζωγραφικὴν, τὴν μουσικὴν. Κατὰ τὸ ἔτος 61 ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ παίξῃ κιθάραν εἰς τοὺς ἀγῶνας τοὺς Ὀλυμπιακοὺς. Μετέβαινεν εἰς τὰ θέατρα καὶ ἐζήτει νὰ τὸν ζητωκραυγάζουν καὶ νὰ τὸν στεφανώσουν ὥς διαπρεπὴ καλλιτέχνην. Αἰμοβόρος καὶ κακοῦργος τὴν ψυχὴν, ἔθεσε πῦρ εἰς τὴν Ρώμην, τὸ ὁποῖον κατέκαυσε μέγα μέρος αὐτῆς. Τὸ ἔκαμε διὰ νὰ λάβῃ μίαν ἰδέαν τῆς πυρπολήσεως τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων! Ὄταν ὁμως εἶδεν ὅτι ὁ λαὸς ἐξανέστη ἐναντίον του, τότε χωρὶς δισταγμὸν διέδωκεν ὅτι τὸ πῦρ τὸ ἔθεσαν οἱ Χριστιανοί, διὰ νὰ καύσουν τοὺς ναοὺς τῶν εἰδωλολατρῶν. Ἡ κατηγορία ἔγινε πιστευτὴ καὶ ὁ Ρωμαϊκὸς λαὸς ὥρμησεν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν ὥς μαινόμενος.

Εἶναι ἀπερίγραπτα τὰ ὅσα ἐδοκίμασαν τότε οἱ δύσμοιροι Χριστιανοί. Τοὺς ἔρριπτον εἰς τὸ πῦρ, τοὺς ἔρριπτον εἰς κλωβοὺς ἀγρίων θηρίων καὶ ἐκεῖνα τοὺς κατεσπάραζον, τοὺς ἐρ-

ράντιζον μέ εὐφλεκτά ὑγρά καί τοὺς ἔκαιον ὡς πυροτεχνήματα. Χιλιάδες ἦσαν τότε τὰ θύματα τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ἐθανατώθησαν κατὰ τὸν φοβερὸν ἐκείνιν διωγμὸν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐμαρτύρησαν τότε ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος.

35. Ὁ διωγμὸς ἐπὶ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ

Ὁ Δομιτιανός, καθὼς καὶ ὁ Νέρων, ὑπῆρξεν εἰς ἓκ τῶν σκληρῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ρώμης. Ἦτο υἱὸς τοῦ Οὐεσπασιανοῦ καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν θρόνον τὸ 81 μ. Χρ. Ἐβασίλευσε δὲ 15 ἔτη. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς βασιλείας του, δὲν ἔχανε καμμίαν εὐκαιρίαν νὰ πράττῃ τὸ κακόν. Καὶ συγγενεῖς του ἀκόμη ἐθανάτωσε καὶ διαφόρους πολίτας, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀξιώματα. Ἦρπαζε δὲ τὰς περιουσίας τῶν θυμάτων του, διὰ νὰ αὐξάνῃ τὴν ἰδικήν του περιουσίαν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του πολλοὶ φιλόσοφοι ἐδιώχθησαν ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ ἄλλοι ἐθανατώθησαν.

Διὰ νὰ ἐνεργήσῃ διωγμὸν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, διέδωκεν ὅτι εἶναι ἄθεοι καὶ ὅτι ἐπιβουλεύονται τὴν ἀνεξαρτησίαν

τοῦ Κράτους. Ὅλα τὰ βασανιστήρια ὅσα εἶχον τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ἐπὶ Νέρωνος ἐπανελήφθησαν καὶ ἐπὶ Δομιτιανοῦ καὶ πλεῖστοι Χριστιανοὶ εὗρον μαρτυρικὸν θάνατον. Δὲν περιωρίσθησαν δὲ οἱ διωγμοὶ μόνον εἰς τὴν Ρώμην, ἀλλ' ἐπεξετάθησαν καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ἐπαρχίας τοῦ Κράτους του. Τότε ἐμαρτύρησε καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, ὅπως καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου *Τιμόθεος* καὶ *Ὀνήσιμος*.

Ὁ Δομιτιανὸς θὰ ἐπροξένει ἀσφαλῶς καὶ ἄλλας συμφορὰς εἰς τὸν Χριστιανικὸν κόσμον ἀλλ' εὐτυχῶς δὲν ἐπρόφθασε. Τὸ 96 ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν ὑπηκόων του, οἱ ὅποιοι συνώμοσαν ἐναντίον του, διότι δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν ὑποφέρουν. Τοιοῦτοτρόπως ἀπηλλάγησαν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ ἄλλα φοβερώτερα μαρτύρια.

36. Ὁ διωγμὸς ἐπὶ Τραϊανοῦ

Ὁ Τραϊανὸς ἐβασίλευσεν ἀπὸ τὸ 98-117 μ. Χ. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς βασιλείας του ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν τὸν νόμον, ὁ ὅποῖος εἶχε γίνεи ἐπὶ Αὐγούστου. Ὁ νόμος ἐκεῖνος ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς πολίτας νὰ ἔχουν συλλόγους, ἢ νὰ πιστεύουν εἰς θρησκείας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀντίθετοι μὲ τὴν θρησκείαν τοῦ Κράτους.

Εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ βασιλείου ἐκτίσθησαν τότε ναοὶ διὰ τὴν Θεὰν Ρώμην καὶ τὸν Θεῖον Αὐγουστον, εἰς τοὺς ὁποίους ὅλοι οἱ πολῖται καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ προσφέρουν θυσίαν. Ὅσοι ἠρνοῦντο ἐθεωροῦντο ἐχθροὶ τοῦ Κράτους καὶ τῆς θρησκείας. Ἀλλὰ καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, συμφῶνως μὲ τὸν ἀνωτέρω νόμον ἦτο ἀπηγορευμένη, ὥς ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν θρησκείαν τοῦ Κράτους, τὴν εἰδωλολατρικὴν.

Πλήθος Χριστιανῶν τότε κατεδιώχθησαν, ἐβασανίσθησαν καὶ ἐθανατώθησαν. Μεταξὺ αὐτῶν οἱ ὅποιοι ἐθανατώθησαν ἦτο καὶ ὁ μαθητὴς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας *Ἰγνάτιος*. Ὁ ἅγιος αὐτὸς κληρικὸς εἶχε χρηματίσει τεσσαράκοντα ὀλόκληρα ἔτη Ἐπίσκοπος εἰς τὴν περιοχὴν Ἀντιοχείας καὶ διεκρίνετο διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς του.

Εἰς μίαν ἐκστρατείαν τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Τραϊανὸς διὰ νὰ πολεμήσῃ τοὺς ἐχθροὺς του, διῆλθεν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν. Ὁ Ἰγνάτιος παρουσιάσθη ἐνώπιόν του καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ παύσῃ τοὺς διωγμοὺς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν. Ὁ σκληρὸς ὁμῶς αὐτο-

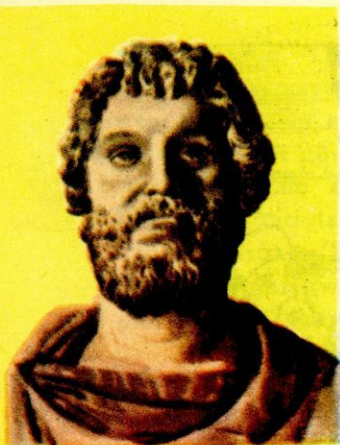
Μεταξύ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν συνελήφθη καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ἰγνάτιος...

κράτῳ ὄχι μόνον δὲν ἤκουσε τὴν παράκλησιν τοῦ σεβασμίου ἱεράρχου, ἀλλὰ καὶ διέταξε νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὴν Ρώμην καὶ νὰ τὸν θανατώσουν.

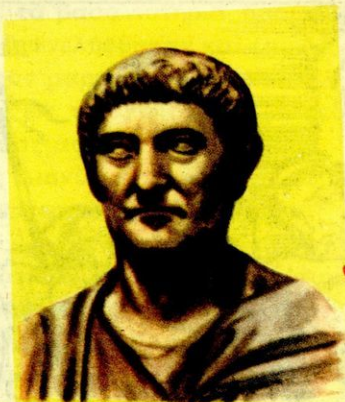
Καὶ ὁ θάνατός του ὑπῆρξε μαρτυρικός. Ἦτο τὸ ἔτος 103, ὅταν οἱ Ρωμαῖοι συγκεντρωμένοι εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἐώρταζον μίαν ἑορτὴν. Μέσα εἰς κλωβοὺς σιδηροῦς ἦσαν κλεισμένοι λέοντες. Ἐντὸς αὐτῶν ἔρριψαν τὸν σεβάσμιον ἱεράρχην καὶ τὸν κατεσπάραξαν.

Ἐπὶ Τραϊανοῦ ἐμαρτύρησε διὰ φρικτοῦ θανάτου καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλὴμ Συμεὼν, ὁ ὅποιος ἦτο ἀνεψιὸς τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ ἦτο ἡλικίας 120 ἐτῶν. Καὶ ὅμως, παρ' ὅλην τὴν προκεχωρημένην του ἡλικίαν, ὁ σκληρὸς αὐτοκράτῳ διέταξε καὶ τὸν ἐσταύρωσαν.

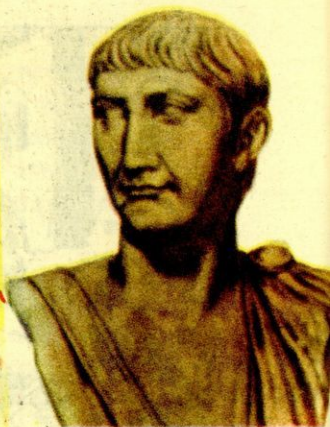

ΣΕΠΤΙΜΙΟΣ ΣΕΒΗΡΟΣ

ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΣ

ΤΡΑΙΑΝΟΣ

37. Διωγμοί επί 'Αδριανού, 'Αντωνίου του Εύσεβους καί Μάρκου Αύρηλίου

Οί αυτοκράτορες αὐτοὶ ἐβασίλευσαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 117 μ. Χρ. μέχρι τοῦ 180. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς βασιλείας των συνέπεσε νὰ πάθῃ ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία διάφορα ἀτυχήματα. Οἱ βόρειοι ἔχθροὶ ἐπανεστάτησαν ἐναντίον τῆς καὶ τῆς ἐπροξένησαν καταστροφάς. Οἱ 'Ιουδαῖοι ἐπίσης εἶχον ἐπαναστατήσῃ. Ἡ 'Αντιόχεια, ἡ Νικομήδεια, πολλαὶ νῆσοι καὶ πολλαὶ πόλεις τῆς Μικρᾶς 'Ασίας ἔπαθον ἀπὸ σεισμοῦς. 'Ακόμη καὶ ἡ πείνα ἐταλαιπώρησε τοὺς κατοίκους.

Τὴν ἐποχὴν λοιπὸν ἐκείνην οἱ εἰδωλολάτραι καὶ οἱ ἄλλοι ἔχθροὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ διέδωκαν, ὅτι ὅλα τὰ κακὰ προέρχονται ἐκ τῶν Θεῶν, οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ τιμωρήσουν τὸν κόσμον διότι ἄφινε τοὺς Χριστιανούς νὰ περιφρονοῦν τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν. 'Ασυγκράτητος τότε ἐξέσπασεν ἡ μανία τοῦ πλήθους καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἔπαθον πολλὰ.

Εἰς τὴν Σμύρνην ἐμαρτύρησε μαζί με ἄλλους καὶ ὁ 'Επίσκοπος *Πολύκαρπος*, ἄνθρωπος γεμᾶτος ἀγαθότητα καὶ ἀφωσιωμένος 'Ιεράρχης τῆς 'Εκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἦτο μαθητὴς τοῦ 'Ιωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ ἡ 'Εκκλησία τῆς Σμύρνης ἐπὶ

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΡΗΛΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΙΟΣ

Εἰς τὴν Σμύρνην ἔρριψαν τὸν
Ἐπίσκοπον Πολύκαρπον εἰς τὴν
φυλακὴν...

τῶν ἡμερῶν τοῦ εἶχε καταστῆ
σπουδαῖον χριστιανικὸν κέντρον
εἰς ὁλόκληρον τὴν Δυτικὴν Μι-
κρὰν Ἀσίαν.

Τὸν εὐσεβῆ λοιπὸν καὶ ἅγι-
ον αὐτὸν κληρικόν, τὸν συνέλα-
βον οἱ εἰδωλολάτραι, τὸν ἔρ-
ριψαν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἡξίω-
σαν νὰ προσφέρῃ θυσίαν εἰς τοὺς
ἀρχαίους θεοὺς. Ἐπειδὴ ἠρνή-
θη, διέταξαν νὰ καὶ ζωντανός.
Καθ' ὅλην τὴν ὥραν τοῦ μαρ-
τυρίου τοῦ ὁ ἀγαθὸς Ἐπίσκοπος
προσηύχετο πρὸς τὸν Θεὸν διὰ

τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Τὸ μαρτύριον τοῦ Πολυκάρπου ἐγένετο
εἰς τὸ στάδιον τῆς Σμύρνης τὸ 154 ἐπὶ *Μάρκου Αὐρηλίου*. Τὴν
μνήμην τοῦ ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει εἰς τὰς 23 Φεβρουαρίου.

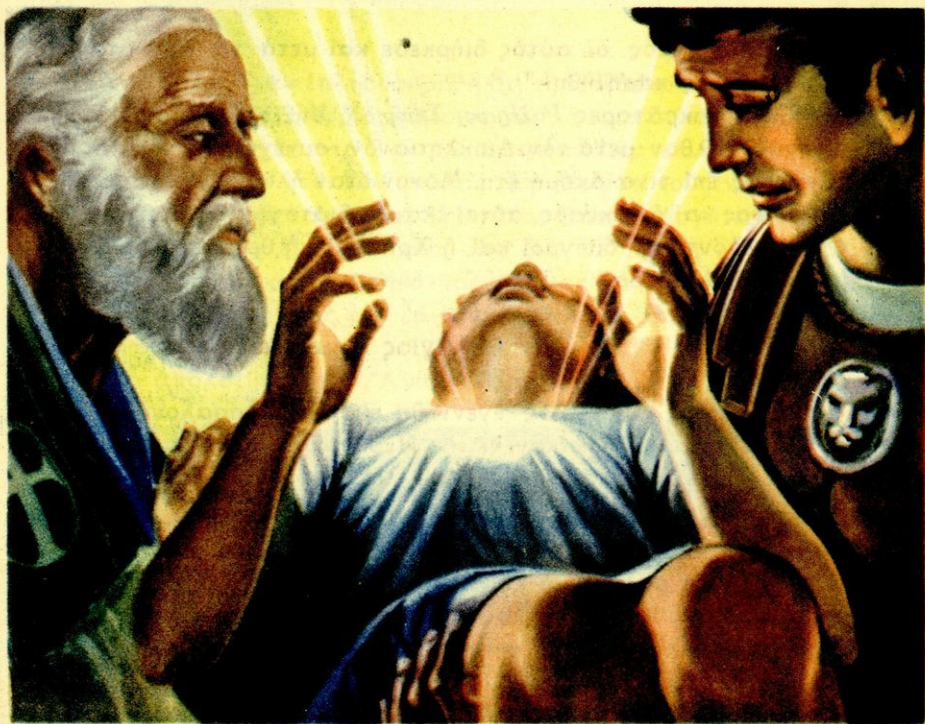
38. Οἱ διωγμοὶ ἐπὶ Δεκίου καὶ Διοκλητιανοῦ

Μετὰ τὸν Μάρκον Αὐρήλιον καὶ ἄλλοι αὐτοκράτορες εἰς τὴν Ρώμην ἐνήργησαν ἐπίσης διωγμούς. Ἐξ αὐτῶν θὰ ἀναφέρωμεν τὸν *Δέκιον* καὶ τὸν *Διοκλητιανόν*. Ὁ Δέκιος ἀνέβη εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον τὸ 249. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς αὐτοκρατορίας του οἱ Χριστιανοὶ ὑπέστησαν τρομερὸν διωγμόν. Ὁ Δέκιος ἤρχισε νὰ ἐξοντώνῃ πρῶτον τοὺς Χριστιανοὺς κληρικοὺς, νὰ τοὺς φυλακίζῃ καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάζῃ νὰ ἐκτελοῦν ἔργα καταναγκαστικά εἰς τὰ μεταλλεῖα τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Συρίας καὶ ἄλλοι.

Τοὺς λαϊκοὺς ὑπεχρέωνε νὰ προσφέρουν θυσίαν εἰς τοὺς ἀρχαίους θεοὺς καὶ νὰ ὀρκίζωνται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος. Μὲ τὰ αὐστηρὰ αὐτὰ μέτρα ἐνόμιζεν ὅτι θὰ φοβίσῃ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ θὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ ἀρνηθοῦν τὴν Θρησκείαν των. Καὶ ὅμως! Καὶ τὰ μέτρα αὐτὰ καθὼς καὶ τῶν προηγουμένων αὐτοκρατόρων ἐστάθησαν ἀνίσχυρα νὰ φέρουν τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον οἱ διώκται ἐπεδίωκον.

Οἱ Χριστιανοὶ ὑπέφερον τοὺς διωγμοὺς μὲ τοιοῦτον θάρρος καὶ ὑπομονήν, ὥστε ἐπροξένουν κατάπληξιν. Ὑπῆρξαν μάλιστα καὶ δῆμιοι οἱ ὁποῖοι ἠσθάνθησαν σεβασμὸν πρὸς τὰ θύματά των, ὥστε ἐγίναν Χριστιανοί. Μετὰ τὸν Δέκιον, ὁ ὁποῖος ἐδόλοφονήθη τὸ 251 μ.Χρ., ἦλθον οἱ αὐτοκράτορες *Γάλλος* καὶ *Οὐαλεριανός*, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔπαυσαν νὰ διώκουν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ νὰ χύνουν ἄθῳον χριστιανικὸν αἷμα.

Κατὰ τὸ 261, ὅταν ἐγινεν αὐτοκράτωρ ὁ *Γαλληνός*, τότε μόνον ἔπαυσαν οἱ διωγμοί. Ἡ εἰρήνη αὕτῃ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἐκράτησε μέχρι τοῦ 303 καὶ ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐπὶ 20 ἔτη δὲν ἔκαμε διωγμούς. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη τῆς βασιλείας του, δηλαδὴ κατὰ τὸ 303, ἐκήρυξεν ἐναντίον των διωγμὸν τοιοῦτον, ὥστε ἡ Ἐκκλησία μας τὸν θεωρεῖ ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς φοβερωτέρους. Αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Χριστιανῶν παρεδόθησαν τότε εἰς τὸ πῦρ. Ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι καὶ ἄλλα στελέχη τῆς Ἐκκλησίας ἐφονεύθησαν. Ὅσοι Χριστιανοὶ ὑπῆρέτουν εἰς τὸν στρατὸν κατεδιώχθησαν. Ἐδόθη τότε διαταγὴ εἰς ὅλους τοὺς ὑπηκόους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ Κράτους, τὴν εἰδωλολατρικὴν. Ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἐφονεύθησαν τότε 15 χιλιάδες Χριστιανοὶ μόνον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ 140 χιλιάδες εἰς τὴν Αἴγυ-

ΥΠΟΨΗΦΙΟΓΡΑΦΗΚΑ ΑΝΟΙΚΤΟ ΒΑΛΛΟΝΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

πτον. Ὁ διωγμός ὁ αὐτός διήρκεσε καί μετὰ τὸ 305, ὅταν ὁ Διοκλητιανὸς παρητήθη.

Οἱ αὐτοκράτορες *Γαλέριος*, *Σευήρος*, *Μαξιμῖνος* καὶ *Λικίνιος*, οἱ ὅποιοι ἤλθον μετὰ τὸν Διοκλητιανόν, οὐνέχισαν ἐπίσης τοὺς διωγμοὺς ἐπὶ τινα ἀκόμη ἔτη. Μόνον ὅταν ἤλθον ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Λικίνιος, αὐτοὶ ἔκαμαν διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἀπιγορεύοντο οἱ διωγμοὶ καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἀνεγνωρίσθη ὡς ἐλευθέρα.

39

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος ἐγεννήθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἀνῆκεν εἰς λαμπρὰν οἰκογένειαν. Νέος ἠκολούθησε τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα καὶ δὲν ἐβράδυνε διὰ τῆς γενναιότητός του, τῆς μορφώσεως καὶ τῶν ἄλλων του προσόντων τὰ ὅποια εἶχε, νὰ γίνῃ εἰς ἓκ τῶν καλυτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ὅταν ἔγιναν οἱ διωγμοὶ ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ, ὁ Δημήτριος μαζί με ἄλλους Χριστιανοὺς συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη μετὰ τὴν κατηγορίαν, ὅτι ἐπρωτοστάτει νὰ διαδίδῃ τὸν Χριστιανισμόν εἰς τοὺς νέους τῆς Θεσσαλονίκης.

Τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἐποχὴν εἰς τὸν Ἰππόδρομον τῆς πόλεως ἐγίνοντο ἀγῶνες. Παρουσιάσθη τότε ἐνώπιον τοῦ πλήθους εἰς γιγαντόσωμος εἰδωλολάτρης παλαιστής, ὁ *Λιαῖος*. Ὁ γίγας οὗτος προεκάλει εἰς πάλην τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς ἐχλεύαζε καὶ τοὺς ἐταπείνωνε μετὰ ὕβρεις. Ποῖος ὅμως θὰ εἶχε τὴν τόλμην νὰ ἀγωνισθῇ μαζί του; Τότε παρουσιάσθη εἰς μικρόσωμος ἀλλὰ γενναῖος νέος φίλος καὶ μαθητὴς τοῦ Δημητρίου, ὁ *Νέστωρ*,

Ἐχων οὗτος ἀκλόνητον τὴν πίστιν του πρὸς τὸν Χριστόν, ἀπεφάσισε νὰ ἀγωνισθῇ μετὰ τὸν Λιαῖον. Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου ἐκρατεῖτο ὁ Δημήτριος, ἐζήτησε τὴν εὐλογίαν του καὶ ἔτρεξε κατόπιν εἰς τὸν Ἰππόδρομον. Ὅ,τι ἔγινε τότε ἐκεῖ, κανεὶς δὲν τὸ ἐπερίμενεν. Ὁ μικρόσωμος καὶ ἀδύνατος Νέστωρ μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Δημητρίου, κατάρθωσε νὰ καταβάλῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ νὰ ἀναδειχθῇ νικητής.

Κατὰ τὴν ὥραν τῆς πάλης εὐρέθη παρὼν καὶ ὁ Μαξιμιανός. Ἡ νίκη τοῦ Νέστορος θεωρηθεῖσα ὡς νίκη τῶν Χριστιανῶν κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν, ἐξώργισεν αὐτόν. Ἐξωργίσθη δὲ οὗτος ἀκόμη

περισσότερον, όταν ἐπληροφορήθη ὅτι τὸν Νέστορα τὸν ἐνίσχυσε διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ ὁ Δημήτριος. Διὰ τοῦτο διέταξε καὶ ἐφό-
νευσαν καὶ τοὺς δύο τὸ 306. Οἱ Χριστιανοὶ κατελυπήθησαν διὰ
τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς με
εὐλάβειαν. Εἰς τὸν τάφον τοῦ Δημητρίου ἔκτισαν ἀργότερον ναὸν
καλλιμάρμαρον. Ἡ Ἐκκλησία μας διὰ νὰ τιμήσῃ τὴν μνήμην
τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ Νέστορος, ὥρισε νὰ ἐορτάζωνται: Ὁ
μὲν Ἅγιος Δημήτριος τὴν 26 Ὀκτωβρίου, ὁ δὲ Ἅγιος Νέστωρ
τὴν ἐπομένην.

Τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου εἶναι τὸ ἑξῆς:

«Μέγαν εὐρατὸ ἐν τοῖς κινδύνοις, σὲ ὑπέρμαχον ἡ Οἰκουμέ-
νη, ἀθλοφόρε, τὰ ἔθνη τροπούμενον. Ὡς οὖν Λιαίου καθεῖλες
τὴν ἔπαρσιν, ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὕτως, ἅγιε

μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, δωρήσασθαι
ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Ὁ ὕμνος αὐτὸς λέγει ὅτι ὁ δὴ ἡ Οἰκουμένη εἰς τὸ πρόσωπον
τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου εὗρε μέγαλον ὑπερασπιστὴν εἰς
τοὺς κινδύνους ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρῶν. Καὶ καθὼς ὁ ἅγιος
Δημήτριος ἐταπείνωσε τὸν ὑπερήφανον Λιαῖον μετὰ τὸ θάρρος τὸ
ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν Νέστορα, κατὰ τὸ ἴδιον τρόπον, ἃς πα-
ρακαλέσῃ τὸν Χριστὸν, νὰ δωρήσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ μέγα ἔλεος.

μαθ.

40. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καπ-
παδοκίας ἐκ γονέων πλουσίων καὶ εὐγενῶν. Νέος ἠκολούθησε
τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ
χιλιάρχου, νὰ κυβερνᾷ δηλαδὴ χιλίους ἄνδρας. Αὐτοκράτωρ
τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἦτο τότε ὁ Διοκλητιανός. Εἰς ὅσους πολέ-

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

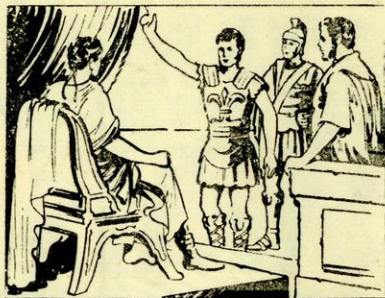

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

μους έλαβε μέρος ο Γεώργιος, πάντοτε ένίκησε και απέκτησε φήμην λαμπροῦ και γενναίου αξιωματικοῦ.

Όταν ο αυτοκράτωρ έκαμε τόν διωγμόν έναντίον τών Χριστιανών, διέταξε τόν Γεώργιον νά λάβη μέρος και νά συλλάβη Χριστιανούς. Αὐτός ὅμως ὄχι μόνον δέν ήθέλησε νά συμμορφωθῇ, αλλά και έκατηγόρησε τόν αυτοκράτορα δι' ὅσα κακά κατά τών Χριστιανών πράττει

‘Αλλά και έκατηγόρησε τόν αυτοκράτορα δι' ὅσα κατά τών Χριστιανών πράττει...

και ὡμολόγησε πρὸς αὐτόν ὅτι και ὁ ἴδιος εἶναι Χριστιανός.

Τὸ θάρρος και ἡ ελίκρίνεια τοῦ Γεωργίου έπροξένησαν ιδιαιτέραν έντύπωσιν εἰς τόν Διοκλητιανόν. Καί έπειδή δέν ήθελε νά χάσῃ ἀπό τὸ στράτευμά του ἓνα τόσον γενναῖον και ἱκανόν αξιωματικόν, προσεπάθησε μὲ μέσα ήπια νά τόν πείσῃ νά ἀπαρνηθῇ τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ και νά ἐπανεέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς ειδωλολατρείας. Όταν ὅμως εἶδεν ὅτι ματαίως ἀγωνίζεται, τότε διέταξε και μετεχειρίσθησαν έναντίον του μέτρα ἀπάνθρωπα και σκληρά. Ἀλλὰ και πάλιν ὁ Γεώργιος ἔμεινεν ἀκλόνητος εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Τότε ὁ Διοκλητιανός διέταξε και τόν ἀπεκεφάλισαν κατά τὸ ἔτος 303.

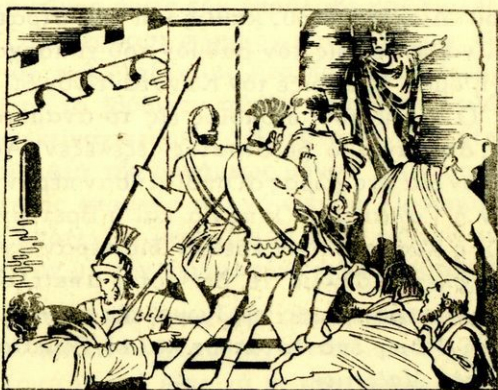
Διὰ νά τιμήσῃ ἡ Ἐκκλησία μας τὴν μνήμην τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ὥρισε νά ἑορτάζεται τὴν 23 Ἀπριλίου. Τότε ψάλλεται και τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον :

« Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς και τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρε, μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ».

Εἰς τὸ ἀνωτέρω ἀπολυτίκιον ἡ Ἐκκλησία μας ὀνομάζει τόν Ἅγιον Γεώργιον ἐλευθερωτὴν τῶν αἰχμαλώτων, διότι ὅσους τοιοῦτους συνέπιπτε και συνελάμβανε κατά τὰς μάχας, τοὺς ἀπέλυεν. Ἐπίσης ἀπέλυσε μετὰ τόν θάνατον τοῦ πατρός του και ὅλους τοὺς δούλους τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκεῖνος διὰ τὴν

καλλιέργειαν τῶν ἐκτεταμένων κτημάτων του. Ὁ Γεώργιος συν-
μορφώθη με τὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ὅλους
τοὺς ἀνθρώπους ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ Ἰσους καὶ ἀπαγορεύει τὴν
δουλείαν. Διὰ τὸν Θεὸν δὲν ὑπάρχει Ἰουδαῖος, οὔτε Ἕλλην,
οὔτε δοῦλος, οὔτε ἐλεύθερος. Ὅλοι εἴμεθα ἴσοι ἀπέναντι τοῦ
ἐπουρανίου Πατρὸς, τοῦ ὁποίου ἡμεῖς εἴμεθα τέκνα. Ἡ Ἐκκλη-
σία μας λέγει ἀκόμη τὸν Ἅγιον Γεώργιον ἱατρὸν τῶν ἀσθε-
νούντων διὰ τὴν μεγάλην του εὐσπλαγχνίαν, τὴν ὁποίαν ἐδεί-
κνυε πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ πάσχοντας, τοὺς ὁποίους ἐφρόν-
τιζε νὰ θεραπεύῃ. Τὸν ὀνομάζει δὲ καὶ Τροπαιοῦχον, διότι παν-
τοῦ κατὰ τὰς μάχας ἐνίκη καὶ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μεσιτεύσῃ
εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας.

Τὸν Ἅγιον Γεώργιον περιβάλλουν οἱ Χριστιανοὶ με ἰδιαιτέ-
ραν εὐλάβειαν. Ἐπ' ὀνόματί του κτίζονται ἅπειροι ναοὶ καὶ τὸ
ὄνομά του λαμβάνουν ὅταν βαπτίζονται, πολλοὶ Χριστιανοί. Ἀκό-
μη καὶ εἰς τὴν σημαίαν τοῦ στρατοῦ μας ἔχομεν τὸν Ἅγιον Γεώρ-
γιον ἑφίππον, νὰ φονεύῃ τὸν δράκοντα.

Πολὺ κατεδίωκον τοὺς Χριστιανοὺς οἱ Φαρι-
σαῖοι εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

41. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος προστάτης τῶν Χριστιανῶν

Ἀφοῦ οἱ Χριστιανοὶ ἐπὶ 300 περίπου ἔτη ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν χριστιανομάχων αὐτοκρατόρων, ἐπὶ τέλους εὗρον ἔνθερμον ὑποστηρικτὴν καὶ προστάτην τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον.

Αὐτὸς ἦτο υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ καὶ τῆς Ἑλένης. Νεώτατος ἐπεδόθη εἰς τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα ἀκολουθήσας τὸν αὐτοκράτορα Διοκλητιανὸν εἰς τὴν ἐναντίον τῆς Αἰγύπτου ἐκστρατείαν. Μὲ τὸ ὥραϊον του παράστημα, τὴν σωματικὴν του ρώμην καὶ τὰ λοιπὰ χαρίσματα τὰ ὅποια εἶχεν ὁ Κωνσταντῖνος, δὲν ἤργησε νὰ προσελκύσῃ τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τοῦ Διοκλητιανοῦ, καθὼς καὶ τοῦ στρατεύματος ὁλοκλήρου καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ χιλιάρχου.

Ἡ τύχη ὅμως προώριζε τὸν Κωνσταντῖνον δι' ἀξιώματα μεγαλύτερα. Ὁ πατὴρ του, ὁ ὅποιος εἰς τὸ ἀναμεταξύ εἶχε γίνει Αὔγουστος, ἀπέθανεν, ὁ δὲ στρατὸς ἐξέλεξεν Αὔγουστον τὸν Κωνσταντῖνον διὰ τὰς χώρας αἱ ὁποῖαι ἦσαν πέραν τῶν Ἀλπεων. Αὗται ἦσαν ἡ Γαλατία, ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Βρεττανία. Πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Κωνσταντῖνος ἐδειξεν ἰδιαιτέραν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν. Ἐβλεπεν ἄλλως τε, ὅτι αὐτοὶ ἀπετέλουν τὸ ἰσχυρότερον καὶ ὑγιέστερον μέρος τῆς Ρωμαϊκῆς κοινωνίας. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ Ρώμη ἐπανεστάτησε καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἀνεκήρυξαν Αὔγουστον τὸν *Μαξέντιον*.

Κατὰ τὸ 313 ὁ Μαξέντιος ἐμοίρασε μὲ τὸν Αὔγουστον *Λικίνιον* τὰς ἀνατολικὰς τοῦ Κράτους ἐπαρχίας καὶ ἔγινεν ἄρκετὰ ἰσχυρὸς. Φύσει ὅμως ἀχόρταγος, δὲν ἠρκέσθη εἰς ὅσα ἔλαβεν, ἀλλ' ἐσκέφθη νὰ ἐπιτεθῇ καὶ κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ νὰ ἀρπάσῃ καὶ τὰς χώρας ἐκεῖνου.

Κατά τὰς δυσκόλους ἐκείνας στιγμὰς ὁ Κωνσταντῖνος ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Κωνσταντῖνος ὅμως τὸν ἐπρόλαβε καὶ εἰσέβαλεν αὐτὸς εἰς Ἰταλίαν. Ὅταν ἔφθασε πλησίον τῶν Ἀλπεων, ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Μαξεντίου ἦτο πολυαριθμότερος ἀπὸ τὸν ἰδικόν του καὶ τοῦτο ἐβύθισεν αὐτὸν εἰς σκέψιν μεγάλην. Κατὰ τὰς δυσκόλους ἐκείνας στιγμὰς ὁ Κωνσταντῖνος ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τῆς δυνάμεως μόνον Ἐκείνου θὰ ἠδύνατο ὁ ὀλιγαριθμότερος στρατὸς του νὰ νικήσῃ. Προσηυχήθη λοιπὸν μὲ εὐλάβειαν, ὁπότε τὴν μεσημβρίαν εἶδεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἕνα Σταυρὸν φωτεινὸν μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: « Ἐν τούτῳ νίκα ».

Ὅταν ἐνύκτωσε καὶ ἐκοιμήθη, εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του τὸν Χριστὸν καὶ τὸν φωτεινὸν Σταυρὸν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἴδει εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ Χριστὸς τοῦ εἶπε νὰ κατασκευάσῃ σημαίαν μὲ τὸ σχῆμα τοῦ Σταυροῦ καὶ ἄς εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ νικήσῃ. Ὅταν ἐξημέρωσε διηγήθη τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς φίλους του καὶ παρήγγειλε νὰ κατασκευάσουν τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ, τὴν ὁποίαν καὶ νὰ στολίσουν μὲ λίθους πολυτίμους. Τὴν ὠνόμασε λάβαρον.

Τὸ λάβαρον ἔφερε Σταυρὸν μέσα εἰς ὀλόχρυσον στέμμα μὲ τὰ γράμματα ΧΡ, τὰ ἀρχικά τοῦ Χριστοῦ.

Μὲ ὑφωμένον λοιπὸν τὸ λάβαρον καὶ ἐμψυχωμένους ὁ στρατὸς τοῦ Κωνσταντίνου, διότι εἶχε τὸν Χριστὸν μὲ τὸ μέρος του, συνήντησε τὸν στρατὸν τοῦ Μαξεντίου, τὸν κατενίκησε καὶ κατέλαβεν ἀρκετάς πόλεις τῆς ἀνω Ἰταλίας, καὶ ἔφθασε μέχρι *Μεδιολάνου*. Ἐπειτα ἐνίκησε καὶ δευτέραν φοράν καὶ διηθύνθη πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν πρωτεύουσαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας εὐρίσκετο ὁ Μαξέντιος. Πρὸ τῆς Ρώμης ἐγίνε μάχη φονικὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνίκηθη ὁ Μαξέντιος καὶ ὑπεχώρησε μὲ ἀταξίαν πολλήν. Ἐπειδὴ δὲ ἠθέλησε νὰ διαβῇ τὸν *Τίβεριν*, ἔπεσεν εἰς αὐτὸν καὶ ἐπνίγη. Τοιοῦτοτρόπως ἔμεινε νικητὴς ὁ Κωνσταντίνος καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην.

Εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐπολιτεύθη μὲ σύνεσιν δείξας πρὸς τοὺς κατοίκους ὅλους ἀγάπην καὶ δικαιοσύνην. Διὰ νὰ πανηγυρίσουν τὴν νίκην ἐστήθη εἰς κεντρικὸν μέρος τῆς πόλεως ἀσπίς μὲ τὸ ἄγαλμα τοῦ Κωνσταντίνου, τὸ ὁποῖον ἐκράτει δόρυ εἰς τὴν χεῖρά του μὲ Σταυρὸν. Τὸ σχῆμα ἐδείκνυεν ὅτι ὁ Κωνσταντίνος δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ τὸν ἐβοήθησε καὶ ἐνίκησε καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἔχη βαθεῖαν πρὸς τὸν Χριστὸν πίστιν.

Καὶ τὴν πίστιν του αὐτὴν πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν ὁ Κωνσταντίνος τὴν ἐξεδήλωσε καὶ κατ' ἄλλον τρόπον. Κατὰ τὸ 313, ὡς προείπομεν, ἐξέδωκε διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς καὶ λοιποὺς ὑπηκόους του νὰ ἀκολουθοῦν ἐλευθέρως οἵανδήποτε θρησκείαν ἤθελον. Ἐπίσης διέταξε νὰ ἐπιστραφοῦν αἱ ἐκκλησίαι καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα ἤρπασε τὸ Κράτος ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς.

Τὰ εὐεργετικά καὶ προστατευτικά αὐτὰ μέτρα διὰ τοὺς Χριστιανοὺς τὰ παρεδέχθησαν καὶ ὁ Λικίνιος μὲ τὸν Μαξιμῖνον, οἱ ὅποιοι ἐκυβέρνην τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους. Μεγαλυτέραν ὁμως προστασίαν εὗρον οἱ Χριστιανοὶ ἐκ μέρους τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅταν ἀπέμεινε μόνος κυρίαρχος εἰς ὀλόκληρον τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος. Οἱ Χριστιανοὶ ἀπέκτησαν τότε πλήρη θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἐπεβλήθη ἡ Κυριακὴ ἀργία καὶ ἀνεγνωρίσθη ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία ὡς Θρησκεία τοῦ Κρά-

τους επίσημος. Ἀλλά καὶ ἄλλα ἔπραξεν ὁ Κωνσταντῖνος ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν.

Χωρὶς νὰ καταδιώκῃ τοὺς εἰδωλολάτραις, διώριζε Χριστιανούς ἀνωτέρους ὑπολλήλους, εἰς τὸν στρατὸν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἀνώτατα ἀξιώματα καὶ μετέφερε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους τοῦ ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἡ πόλις αὕτῃ ἔλαβε τὸ ὄμᾶ του καὶ ὠνομάσθη Κωνσταντινούπολις.

Πρὸς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ σημαντικὴν ἐπίσης ὑπηρεσίαν προσέφερε καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἡ Ἁγία Ἑλένη. Ἡ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος αὕτη γυνή, ἐνίσχυσε καὶ ὑπεστήριξε πάντοτε τοὺς Χριστιανούς ὡσάκις παρουσιάζοντο ζητήματα. Ἐκτίσεν εἰς διάφορα μέρη τοῦ Κράτους λαμπροὺς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς. Οἱ Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι καὶ ἡ Ἁγία Σοφία εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔργα αὐτῆς ὑπῆρξαν. Ἡ Ἁγία Σοφία, ἡ ὁποία ἀργότερον ἐκάη καὶ ἐκτίσθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἀσκεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον βαθυτάτην ἐπίδρασιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Γένους. Ἐπίσης ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη ἐπάνω εἰς τὸν Τάφον τοῦ Σωτῆρος, ἔργον τῆς Ἁγίας Ἑλένης εἶναι.

Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνέδεσε τὴν μνήμην τῆς εὐσεβοῦς αὐτῆς γυναικὸς μὲ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, εἶναι ἡ ὑπ' αὐτῆς εὑρεσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τὸν Γολγοθᾶν, εἰς τὸ μέρος ὅπου ὁ Χριστὸς εἶχε σταυρωθῇ. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν. Ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐδέχθη τὸ Ἅγιον Βάπτισμα καὶ ἔγινε Χριστιανός. Ἡ Χριστια-

Ἡ Ἁγία Ἑλένη εὐρίσκει τὸν Τίμιον Σταυρὸν

νική Ἐκκλησία ευγνωμονοῦσα δι' ὅσα ὑπὲρ αὐτῆς ἔπραξε, συγκατέλεξε τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον καὶ τὴν Ἑλένην μεταξύ τῶν Ἀγίων τῆς καὶ ἑορτάζει τὴν μνήμην αὐτῶν τὴν 21 Μαΐου.

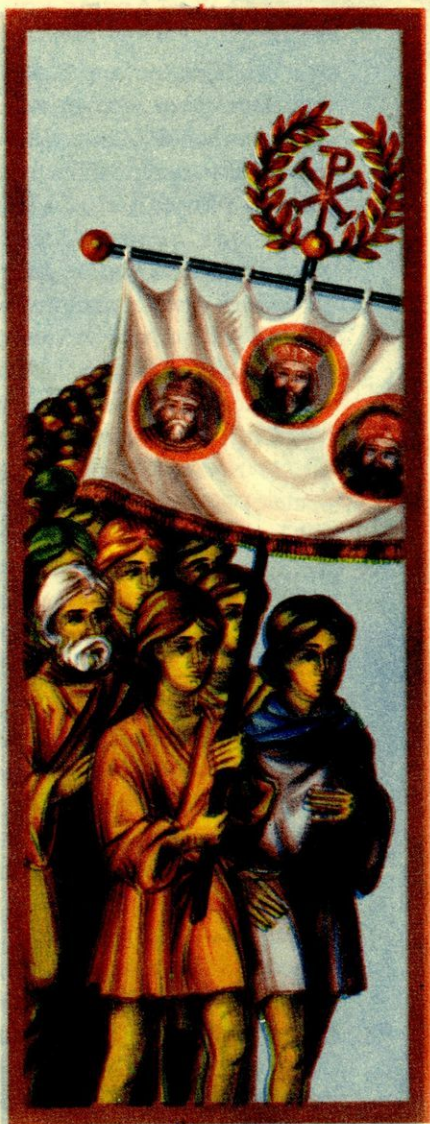
Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον :

« Ἰοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος καὶ ὥς ὁ Παῦλος τὴν κλήσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος. Ὁ ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός Σου, Κύριε, βασιλεύουσιν πόλιν τῇ χειρὶ Σου παρέθετο, ἦν περίσῳζε διὰ παντός ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνε φιλόφρωνε ».

Τὸ ἀπολυτίκιον αὐτὸ λέγει : Ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συγκατελέχθη μεταξύ τῶν Ἀποστόλων διότι τὸν ἐκάλεσε διὰ θαύματος ὁ Χριστός, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον συγκατελέχθη μεταξύ τῶν Ἀποστόλων καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος διὰ τοῦ Σταυροῦ, τὸν ὅποιον εἶδεν εἰς τὸν Οὐρανόν. Παρακαλοῦμεν δὲ τὸν ἅγιον αὐτὸν μὲ τὴν μεσιτείαν καὶ τῆς Θεοτόκου, νὰ φυλάττουν διὰ παντός εἰρηνικὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Με ὕψωμένον λοιπὸν τὸ λάβα-
ρον καὶ ἐμψυχωμένος ὁ στρα-
τός τοῦ Κωνσταντίνου

Τὸ λάβαρόν ἔφερε Σταυρὸν μέσα εἰς ὀλόχρυσον στέμμα μετὰ τὰ
γράμματα ΧΡ, τὰ ἀρχικά τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πολλές φορές ἐδοκίμασεν ἀναστατώσεις καὶ κλονισμοὺς ἀπὸ τὰ ἴδια αὐτῆς τέκνα. Ὑπῆρξαν Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι ἐπίστευον ψευδεῖς καὶ πεπλανημένας θρησκευτικὰς ἰδέας. Ἐπειδὴ δὲ τὰς ἰδέας αὐτὰς προσεπάθουν νὰ μεταδώσουν καὶ εἰς ἄλλους Χριστιανούς, ἐπηκολούθουν φιλονικίαι καὶ ἀναστατώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐταλαιπώρουν ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Αἱ πεπλανημένα καὶ ψευδεῖς αὐταὶ ἰδέαι, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀντίθετοι μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ μὲ τὰς ἀληθείας τὰς ὁποίας ἐδίδασκεν ὁ Χριστός, ὠνομάσθησαν *αἵρέσεις*. Καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι διέδιδον τὰς αἵρέσεις αὐτὰς καὶ τὰς ἐκήρυττον, ὠνομάσθησαν *αἵρετικοί*.

Εἷς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων αἵρετικῶν τῆς θρησκείας μας ἦτο καὶ ὁ Ἄρειος. Ἦτο πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας, μὲ ἀρκετὴν εὐγλωττίαν καὶ μόρφωσιν, ὕψηλός τὸ ἀνάστημα καὶ τοὺς τρόπους ὑπερήφανος. Οὗτος ἐκήρυττεν ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεὸς καθὼς ὁ Πατήρ, ἀλλ' εἶναι κτίσμα τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἄρειος ἐκήρυττεν αὐτά, δηλαδὴ κατὰ τὸ 319, Ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος, κληρικὸς πρᾶος καὶ ἀγαθός. Ἄμα οὗτος ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἄρειος ἐδίδασκεν εἰς τὸν λαὸν πράγματα ἀσυμβίβαστα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἐκάλεσε καὶ τὸν συνεβούλευσε νὰ παύσῃ τοῦ εἶδους αὐτοῦ τὰς διδασκαλίας.

Ὁ Ἄρειος προσεποιήθη ὅτι εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν γνώμην τοῦ Ἐπισκόπου, πλην ὅμως ἐξηκολούθησε νὰ διαδίδῃ τὴν αἵρεσίν του καὶ νὰ ἀποκτᾷ ὁπαδοὺς καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρείαν εἰς ἄλλα χριστιανικὰ μέρη. Ἡ αἵρεσις τοῦ Ἀρείου ὠνομάσθη Ἀρειανισμὸς καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτῆς Ἀρειανοί. Ὁ Ἐπίσκοπος βλέπων ὅτι ὁ Ἄρειος ἦτο ἀμετανόητος, ἠναγκάσθη νὰ ἀφορίσῃ καὶ αὐτὸν καὶ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν τὴν αἵρεσίν του. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν ἔφερεν ἀποτέλεσμα. Τὰ κηρύγματα τοῦ Ἀρείου ἐξηπλώθησαν εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐκινδύνευε νὰ διασπασθῇ.

Πολλοὶ τότε Χριστιανοὶ κατέφυγον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον καὶ ἐζήτησαν νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν γαλήνην εἰς τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Ἐκεῖνος ἐκάλεσε τότε εἰς τὴν *Νίκαιαν* τῆς

Βιθυνίας τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τὸ 325. Ὁμίλησεν εἰς αὐτὴν καὶ συνέστησεν εἰς τοὺς 318 πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι συνεκεντρώθησαν, νὰ λύσουν μὲ ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην τὰ ζητήματά των. Ἡ Σύνοδος διήρκεσεν 20 ἡμέρας περίπου. Κατὰ τὰς συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν, ἡ Σύνοδος παρεδέχθη ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς *ὁμοούσιος* μὲ τὸν Πατέρα καὶ ὄχι κτίσμα αὐτοῦ, ἔπως ἐδίδασκεν ὁ Ἄρειος.

Ἀνεθεμάτισε τὸν Ἄρειον καὶ τοὺς συντρόφους του καὶ τὸν ἐξώρισε μὲ τοὺς κυριωτέρους ὁπαδούς του εἰς τὴν Γαλατίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Εἰς τὰς συζητήσεις αἱ ὁποῖαι ἔγιναν τότε εἰς τὴν Σύνοδον, διεκρίθη ὁ Ἀθανάσιος, νεαρῶτατος διάκονος καὶ βοηθὸς τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρου. Ἐπίσης ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Κύπρου Σπυρίδων καὶ ἄλλοι. Διὰ νὰ ἀποφεύγωνται δὲ τοῦ λοιποῦ αἱ παρανοήσεις καὶ νὰ γνωρίζουν οἱ Χριστιανοὶ τί πρέπει νὰ πιστεύουν, ἡ Σύνοδος συνέταξε τὰ 8 πρῶτα ἄρθρα τοῦ *Συμβόλου τῆς Πίστεως*. Ἐπίσης ἐκανόνισε καὶ ἄλλα ζητήματα, καθὼς καὶ πότε νὰ ἐορτάζεται τὸ Πάσχα. Δὲν ὑπῆρχε τότε ἡμερολόγιον καὶ ἐπεκράτει σύγχυσις. Ἡ Σύνοδος λοιπὸν ὥρισεν, ὅτι τὸ Πάσχα θὰ ἐορτάζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν *βαρινὴν ἰσημερίαν*.

Ἀλλὰ τί ἀπέγινεν ὁ Ἄρειος; Αὐτὸν τὸν ἐπανεφέρεν ἐκ τῆς ἐξορίας ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Ἄρειος ὠρκίσθη ὅτι δὲν θὰ δώσῃ πλέον ἀφορμὴν καὶ ὅτι θὰ παύσῃ τὰ ἀντιχριστιανικά του κηρύγματα. Ἄλλ' ὁ ἀμετανόητος αἰρετικὸς δὲν ἐτήρησε τὸν λόγον του. Ἐξηκολούθησε τὴν αἰρετικὴν του διδασκαλίαν, μέχρις ὅτου κατὰ τὸ 330, εὗρήκε σκληρὸν θάνατον. Ἀπέθανεν ἐξ αἰμορραγίας τῶν ἐντέρων.

Αἰρετικοὶ καὶ Ἄρειοι καὶ διώκται τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ παρουσιάζονται εἰς τὸν κόσμον καὶ σήμερον. Μὲ τὰ δηλητηριώδη καὶ ἀντιχριστιανικά των κηρύγματα, νοθεύουν τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου, πολεμοῦν τὰ γνήσια χριστιανικά διδάγματα καὶ διδάσκουν εἰς τὸν κόσμον ἄλλοκότους καὶ ἐσφαλμένας ἰδέας.

Μεταξὺ τῶν αἰρετικῶν αὐτῶν πρέπει νὰ συγκαταλεχθοῦν καὶ οἱ Χιλιασταί. Οὗτοι φρονοῦν ὅτι κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν ὁ Χριστὸς θὰ ἀναστήσῃ πρῶτον τοὺς δικαίους καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς θὰ βασιλεύσῃ 1000 ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς ἐν εὐδαιμονίᾳ. Μετὰ ταῦτα θὰ ἐπακολουθήσῃ καταστροφὴ τοῦ κόσμου. Αἱ ἰδέαι αὐταὶ τῶν Χιλιαστῶν εἶναι ἀπαράδεκτοι ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλη-

σίαν τοῦ Χριστοῦ, διότι ἀνατρέπουν τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, ἡ ὁποία κατὰ τὴν Γραφὴν θὰ γίνῃ μία καὶ μόνη (Ίωάν. 5, 28 καὶ 1΄ Κορινθ. 15, 51 καὶ ἐξῆς) καὶ κατόπιν δὲν θὰ ἐπακολουθήσῃ ζωὴ ἐπίγειος πλέον.

Ὡς αἰρετικοὶ καὶ καταστροφεῖς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν καὶ οἱ διαδίδοντες ἰδέας κομμουνιστικές. Διότι καὶ οὗτοι ἐξαπλώνουν τὴν ἀθεΐαν, ὑποσκάπτουν τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας, ἀποσυνθέτουν τὴν οἰκογένειαν καὶ ἐπιδιώκουν τὴν ἀνατροπὴν τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Οἱ καλοὶ καὶ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγουν παρόμοια κηρύγματα καὶ νὰ τὰ ἀπορρίπτουν ὡς κηρύγματα ψυχοφθόρα καὶ ὀλέθρια.

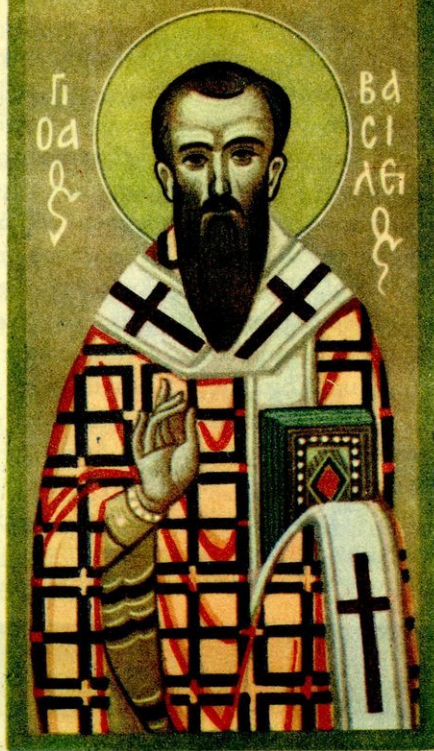
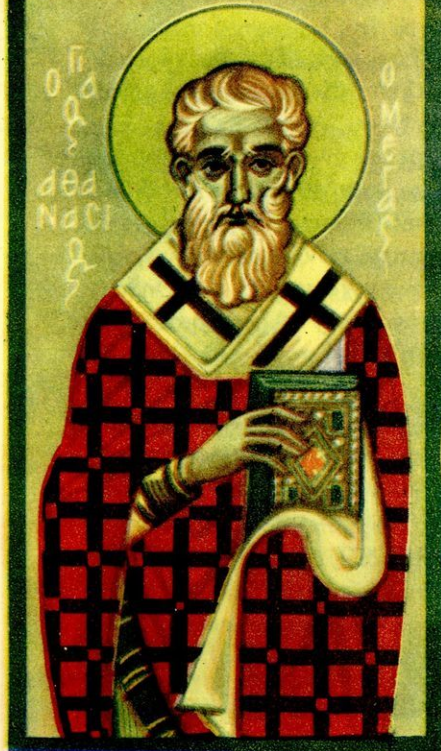
43. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τὸ 296. Νεώτατος ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ προσελήφθη ὡς βοηθὸς τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρου. Ἦτο μικρὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ἡ ἐξωτερικὴ του ἐμφάνισις δὲν ἔκαμνεν ἐντύπωσιν. Ἦσαν ὁμῶς τὰ πνευματικὰ του χαρίσματα ἐξαιρετικά. Εἶχε μὲν ἄρτια τὴν εὐγλωττίαν θαυμαστὴν καὶ θάρρος καὶ τόλμην ἀξιοθαύμαστον. Κατὰ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἀνεδείχθη πραγματικὸς στῦλος τῆς Ἐκκλησίας, κατατροπῶσας μὲ τὰ ἐπιχειρήματά του τὸν Ἀρειον.

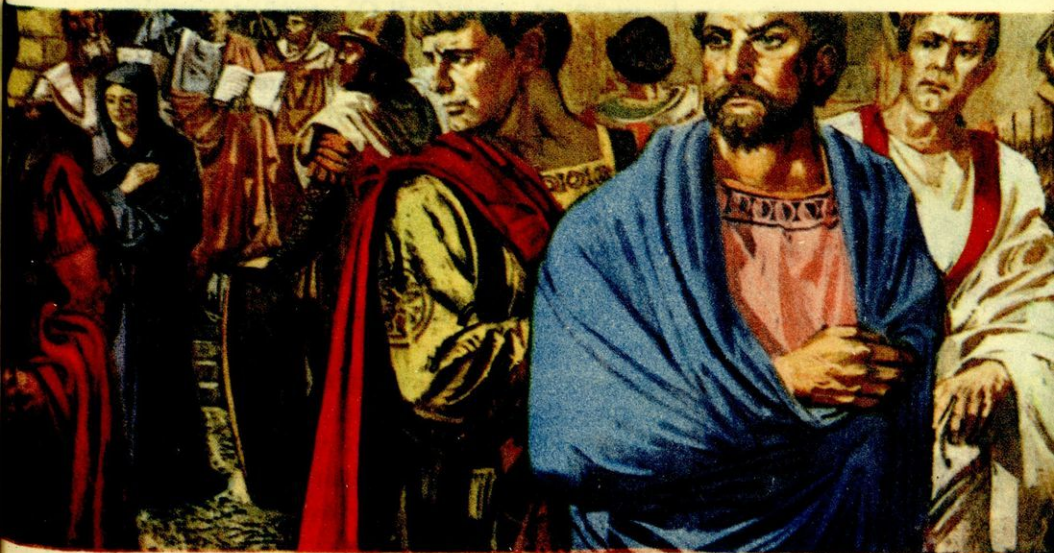
Ὅταν ἀπέθανεν ὁ Ἀλέξανδρος, κατέλαβεν αὐτὸς τὸν Ἐπισκοπικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας. Οἱ φίλοι τοῦ αἰρετικοῦ Ἀρείου καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ νὰ δεχθῇ ὅπως ἐπανέλθῃ ὁ Ἀρειος εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀθανάσιος ὁμῶς ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος τὸν ἠπέιλησεν: «Ἄν δὲν συμμορφωθῇς, τοῦ εἶπε, μὲ τὴν θέλησίν μου, θὰ σὲ καθαιρέσω καὶ θὰ σὲ ἐξορίσω». Ὁ Ἀθανάσιος καὶ πάλιν δὲν ὑπήκουσεν. Ὁ βασιλεὺς τότε ὠργίσθη καὶ τὸν ἐξώρισε τὸ 336 εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλλίας *Αὐγούσαν*.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος

Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης

Ὁ Ἀθανάσιος παρέμεινε ἐκεῖ ἐξόριστος. Τὸν ἐπανάφεραν ὅμως πάλιν εἰς τὴν θέσιν τοῦ βασιλεῦς Κωνσταντίου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, μετὰ ἓν ἔτος. Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας παρέμεινε ἀρχιερεὺς 45 ὁλόκληρα ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐξωρίσθη 10 φορές καὶ ὅμως τὸ θάρρος τοῦ παρέμεινε ἀκλόνητον, ὅπως καὶ ἡ πίστις τοῦ πρὸς τὸν Χριστόν. Οἱ ἀγῶνες τοῦ κατὰ τῶν Ἀρειανῶν ἦσαν φοβεροί. Ἐξόριστος ἔγραφεν ἀπὸ τὰ ἡσυχαστήρια τῆς Θηβαΐδος περιφήμους ἐπιστολάς καὶ ἀνεθεμάτιζε τὸν Ἀρειὸν καὶ τοὺς ὁπαδοὺς του. Τὰ συγγράμματά του ὑπῆρξαν σοφὰ καὶ ἀληθινὰ ἡθασαυροὶ διὰ τοὺς Χριστιανοὺς.

Ἡ ἀγάπη τοῦ ποιμνίου τοῦ πρὸς τὸν Ἀθανάσιον ἦτο παρδειγματική. Δια τοῦτο ὅταν τὸν ἐξώριζον, πάντοτε τὸν ἐπανάφεραν ὁ λαός. Ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν τὴν 2 Μαΐου τοῦ 371 εἰς ἡλικίαν 76 ἐτῶν. Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ καὶ τὴν 18 Ἰανουαρίου. Τότε ψάλλομεν τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

« Στυλὸς γενόμενος ὀρθοδοξίας, θείοις δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν, ἱεράρχα Ἀθανάσιε. Τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας, κατήσχυνας Ἀρειὸν. Πάτερ ὦσιε,

Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος. » Μετὰ τὸ ἀπολυτίκιον αὐτὸ ὀνομάζομεν τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον στυλὸν τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας διότι με ἀκατάβλητον θάρρος ὑπεστήριξε τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ κατεπολέμησε τὰ ἀντιχριστιανικὰ κηρύγματα τοῦ Ἀρειοῦ, τὸν ὅποιον κατεντρόπισεν. Ἀναγνωρίζει δὲ μετὰ τὸ ἀπολυτίκιον αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας ὅτι μετὰ τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ἀκαταμάχητα τοῦ Ἀθανασίου ἀνεκηρύχθη ὁ Πατὴρ ὁμοούσιος μετὰ τὸν Υἱόν. Παρακαλοῦμεν δὲ τὸν ἱεράρχην νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν Χριστόν, νὰ δωρήσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ μέγα τοῦ ἔλεος.

44. Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης

Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἀφοῦ ἐμορφώθη εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μετέβη κατόπιν εἰς Ἀθήνας δι' ἐξακολούθησιν σπουδῶν. Ὁ νέος Ἰουλιανὸς ὅταν ἔφθασεν ἐκεῖ ἐξεπλάγη ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ὡραίων ναῶν, τῶν ἀγαλμάτων, τῶν

λαμπρῶν μνημείων καὶ γενικῶς ἀπὸ τὴν ὠραιότητα τῆς πόλεως Ἐπίσης τὸν συνεκίνησαν βαθύτατα τὰ μαθήματα τὰ ὁποῖα ἤρ-
χισε νὰ παρακολουθῇ εἰς τὰς διαφόρους φιλοσοφικὰς σχολάς,
τὰ ἀρχαῖα συγγράμματα καὶ ἡ ἀρχαία θρησκεία μὲ τὰς μεγα-
λοπρεπεῖς τελετὰς τῆς. Διὰ τοῦτο, ἂν καὶ εἶχε βαπτισθῇ Χρι-
στιανός, ἤρχισε νὰ λησμονῇ τὰ διδάγματα τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ
σκέπτεται ὅτι, ἂν τοῦ δοθῇ ποτὲ κατάλληλος εὐκαιρία, νὰ ἀνα-
στήσῃ τὴν νεκρὰν πλέον εἰδωλολατρικὴν θρησκείαν.

Ὁ Ἰουλιανὸς εἶχε συνδεθῇ εἰς Ἀθήνας μὲ τὸν Γρηγόριον
τὸν Ναζιανζηνὸν καὶ τὸν Μέγαν Βασίλειον, οἱ ὅποιοι ἐσπού-
δαζον ἐπίσης ἐκεῖ. Καὶ ὅμως! πόσον κολοσσιαία διαφορὰ ὑπῆρ-
ξε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων! Ὃταν ὁ Ἰουλιανὸς ἐγένεν αὐτο-
κράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀμέσως ἠθέλησε νὰ πραγ-
ματοποιήσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἦρχισε νὰ καταδιώκῃ τοὺς Χρι-
στιανούς καὶ νὰ εὐνοῇ τοὺς εἰδωλολάτραις, ἐκαλλώπισε τοὺς
ἀρχαίους ναοὺς, ἔστησε τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, ἐπανεφέρε
τὰς ἀρχαίας θυσίας καὶ ἔδωκε ζῶν εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστή-
ρια καὶ εἰς τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν.

Ἀκόμῃ ἐζήτησε νὰ πληρώσουν οἱ Χριστιανοὶ ἀποζημίωσιν
διὰ τοὺς εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς, οἱ ὅποιοι κατεστράφησαν καὶ
ἐτιμῶρει αὐστηρῶς ὅσους ἀπέφευγον νὰ πράξουν τοῦτο. Ἄλλ'
ὅ,τι ἐπέδιδκε δὲν τὸ κατῶρθωσεν. Ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ εἶχε
βαθείας ρίζας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Χριστιανῶν καὶ δὲν ἦτο πλέον
δυνατὸν νὰ χαθῇ καὶ νὰ ἀναστηθῇ ἡ παλαιὰ θρησκεία, ἡ ὁποία
εἶχεν ἀποθάνει. Ὁ Ἰουλιανὸς ἀπέθανεν εἰς μίαν ἐκστρατείαν,
τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ἐναντίον τῶν Περσῶν εἰς ἡλικίαν 32 ἐτῶν τὸ
363. Κατὰ τὰς τελευταίας του στιγμὰς ἐφώνασε: «Νενίκηκας
με, Ναζωραῖε!». Δηλαδή: «Μὲ ἐνίκησες, Χριστέ».

Ἐπειδὴ ὁ Ἰουλιανὸς ἀπηνήθη τὸ βάπτισμα καὶ τὴν θρη-
σκείαν του, ὠνομάσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μας Παραβάτης.

μαδ.
45.

Ὁ Μέγας Βασίλειος

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καπ-
παδοκίας τὸ 330 μ. Χρ. ἐκ γονέων εὐσεβῶν Χριστιανῶν καὶ
πλουσίων. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὠνομάζετο Ἑμμέλεια καὶ ἡ μάμμη

του *Μακρίνη*. Καί αἱ δύο διεκρίνοντο διὰ τὰς ἀρετάς καὶ τὴν χριστιανικὴν τῶν εὐσέβειαν. Νέος ὁ Βασίλειος ἐσπούδασεν εἰς Καισάρειαν, εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ὁ Μέγας Βασίλειος

Ἄμα ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς τοῦ ἤλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἤνοιξε σχολὴν ρητορικῆς καὶ ἐδίκηγόρει. Ἡ ἀγάπη ὅμως πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τὴν θρησκείαν τὸν ἔκαμαν νὰ ἱερωθῇ. Διὰ νὰ μελετήσῃ τὸν ἀσκητικὸν βίον μετέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Συρίαν, τὸν Πόντον καὶ τὴν Παλαιστίνην καὶ ἀπεκόμισε πλοῦτον θεολογικῶν γνώσεων ἀπὸ διαφόρους σοφοὺς καὶ ἀσκητάς. Ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν ἀλλὰ καὶ πάλιν μαζὶ μὲ τὸν Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν μετέβησαν εἰς τὸν Πόντον καὶ ἐμελέτησαν ἐκ νέου τὴν ἀσκητικὴν ζωὴν. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα τοῦ ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος καὶ μετὰ τινα ἔτη Ἐπίσκοπος Καισαρείας. Ὡς Ἐπίσκοπος ὑπῆρξεν ἀνεξάντλητος εἰς ἐλεημοσύνας καὶ ἄφθαστος εἰς τὴν προστασίαν τῶν χηρῶν, τῶν ὀρφανῶν, τῶν δυστυχούντων. Ἐξώδευσεν ὅλην τοῦ τὴν περιουσίαν καὶ ἵδρυσε νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖα καὶ ἄλλα ἱδρύματα.

46. Ὁ Μ. Βασίλειος καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης

Ὅταν ὁ Βασίλειος ἦτο Ἐπίσκοπος τῆς Καισαρείας, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτο βασιλεὺς ὁ Οὐάλης, ὁ ὁποῖος συνεπάθει τοὺς Ἀρειανούς, ἐνῶ ὁ Βασίλειος ἦτο φοβερὸς αὐτῶν διώκτης. Διὰ νὰ ἀναγκάσῃ ὁ Οὐάλης τὸν Βασίλειον νὰ γίνῃ ὁπαδὸς τοῦ Ἀρείου, διέταξε τὸ Ὑπαρχον *Μόδεσιον* νὰ τὸν ἀπειλήσῃ. Τὸν ἐκάλεσε λοιπὸν ὁ Μόδεστος καὶ τοῦ εἶπε: «Πῶς τολμᾷς νὰ μὴν ἀκολουθῇς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀρείου, ἀφοῦ καὶ ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτωρ τὴν ἀκολουθεῖ;» Ὁ Βασίλειος ἀπεκρίθη: «Ἐγὼ δὲν δέχομαι νὰ λατρεύω τὸν Χριστὸν μου ὡς κτίσμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ».

Ὁ Μόδεστος ἀκούσας τὴν ἀπάντησιν τοῦ Βασιλείου ἀνέπηδυσεν ἀπὸ τὴν θέσιν του καὶ ἐφώναξεν ὠργισμένος: «Ἀλλὰ τότε, ἐσὺ δὲν φοβεῖσαι τὸν αὐτοκράτορα;

«Καὶ διατί νὰ τὸν φοβηθῶ; Τί ἡμπορεῖ νὰ μοῦ κάμῃ; Τὴν ἐξορίαν, τὰ βασανιστήρια, τὸν θάνατον, δὲν τὰ φοβοῦμαι. Ὁπου καὶ ἂν μὲ ἐξορίσῃ δὲν θὰ πάθω τίποτε, διότι παντοῦ εἶμαι ξένος καὶ περαστικός. Τὰ βασανιστήρια δὲν μὲ τρομάζουν, διότι τὸ σῶμά μου εἶναι τόσο ἀσθενές, ὥστε θὰ ξεψυχήσῃ καὶ μὲ μίαν μόνην πληγὴν, ὃ δὲ θάνατος θὰ μὲ ἐνώσῃ μὲ τὸν Θεόν μου. Ἡ δήμευσις τῆς περιουσίας μου δὲν μὲ ἀνησυχεῖ, διότι ἀπὸ μερικὰ βιβλία καὶ ἀπὸ δύο τριμμένα ράσα δὲν ἔχω ἄλλο τίποτε».

Ὁ Μόδεστος ἐθαύμασε τοὺς θαρραλέους αὐτοὺς λόγους καὶ τὸν ἄφησεν ἡσυχον. Δὲν τὸν ἠνώχλησε πλέον.

Αἱ ὁμιλίας τοῦ Βασιλείου πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς εἶναι ἀληθινὰ ἀριστουργήματα καὶ τὰ συγγράμματά του, γεμᾶτα σοφίαν, ἀποτελοῦν θρησκευτικοὺς θησαυροὺς. Ἐπίσης συνέγραψε σφοδροὺς λόγους κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ.

Ὁ ἴδιος ἔγραψε καὶ τὴν Λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου, τὴν ὁποίαν παρακολουθοῦμεν 10 φορές τὸ ἔτος: Τὰς πέντε Κυριακὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς πλὴν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, τὴν Μεγάλην Πέμπτην, τὸ Μέγα Σάββατον, τὴν ἡμέραν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου καὶ τὰς Παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων. Ὁ Μ. Βασίλειος ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 50 ἐτῶν τὸ 379. Τὴν κηδεῖαν του παρηκολούθησε τόσο πλῆθος κόσμου, ὥστε ἀπέθανον ἄνθρωποι ἐκ τοῦ συνωστισμοῦ. Τὴν μνήμην του ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν 1 Ἰανουαρίου. Τότε ψάλλομεν τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον:

«Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου ὡς δεξαμένη τὸν λόγον σου· δι' οὗ θεοπρεπῶς ἐδογμάτισας, τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤθη κατεκόσμησας. Βασίλειον ἱεράτευμα, Πάτερ Ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Τὸ ἀπολυτίκιον αὐτὸ ἀναφέρει, ὅτι ὅσα ἔγραψε καὶ ἐκήρυξεν ὁ Μέγας αὐτὸς Ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας, ἐσκορπίσθησαν εἰς ὅλην τὴν γῆν καὶ ὅτι μὲ τὰ σοφὰ του διδάγματα κατεστόλισε τὰ ἤθη τῶν ἀνθρώπων. Τὸν παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν Χριστὸν νὰ μᾶς χάριση τὸ μέγα του ἔλεος.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ἐγεννήθη εἰς ἓν χωρίον τῆς Καππαδοκίας ἀπὸ γονεὺς εὐσεβεῖς. Ὁ πατήρ του ἦτο Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ καὶ ὠνομάζετο ἐπίσης *Γρηγόριος*, ἡ δὲ μήτηρ του *Νόνα*. Ὁ Γρηγόριος ἐσπούδασεν εἰς τὴν Καισάρειαν, τὴν Ἀλεξανδρείαν καὶ ἀκολούθως ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Γνωρίζομεν μὲ ποίους συνεδέθη ἐκεῖ. Εἰς Ἀθήνας ἠκολούθησε φιλοσοφίαν καὶ φιλολογίαν. Ἀμα ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του, μετέβη μετὰ τοῦ Μ. Βασιλείου εἰς τὸν Πόντον καὶ ἐμελέτησαν τὸν ἀσκητικὸν βίον. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν πατρίδα του, ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Πρεσβύτερος Ναζιανζοῦ καὶ μετ' ὀλίγα ἔτη Ἐπίσκοπος Στασίμων, ἀλλὰ δὲν ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ πολὺ. Ἐπανῆλθεν εἰς Ναζιανζὸν καὶ ἐβοήθει τὸν γέροντα πατέρα του εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ κηρύγματα.

Ἦσαν δὲ τὰ κηρύγματά του ἐκεῖνα τόσον σοφὰ καὶ ἐμπνευσμένα, ὥστε ἡ φήμη του ἐξηπλώθη παντοῦ. Διὰ τοῦτο τὸν ἐκάλεσαν καὶ κατέλαβε τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου, ὅταν ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς Οὐάλης. Ὁ Γρηγόριος ἐκτὸς τῶν σοφῶν κηρυγμάτων του εἶχεν ἀναδειχθῆ καὶ σφοδρὸς πολέμιος τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐθρίαμβευεν. Ὅλοι σχεδὸν οἱ ναοὶ τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἶχον περιέλθει εἰς τοὺς Ἀρειανούς, πλὴν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, ἡ ὁποία ἀπέμεινεν εἰς τοὺς Ὁρθοδόξους.

Ἡ λύσσα τῶν Ἀρειανῶν δὲν περιγράφεται. Δὲν δύνανται ὅμως νὰ βλάψουν τὸν Γρηγόριον, διότι ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος, ὁ ὁποῖος διεδέχθη τὸν Οὐάλεντα καθιέρωσε μὲ διάταγμα τὸν θρίαμβον τῆς Ὁρθοδοξίας τὸ 380. Ὁ ἴδιος ἐδίωξεν ἐκ τῆς πρωτεύουσας τὸν Ἀρειανὸν Ἐπίσκοπον Δημόφιλον καὶ ἐγκατέστησε τὸν Γρηγόριον εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναόν, τὸν ὁποῖον

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ὁ Θεολόγος

κατεῖχον πρό τινος οἱ Ἀρειανοί. Πρὸς τοὺς Ἀρειανούς ὁ γλυκὺς ἱεράρχης ἔδειξε πραότητα καὶ μεγαλοψυχίαν.

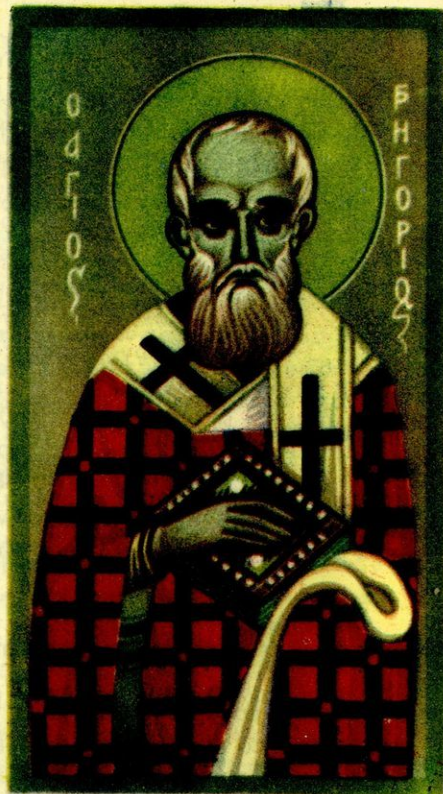
Τὸ 381 συνεκλήθη ἡ Β' Οἰκουμένη Σύνοδος εἰς Κωνσταντινούπολιν μὲ 150 ἀνωτέρους κληρικούς. Πρόεδρος αὐτῆς ἐγένεν ὁ Γρηγόριος καὶ κατεδικάσθησαν ἐν αὐτῇ αἱ αἱρέσεις τοῦ Μακεδονίου καὶ τοῦ Νεστορίου. Ὁ Μακεδόνιος ἐδίδασκεν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι κτίσμα τοῦ Θεοῦ, ὄχι Θεός. Ὁ Νεστόριος πάλιν ἐδίδασκεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι μόνον Θεός, ὄχι Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ὅπως παραδέχεται ἡ Ἐκκλησία μας. Καὶ αἱ δύο αὐταὶ αἱρέσεις κατεδικάσθησαν ὡς ἀντιχριστιανικαὶ καὶ συνεπληρώθη τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως ὅπως εἶναι σήμερα.

Ὁ Γρηγόριος ὠνομάσθη καὶ *Θεολόγος*, διότι ἐκήρυττε πάντοτε τὴν Θεότητα τοῦ Λόγου, δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἐπιθυμῶν τὸν ἥσυχον βίον παρητήθη τοῦ θρόνου του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀριανζόν, τὴν πατρίδα του. Ἐξησεν ἡσύχως ἐκεῖ καὶ ἀπέθανε τὸ 389. Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ἑορτάζει τὴν 25 Ἰανουαρίου, ἡμέραν τοῦ θανάτου του καὶ τὴν 30 Ἰανουαρίου, τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

48. Ὁ Θεοδοσίος καταδιώκει τοὺς Ἑθνικούς

Ὁ Θεοδοσίος ἐκυβέρνησε τὸ Βυζαντινὸν Κράτος ἀπὸ τὸ 379 ἕως τὸ 395. Εἰς τὰς ἡμέρας αὐτοῦ ὁ Χριστιανισμὸς εὗρεν ἰδιαίτεραν προστασίαν. Ἀπέδωκε τὰς ἀρπαγείσας ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους, ἐξεδίωξε τὸν Ἀρειανὸν Ἐπίσκοπον καὶ ἔλαβε μέτρα καὶ ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρῶν. Κατὰ τὸ 394 κατήργησε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας καὶ ἀπηγόρευσε τὰς θυσίας τὰς εἰδωλολατρικάς. Οἱ Χριστιανοὶ ἐνθαρρυνθέντες κατέστρεψαν τότε ἀγάλματα θαυμάσια θεῶν καὶ ἐκρήμισαν ἀρχαίους ναοὺς. Μερικοὶ ἐκ τῶν ναῶν τούτων καὶ μερικὰ ἐκ τῶν ἀγαλμάτων ἦσαν ἀληθινὰ ἀριστουργήματα. Τότε κατεστράφη καὶ ὁ περίφημος ναὸς τοῦ Σεράπιδος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὁ ναὸς τοῦ Διὸς τῆς Ἀπαμείας καὶ ἄλλοι ὠραῖοι ναοὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας.

Ἡ πρᾶξις ἐκείνη τῶν Χριστιανῶν πᾶν ἄλλο ἦτο παρὰ καλή. Διὰ τοῦτο πολλοὶ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀπεδοκίμασαν τὰ μέτρα ἐκεῖνα ὡς μέτρα ἀντίθετα πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεοδοσίος ἀπέθανε τὸ 395 καὶ διένειμε τὸ Κράτος του εἰς τοὺς δύο υἱοὺς του, τὸν Ἀρχάδιον καὶ τὸν Ὀρόριον.

σελ. 49
 49. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Ὁ διαπρεπὴς αὐτὸς ἱεράρχης ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τὸ 344. Πατέρα εἶχε τὸν Σεκοῦνδον, ἀνώτατον ἀξιωματικὸν τοῦ Ἀνατολικοῦ στρατοῦ καὶ μητέρα τὴν Ἀνθοῦσαν, ἡ ὁποία ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν τῆς ἀνατροφῆς χριστιανικὴν. Εἰς ἡλικίαν εἴκοσιν ἐτῶν ἡ Ἀνθοῦσα εἶχε μείνει χήρα. Καίτοι ὅμως ἦτο τόσον νέα, δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ δεῦτερον σύζυγον, διότι ἠθέλε νὰ ἀφοσιωθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ τῆς.

Ὁ Ἰωάννης ἔτυχε λαμπροτάτης μορφώσεως. Ἡτύχησε νὰ ἐξῇ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν διδάσκαλον τὸν περίφημον ρήτορα Λιβάνιον, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐδιδάχθη τὴν ρητορικὴν. Ὁ Λιβάνιος εἶχε καταβάλει μεγάλας προσπάθειάς διὰ νὰ παρασύρῃ τὸν Ἰωάννην εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσεν.

Καὶ ὅμως, δὲν ἔπαυσε νὰ τρέφῃ ἀγάπην καὶ ἐξαιρετικὴν ἐκτίμησιν πρὸς τὸν μαθητὴν του. Τὴν ἐκτίμησίν του δὲ αὐτὴν ἔδειξεν ὁ Λιβάνιος καὶ ὅταν εὕρισκετο εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του καὶ τὸν ἠρώτησαν ποῖον θὰ ἐπεθύμει νὰ ἀφήσῃ διάδοχον τῆς σχολῆς του :

«Τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον θὰ ἔλεγα, ἂν δὲν μᾶς τὸν ἔπαιρναν οἱ Χριστιανοί».

Ὅταν ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του ὁ Χρυσόστομος, ἐδίκηγόρῃσεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ἡ ἐπιθυμία του ὅμως ν' ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἔκαμε νὰ στραφῇ πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα καὶ ἐχειροτονήθη διάκονος. Κατόπιν ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ πρεσβύτερος.

Ἡ Ἀντιόχεια εἶχε τότε 200.000 κατοίκους Χριστιανούς, Ἰουδαίους καὶ εἰδωλολάτρας.

Ὅταν ἤρχιζεν ὁ Χρυσόστομος τὰ κηρύγματα, ἦτο τόση ἡ συρροὴ τοῦ κόσμου, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ χωρέσῃ ὅλους ἡ Ἐκκλησία. Ἡ φήμῃ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ καὶ ἡ δύναμις τοῦ λόγου του ἦτο τόση, ὥστε ἐξηπλώθη καὶ πέραν τῆς Ἀντιοχείας εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολήν. Ἀκόμη καὶ Ἑβραῖοι καὶ εἰδωλολάτραι μετέβαινον νὰ τὸν ἀκούσουν. Ἐξεκίνουν μάλιστα καὶ ἀπὸ μέρη μακρινά.

Ἀδιακόπως ὁ Χρυσόστομος ἐκήρυττε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸ 387 συνέβη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν κάτι τὸ ἐξαιρετικόν. Ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος εἶχεν ἐπιβάλει εἰς τοὺς κατοίκους νέους φόρους, τοὺς ὁποίους οἱ Ἀντιοχεῖς δὲν ἤθελον νὰ πληρώσουν καὶ ἐπανεστάτησαν. Καὶ ἐν τῇ ὀργῇ των ἐξετράπησαν εἰς ὕβρεις καὶ ἀπρεπείας ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ κατέστρεψαν εἰκόνας καὶ ἀγάλματα καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του.

Ὁ βασιλεὺς ὅταν ἔμαθε τὰ γενόμενα ὠργίσθη πολὺ καὶ διέταξε νὰ ἐπιβάλουν σκληρὰς καὶ παραδειγματικὰς τιμωρίας εἰς τοὺς ταραξίαις, τοὺς δὲ πρωταιτίους νὰ τοὺς θανατώσουν. Τοὺς Ἀντιοχεῖς τοὺς κατέλαβε τότε φόβος καὶ τρόμος. Ἡ πόλις εὕρισκετο εἰς μεγάλην ταραχήν. Οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους

ἐξεφώνησε τότε ὁ Χρυσόστομος διὰ νὰ καθησυχάσῃ τὰ καταφοβισμένα πλήθη, ἀποτελοῦν ἀληθινὰ ἀριστουργήματα. Ἡ φήμη τοῦ ἔφθασε μέχρι τῆς πρωτευούσης· διὰ τοῦτο, δταν ἀπέθανεν ὁ Ἐπίσκοπος αὐτῆς *Νεκτάριος*, ἐξέλεξαν ὡς Ἱεράρχην Κωνσταντινουπόλεως τὸν Χρυσόστομον.

Καὶ εἰς τὴν νέαν τοῦ θέσιν ὁ Χρυσόστομος, δὲν ἐβράδυνε νὰ φανῇ παντοδύναμος. Μὲ τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ λόγου τοῦ ἐπεβλήθη. Δὲν ὑπῆρξε ζήτημα κοινωνικόν, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ πραγματευθῇ καὶ νὰ μὴ τὸν ἀπασχολήσῃ. Καὶ ἠκούσθησαν τότε ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τῆς Ἐκκλησίας λόγοι, τοὺς ὁποίους δὲν εἶχεν ἐκφωνήσει ποτὲ ἀνθρώπινον στόμα.

Σκοπὸς τῶν λόγων τοῦ ἦτο νὰ διορθωθῇ ἡ κοινωνία, νὰ γίνῃ ἀγνή, ἠθικὴ, χριστιανικὴ. Ὁ λαὸς ἀντιλαμβάνεται τὴν προσπάθειαν αὐτὴν τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ καὶ τὴν ἐνισχύει καὶ τὴν ἐνθαρρύνει. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι εἶναι δυσηρεστημένοι καὶ τὴν ἀποκροῦσιν καὶ τὴν πολεμοῦν. Καὶ μετὰξὺ αὐτῶν τῶν δυσηρεστημένων εἶναι καὶ ἡ αὐτοκράτειρα ἡ Εὐδοξία.

50. Ἐξορία τοῦ Χρυσοστόμου καὶ θάνατος αὐτοῦ

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπῆρχε διαφθορά εἰς τὴν τάξιν πολλῶν ἀρχόντων καὶ πλουσίων, διαφθορά ἡ ὁποία ἐγένετο κακὸν παράδειγμα εἰς τὰς λοιπὰς πτωχοτέρας κοινωνικὰς τάξεις. Τοῦτο δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Ἱεράρχου καὶ ἤρχισε κηρύγματα διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς παρεκτρεπομένους εἰς τὸν εὐθὺν δρόμον.

Ἡ Εὐδοξία ἐπειδὴ ἐνόμιζε ὅτι τὰ κηρύγματα ἐκεῖνα ἐστρέφοντο ἐναντίον της, γίνεται πῦρ καὶ μανία κατὰ τοῦ Χρυσοστόμου. Τὸν θεωρεῖ ὡς ἄσπονδον ἐχθρόν της καὶ ὅλοι της αἱ προσπάθειαι εἶναι πῶς νὰ τὸν ἐκδιώξῃ ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ.

Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν συνεννοήθη μὲ διαφόρους κληρικούς ἐχθροὺς τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ ἀφοῦ ἔπεισαν καὶ τὸν βασιλέα Ἀρκάδιον, συνεκάλεσαν Σύνοδον εἰς τὸ προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν *Χαλκηδόνα*. Ἐσκηνοθέτησαν τότε ἐκεῖ ἐναντίον τοῦ Χρυσοστόμου κατηγορίας ψευδεῖς καὶ ἐκάλεσαν

αὐτὸν νὰ ἀπολογηθῇ. Ἐκεῖνος ἡρνήθη νὰ προσέλθῃ καὶ ὁ βασιλεὺς διέταξεν ἕνα ἀξιωματικὸν καὶ τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἔφερεν εἰς ἓν μέρος τῆς παραλίας τοῦ Πόντου.

Μόλις ὁμῶς ὁ κόσμος ἐπληροφορήθη τὸ γεγονός, ἔγινεν ἀνάστατος. Ὡς ἡ Κωνσταντινούπολις ἐζήτησε τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Χρυσόστομου. Εἶναι ἐτοίμη νὰ κάμῃ ταραχάς. Κατατρομαγμένοι ἡ Εὐδοξία καὶ ὁ Ἀρκάδιος ἀναγκάζονται νὰ τὸν ἐπαφέρουν.

Ὁ Χρυσόστομος ἐπανελθὼν εἰς τὴν θέσιν του δὲν ἔσταμάτησε τὴν πολεμικὴν. Ἡ θριαμβευτικὴ του ἐπιστροφή καὶ ἡ ἐκτίμησις τὴν ὁποῖαν τόσον φανεράν ἐξεδήλωσε διὰ τὸ πρόσωπόν του ὁ κόσμος, ἐτόνωσαν περισσότερον τὰς δυνάμεις του καὶ τὰ κηρύγματά του ἔγιναν δριμύτερα.

Πλησίον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, εἰς ἕνα τόπον ὁ ὁποῖος λέγεται *Πιτάκια*, ἡ βασίλισσα εἶχε στήσῃ μίαν στήλην ἀργυρᾶν, πέριξ τῆς ὁποίας συνηθοῖζετο κόσμος, ὁ ὁποῖος ἐχόρευε καὶ ἐθορύβει. Οἱ θόρυβοι ἐκεῖνοι καὶ τὰ ἔσματα πολλὰς φορὰς διέκοπτον τὴν θεῖαν λειτουργίαν.

Ἡ Εὐδοξία ὠργίσθη διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὁ Χρυσόστομος ὠργίσθη, διότι παρ' ὅλα του τὰ κηρύγματα ἐξηκολούθουν οἱ χοροὶ καὶ οἱ θόρυβοι. Καὶ τότε ὠμίλησε τὸν περίφημον ἐκεῖνον λόγον, ὁ ὁποῖος ἤρχιζε μὲ τὰς ἐξῆς φράσεις:

«Πάλιν ἡ Ἡρωιδίς μαίνεται, πάλιν ταράσσεται, πάλιν τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου ἐπὶ πῖνακι ζητεῖ». Διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἐνεθύμιζεν ὁ Χρυσόστομος εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἡρωιδιάδα, ἡ ὁποία ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Ἡρώδη τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου. Τὸ αὐτὸ συνέβαινε τῶρα μὲ τὴν Εὐδοξίαν, ἡ ὁποία ἐζήτηι τὴν ἐξόντωσιν αὐτοῦ.

Ὁ λόγος ἐκεῖνος ἐξώργισε τόσον πολὺ πλέον τὴν αὐτοκράτειραν ὥστε ἀποφασίζεται ἡ ἐξορία τοῦ Ἱεράρχου ὀριστικῇ.

Ἦτο παραμονὴ τοῦ Πάσχα τοῦ 404, ὅταν τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἀπέστειλαν ἐξόριστον εἰς τὴν *Κουκουσὸν* τῆς Ἀρμενίας, ἐντὸς τῶν βράχων τοῦ ὄρους *Ταύρον*. Εἰς τὸ ἀπόκεντρον ἐκεῖνο μέρος ἐπίστευον οἱ διώκται του ὅτι ὁ Χρυσόστομος θὰ ἀπέθνησκεν.

Ὅταν ὁμῶς εἶδον ὅτι αὐτὸς καὶ ἐκεῖ δὲν ἔπαυσε νὰ γράφῃ, νὰ μελετᾷ καὶ νὰ ἀγωνίζεται τὸν καλὸν καὶ τίμιον ἀγῶνα

τῆς ἐπικρατήσεως τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, διέταξαν νά τὸν στείλουν εἰς *Πευοῦντα*.

Τὸ μέρος αὐτὸ ἦτο χειρότερον τῆς Κουκουσοῦ καὶ ἐπίστευον ὅτι πλέον ἐκεῖ θὰ ἀπέθνησκεν. Εἰς τὸ μέρος τῆς νέας ἐξορίας του ὑπεχρεώθη ὁ Χρυσόστομος νά μεταβῇ πεζῇ. Ὑπέστη δὲ τόσας ταλαιπωρίας καὶ κακουχίας εἰς τὸν δρόμον, ὥστε προτοῦ ἀκόμη φθάσῃ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας ἀπέθανεν, εἰς τὰ *Κώμανα*, εἰς ἡλικίαν 60 ἐτῶν.

Τοιοῦτον ἦτο τὸ τέλος τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ θαρραλέας ἐκκλησιαστικῆς μορφῆς. Διὰ τοῦ θανάτου του ἔχασε τότε ἡ Ἐκκλησία τὸν ἄριστον ἱεροκήρυκα, τὸ εὐγλωττότερον στόμα, ἀπὸ ὅσα ὠμίλησάν ποτε εἰς ἐκκλησίαν. Διὰ τὴν μελιστάλακτον γλῶσσάν του, ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ὠνόμασε Χρυσόστομον.

Ὁ Χρυσόστομος ἦτο καὶ ὡς ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς ἄριστος. 450 εἶναι περίπου οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους ἄφησε καὶ ἡ βαθύτης τῶν ὁποίων δεικνύει ὅτι ὑπῆρξεν ὁ ἄριστος τῶν ἱεροκηρύκων. Ἡ Ἐκκλησία μας διὰ νά τιμήσῃ τὰς πολλαπλὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας ὑπὲρ αὐτῆς προσέφερε, τὸν κατέταξε μεταξὺ τῶν Ἀγίων καὶ ἐορτάζει τὴν μνήμην του τὴν 13 Νοεμβρίου.

Ἐπίσης ἐορτάζεται καὶ τὴν 30 Ἰανουαρίου, ἡμέραν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Τότε ἐορτάζεται μαζί μὲ τοὺς ἄλλους δύο Ἱεράρχας, τὸν Μέγαν Βασίλειον καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. Τότε ψάλλεται τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον :

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου θεότητος, τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσει δογμάτων θείων πυρσεύσαντας· τοὺς μελιρρῦτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας. Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι. Πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταὶ συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν. Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν αἰὶ πρεσβεύουσιν».

Μὲ τὸ ἀπολυτίκιον τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία μας ἀφιερώνει εἰς τὴν μνήμην τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν προτρέπει τοὺς Χριστιανοὺς νά συναθροισθοῦν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ νά τιμήσουν μὲ ὕμνους αὐτοὺς. Τοὺς ὀνομάζει δὲ μεγίστους φωστῆρας, διότι

διὰ τῆς μεγάλης αὐτῶν σοφίας ὥς ἥλιοι ἐφώτισαν τὴν Οἰκουμένην ὁλόκληρον. Παρομοιάζει αὐτοὺς μὲ ποταμούς, οἱ ὅποιοι τρέχουν μέλι ἀπὸ σοφίαν καὶ οἱ ὅποιοι ἐπότισαν ὅλην τὴν κτίσιν μὲ τὴν σοφίαν τῶν θεολογικῶν τῶν γνώσεων. Ὀνομάζει τὸν Ἅγιον Βασίλειον Μέγαν, διότι ἀληθῶς ὑπῆρξε μέγας. Τὸν Γρηγόριον τὸν ὀνομάζει Θεολόγον, διότι διαρκῶς ἐκήρυττε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν δὲ Χρυσόστομον χρυσορρήμονα, διότι χρυσοὺς καὶ θελοὺς λόγους ἔβγαζε πάντοτε ἀπὸ τὸ στόμα του. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ πάντοτε παρακαλοῦν τὴν Ἁγίαν Τριάδα ὑπὲρ ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν.

51. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας

Ὁ Ἰουστινιανός, τὸν ὅποιον ἡ Ἱστορία ὠνόμασε Μέγαν, ἐβασίλευσεν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Κράτος ἀπὸ τοῦ ἔτους 527 μέχρι τοῦ 565. Εἰς τὸ μακροχρόνιον διάστημα τῆς βασιλείας του ἔπραξε πολλὰ. Οὗτος ἐπειδὴ εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκλέγῃ συ-

νεργάτας άρίστους, άνέδειξε τὸ Κράτος του μέγα καὶ ἔνδοξον. Εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦτον οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουν πολλὰ. Δι' ὧν του τῶν ἐνεργειῶν ἐπροστάτευσεν τὸν Χριστιανισμόν, ἐνῶ τοὺς εἰδωλολάτραις καὶ τοὺς αἰρετικούς τοὺς κατεδίωξεν.

Διὰ τὴν ἐξαφανίσιν καὶ τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς ἀρχαίας εἰδωλολατρείας, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐναπομείνει, ἔκαμεν αὐστηροὺς νόμους καὶ ἔκλεισε πάσας τὰς παλαιὰς σχολάς. Τότε ἔκλεισε καὶ τὴν *Νεοπλατωνικὴν Ἀκαδημίαν*, ἡ ὁποία ἐλειτούργει εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ οἱ διάφοροι φιλόσοφοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ τοὺς εἰδωλολατρικούς καὶ ἀπὸ ἄλλους ναοὺς ἀφηρέθησαν τὰ κτήματα καὶ ἐδόθησαν εἰς τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. Διέθεσεν ἐπίσης ποσὰ ἀρκετὰ καὶ ἐστόλισεν τὴν πρωτεύουσιν μὲ εἴκοσι πέντε ὠραίους καὶ μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς καὶ ἐμεγάλωσε τὴν λαμπρότητα τῆς λατρείας.

52. Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ναῶν τοὺς ὁποίους κατέσκεύασεν ὁ Ἰουστινιανὸς πρωτεύει εἰς κάλλος, πλοῦτον καὶ μεγαλοπρέπειαν, ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας. Τὸ ἐξάισιον αὐτὸ ἀριστούργημα τὸ ὁποῖον κατάρθωσεν ὁ Ἰουστινιανὸς νὰ φέρῃ εἰς πέρας, σῶζεται ἀκόμη καὶ σήμερον.

Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας εἶχεν ἀνοικοδομηθῇ καὶ ἄλλην φοράν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὸν Κῶνσταντα, τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Καὶ εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον εἶχον ἀκουσθῇ τὰ ἐμπνευσμένα κηρύγματα τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ ἀντήχησεν ἡ μελίρρυτος φωνὴ τοῦ Χρυσοστόμου. Ἡ ἐκκλησία ὁμῶς ἐκεῖνη εἶχε κατὰ τὸν Χριστιανισμὸν, ὅταν ἐξωρίσθη τὴν πρώτην φοράν ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Τὸ 415 ἐτίσθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Β', ἀλλ' ἐκάη καὶ πάλιν, ὅταν εἶχε γίνῃ ἡ φοβερά στάσις τοῦ *Νίκα*. Ὁ Ἰουστινιανὸς ὁμῶς ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἀφήσῃ τὸν ἱστορικὸν ἐκεῖνον ναὸν κατερειπωμένον. Ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἀνοικοδομήσῃ μεγαλοπρεπέστερον καὶ ὠραιότερον ἀπὸ ὅ, τι ἦτο πρῖν.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν δύο περίφημοι Ἕλληνες Μικρασιᾶται ἀρχιτέκτονες, ὁ Ἀνθέμιος καὶ ὁ Ἰσίδωρος καὶ εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνέθεσε καὶ ἀνέλαβον τὴν οἰκοδομὴν. Αἱ ἐκκλησίαι ἕως τότε ἐκτίζοντο μὲ τὸν ρυθμὸν τὸν βασιλικόν, ἢ τῆς βασιλικῆς. Οἱ δύο ὅμως αὐτοὶ ἀρχιτέκτονες ἀπεφάσισαν νὰ δώσουν εἰς τὸν νέον ναὸν ρυθμὸν ἄλλον. Νὰ κατασκευάσουν αὐτὸν ἐν σχήματι Σταυροῦ καὶ νὰ τὸν σκεπάσουν μὲ θόλον. Ρυθμὸς τοιοῦτος διὰ πρώτην φορὰν τότε ἐφηρμόσθη εἰς τὴν κατασκευὴν ναοῦ καὶ ὠνομάσθη *Βυζαντινός*.

Ἐπειδὴ ἐπιθυμία τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἦτο νὰ κτισθῇ ὁ ναὸς ὅσον τὸ δυνατόν ὠραιότερος, μετεφέρθησαν τὰ ἐκλεκτότερα καὶ λαμπρότερα ὑλικά τὰ ὁποῖα ὑπῆρχον. Ἀκόμη καὶ μάρμαρα πολύτιμα ἐξ ἀρχαίων ναῶν ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ νὰ διακοσμηθῇ τὸ ἀριστούργημα τοῦτο.

Τὴν θεμελίωσιν ἔθεσεν ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς τὸ 532. Διὰ τὴν ἀνοικοδόμησίν του εἰργάσθησαν 10 χιλιάδες ἐργάται ἐπὶ ἐξ σχεδὸν ἑτῆ καὶ ἑδραπανήθη τὸ κολοσσιαῖον διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ποσὸν τῶν 324 ἑκατομμυρίων. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ ἐκοσμήθη μὲ κειμήλια μεγάλης ἀξίας. Ἐπίσης πολλὰ ἐκ τῶν ἐπιπλῶν του καὶ σκευῶν ἐφιλοτεχνήθησαν ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ καὶ ἐστολίσθησαν δι' ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων.

Κατὰ τὸ 537, ὅταν αἱ ἐργασίαι τοῦ ναοῦ ἐτελείωσαν, ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια μεγαλοπρεπέστατα, τὴν 27 Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους. Ὁ Ἰουστινιανός, ὅταν εἶδε τὸν ναὸν τελειωμένον κατελήφθη ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ τοιούτου, ὥστε ἐφώναξε: «Νενίκηκά σε, Σολομών». Διὰ τῶν λέξεων τούτων ἠγγίζει ὅτι ὁ ναὸς του ἐκτίσθη ὠραιότερος καὶ μεγαλοπρεπέστερος ἀπὸ τὸν ναὸν τὸν ὁποῖον εἶχε κτίσει ὁ Σολομών εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Εἰς τὸ μέσον τῆς αὐλῆς ὑπῆρχε μία κομπὴ φιάλη, ἡ ὁποία ἔφερε τὴν ἐξῆς περίεργον ἐπιγραφὴν:

ΝΙΨΘΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ

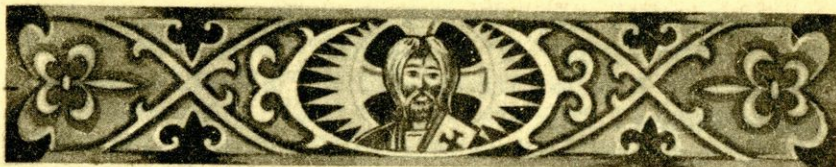
(Δηλαδή, ὅτι πρέπει νὰ πλύνωμεν ὄχι μόνον τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἁμαρτήματά μας).

Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναγινώσκεται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὅν ἐπιχειρήσωμεν νὰ τὴν ἀναγνώσωμεν καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους πρὸς τὴν ἀρχήν. Διὰ τοῦτο λέγεται *Καρκινική*.

Σήμερα ο περικαλλής ναός, ή 'Αγία Σοφία, χρησιμοποιείται υπό των Τούρκων ως ιστορικόν Μουσείον. Ἡ Ἑλληνική δμως φυλή ἐξακολουθεῖ νά θεωρῇ τὸν ναὸν ὡς ἑρρηστικὸν κειμήλιον ἰδικόν της, καθὼς καὶ ἄλλα μέρη Ἑλληνικά καὶ τὸν πόθον της αὐτὸν ἡ λαϊκὴ μοῦσα τὸν ἐκφράζει μὲ τοὺς ἐξῆς προφητικοὺς λόγους: «Πάλι μὲ χρόνια μὲ καιροὺς, πάλι δικά μας θᾶναι».

52. ^{επειδ} Ο Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάδιος "Υμνος

Ὁ Ἡράκλειος κατέλαβε τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου εἰς ἡλικίαν 36 ἐτῶν καὶ τὸν διετήρησεν ὀλόκληρον τριακονταετιάν. Κατὰ τὰ ἔτη τῆς βασιλείας του συνέβησαν γεγονότα ἀρκετὰ σοβαρά, τὰ ὁποῖα ἀνέδειξαν αὐτὸν μέγαν καὶ ἱκανὸν στρατηγόν.

Αἱ ἀσιατικαὶ καὶ ἀφρικανικαὶ κτήσεις τοῦ Κράτους του ἐκινδύνευον ἀπὸ τοὺς Πέρσας. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ ἀπὸ τοὺς Ἀβάροους καὶ τοὺς Σλαῦους. Οἱ Πέρσαι μάλιστα ἐπροχώρησαν τόσον, ὥστε ἀφοῦ ἐκυρίευσαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ὀλόκληρον, ἔφθασαν ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ἠπείλουν.

Ἀφοῦ ὁ Ἡράκλειος ἐρρύθμισε τὰ ἄλλα ζητήματα τοῦ Κράτους του ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν. Δὲν ἦτο φρόνιμον νὰ ἀφήνῃ ἐχθρὸν τόσον ἐπίφοβον νὰ εὐρίσκεται τόσον πλησίον τῆς πρωτεύουσας καὶ νὰ τὴν ἀπειλῇ.

Ἦτο Ἀπρίλιος τοῦ ἔτους 622 καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐώρταζον τὸ Πάσχα. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ Ἡράκλειος μετέβη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ προσηυχθήθῃ θερμῶς πρὸς τὸν Θεόν. Παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν καὶ νὰ νικήσῃ. Ἀφοῦ ἄφησε τὸν Πατριάρχην Σέργιον καὶ τὸν Πρωθυπουργόν του Βῶνον νὰ μεριμνοῦν διὰ τὰ ζητήματα τῆς πρωτεύουσας, ἐξεκίνησε μὲ τὸν στρατὸν τοῦ προπορευομένης τῆς Ἀχειροποιήτου εἰκόνης τοῦ Σωτῆρος καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν παραλίαν. Ἐκεῖ ἐπεβιάσθη μὲ τὸν στρατὸν του εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἐξεκίνησε κατὰ τῶν Περσῶν.

Ἡ ἐκστρατεία ἐκείνη τοῦ Ἡρακλείου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ, ἐστέφη ὑπὸ μεγάλης ἐπιτυχίας καὶ ὑπῆρξε θρίαμβος διὰ τὰ χριστιανικὰ ὄπλα. Ὅπου καὶ ἂν ἐπολέμησεν ὁ βασιλεὺς μὲ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐνίκησε καὶ ἐπέστρεψε νικητὴς εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Τὸ ἐπόμενο ἐτος ἐπεχείρησε καὶ δευτέραν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν, τὸ 624—625. Ἀλλὰ ἐνῶ ἐπολέμει ἐναντίον των, οἱ Πέρσαι συνεμάχησαν μὲ τοὺς Ἀβάρους καὶ ἀπὸ κοινοῦ ὥρμησαν καὶ ἐπολιόρκησαν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Διὰ τῆς

πολιορκίας της Κωνσταντινουπόλεως έπεδίωκον νά έξαναγκάσουν τόν 'Ηράκλειον νά έγκαταλείψη τήν Περσίαν καί νά σπεύση πρὸς βοήθειαν τῆς πρωτεύουσας, ἡ ὁποία έκινδύνευε. Δέν τὸ έπέτυχον ὁμως.

‘Ο ‘Ηράκλειος γνωρίζων ὅτι τήν πρωτεύουσάν του τήν εἶχεν έμπιστευθῇ εἰς ικανοὺς φύλακας καί ἄρχοντας ισχυροὺς, δέν έταράχθη. “Εμεινεν εἰς τήν Περσίαν καί έξηκολούθησε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν. ‘Αλλά τί απέγινεν ἡ πρωτεύουσα;

‘Ο λαὸς αὐτῆς ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν συνετὸν Πρωθυπουργόν του καί τὸν εὐσεβῆ καί γενναῖον Πατριάρχην του καί ἐνισχυμένος μετὰ τήν βαθεῖαν καί ἀκλόνητον ἐλπίδα ὅτι ἡ Θεοτόκος δέν θά ἀφήσῃ ἀπροστάτευτόν τήν πόλιν, ὥρμησεν εἰς τὰ τεῖχη καί ἐπολέμησε μετὰ ὑποδειγματικῇ γενναιότητι. ‘Απὸ τὰ τεῖχη δέν ἔλειψαν οὔτε αἱ γυναῖκες, οὔτε οἱ γέροντες, οὔτε καί αὐτὰ ἀκόμη τὰ παιδιά. “Ητο δὲ ἡ γενναιότης τῶν ‘Ελλήνων τοιαύτη ὥστε οἱ ἐχθροὶ κατετροπώθησαν καί ἡναγκάσθησαν νά λύσουν τήν πολιορκίαν καί νά φύγουν ἄπρακτοι.

Μετὰ τήν νίκην, προπορευομένου τοῦ Πατριάρχου, ὁ λαὸς μετέβη εἰς τὸν ναὸν τῆς ‘Αγίας Σοφίας διὰ νά ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν ὑπέρμαχον στρατηγόν, τὴν Θεοτόκον, ἡ ὁποία ἔδωκε θάρρος καί δύναμιν εἰς τὸν λαὸν καί ἐσώθη ἡ πόλις. Καί πρὸς τιμὴν τῆς ἐψάλησαν τότε μετὰ ἐξαιρετικῇ κατάνυξιν τὰ τροπάρια τοῦ « ‘Ακαθίστου “Υμνου»:

« “Αγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ τὸ χαῖρε ».

‘Ο ὕμνος αὐτὸς ὠνομάσθη « ‘Ακάθιστος » διότι οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἔψαλον ὄρθιοι. ‘Αποτελεῖται ἀπὸ 24 τροπάρια, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται οἴκοι. ‘Ο πρῶτος οἶκος ἀρχίζει ἀπὸ λέξιν ἡ ὁποία ἔχει τὸ ἀρχικὸν γράμμα Α: « “Αγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη... ». ‘Ο δεῦτερος ἀρχίζει ἀπὸ λέξιν τῆς ὁποίας τὸ ἀρχικὸν γράμμα εἶναι τὸ Β: « Βλέπουσα ἡ ἁγία ἑαυτὴν ἐν ἀγνοίᾳ κ.λ.π... » καί τοῦ τελευταίου οἴκου εἶναι τὸ Ω: « “Ω πανύμνητε μητερ ἡ τεκοῦσα τὸν κτίστην... ».

Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου οἴκου ψάλλεται τὸ « Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε ». Τὰ τροπάρια τοῦ ‘Ακαθίστου “Υμνου λέγονται ἀπὸ ἑξ ἑκάστης ἐβδομάδας τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς καί ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν πρώτην ἐβδομάδα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. ‘Αφοῦ τελειώσουν τὴν τετάρτην ἐβδομάδα καί οἱ τελευταῖοι ἑξ οἴκοι,

τότε την Παρασκευὴν τῆς πέμπτης ἑβδομάδος ἐπαναλαμβάνον-
ται καὶ οἱ 24, δηλαδή ὁλόκληρος ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος.

Μαζὶ μὲ τὰ τροπάρια τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ψάλλεται καὶ
ὁ ὑπέροχος ὕμνος «Τῇ Ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια», ὁ
ὁποῖος ἐπίσης εἶναι ἀφιερωμένος εἰς τὴν Θεοτόκον. Ὁ ὕμνος
οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Τῇ Ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα
τῶν δεινῶν, εὐχαριστήρια ἀναγράφω σοὶ ἡ πόλις σου, Θεοτόκε.
Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον, ἐκ παντοίων με κιν-
δύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω σοι, χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε».

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὕμνου αὐτοῦ εἶναι ἡ ἑξῆς:

«Ἐγὼ ἡ πόλις σου (ἡ Κωνσταντινούπολις) ἔρχομαι νὰ εὐ-
χαριστήσω ἐσένα τὴν Ὑπέρμαχον στρατηγόν, διότι μὲ ἐβοή-
θησες νὰ νικήσω τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ σωθῶ ἀπὸ τὰ δεινά. Καὶ
ἐπειδὴ εἶσαι στρατηγὸς ἀνίκητος, σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ ἐλευθε-
ρώσης ἀπὸ τοὺς διαφόρους κινδύνους διὰ νὰ σὲ προσφωνῶ:
Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε».

53. Ὁ Ἡράκλειος ὑψώνει τὸν Τίμιον Σταυρόν

Ὁ Ἡράκλειος, κατόπιν ἀγώνων πολλῶν καὶ σκληρῶν, κα-
τῶρθωσε νὰ νικήσῃ τοὺς Πέρσας εἰς διαφόρους μάχας καὶ νὰ
προχωρήσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας των. Ὅπως ἄλλοτε ὁ
Μέγας Ἀλέξανδρος τοὺς κατέπληξε διὰ τῆς ἀνδρείας του καὶ
διὰ τῆς μεγάλης ὁρμῆς, τοιοῦτοτρόπως καὶ τώρα τοὺς κατέ-
πληξεν ὁ Ἡράκλειος μὲ τὰς συχνὰς νίκας του καὶ τοὺς ἡνάγ-
κασε νὰ στείλουν πρέσβεις καὶ νὰ ζητήσουν εἰρήνην.

Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ὄρους, τοὺς ὁποίους ἔθεσε τότε ὁ
Ἡράκλειος διὰ νὰ δεχθῇ νὰ συνθηκολογήσῃ, ὑπῆρξε καὶ ὁ ὅρος
νὰ ὑποχρεωθοῦν οἱ Πέρσαι, νὰ δώσουν ὀπίσω τὸν Τίμιον Σταυ-
ρόν, τὸν ὁποῖον εἶχον κυριεύσει ἄλλοτε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ
καὶ τὸν ἐκράτουν ὡς λάφυρον.

Ὁ Σταυρὸς οὗτος ἦτο ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Ἰουδαῖοι
εἶχον σταυρώσει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸν
ὁποῖον εὗρε κατόπιν ἀνασκαφῶν, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐνεργήσῃ
ἡ Ἁγία Ἐλένη.

Ὅταν μετὰ τὴν συναφθεῖσαν εἰρήνην ὁ Ἡράκλειος ἐπα-
νῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ λαὸς ἐπεφύλαξεν εἰς αὐτὸν
ἐνθουσιωδεστάτην ὑποδοχὴν. Τὸν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον βα-

“Ὁλος ὁ λαὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ ἠσπάσθη τὸ ἱερὸν κειμήλιον

σιλέα ἡ πόλις τὸν ὑπεδέχθη μὲ κλάδους ἐλαιῶν καὶ λαμπάδας καὶ ἔψαλεν ὕμνους εὐχαριστηρίους πρὸς τὸν Ὑψιστον.

Ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν πομπὴν ἄνδρες τοῦ Ἡρακλείου ἐκράτουν ὑψωμένον τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ ὁ κόσμος ἠκολούθει κατασυγκεκινημένος. Διηυθύνθησαν ὅλοι εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, ὅπου ἐτελέσθη μεγάλη εὐχαριστήριος δέησις καὶ διὰ

τάς νίκας τὰς ὁποίας κατήγαγον τὰ Ἑλληνικά δπλα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὁλὴ ἡ Κωνσταντινούπολις ἡσπάσθη τότε τὸ Τίμιον Ξύλον καὶ ἡὐχαρίστησαν τὸν Θεὸν διότι ἐπανάφερεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Χριστιανωσύνης τὸ πολύτιμον τοῦτο ἱερὸν κειμήλιον.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος, δηλαδὴ τὸ 629, ὁ γενναῖος Ἡράκλειος ἐθεώρησε πρέπον νὰ ἀσπασθοῦν τὸν Τιμιον Σταυρὸν καὶ οἱ Χριστιανοί, οἱ κατοικοῦντες εἰς τοὺς Ἀγίους Τόπους. Διὰ τοῦτο ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν ὕψωσε τὴν 14 Σεπτεμβρίου εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ἐγινε τότε καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην μεγάλη τελετὴ. Ὁλος ὁ λαὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡσπάσθη τὸ ἱερὸν κειμήλιον καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡὐχαρίστησε τὸν Θεὸν διότι ἐβόηθησε τὸν Ἡράκλειον νὰ νικήσῃ τοὺς Πέρσας καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Τιμιον Σταυρὸν εἰς τὴν ἱεράν των πόλιν.

Διὰ νὰ ἐνθυμούμεθα οἱ Χριστιανοί τὸ γεγονὸς τῆς ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἡ Ἐκκλησία ὥρισε νὰ τὸ ἐορτάζωμεν τὴν 14 Σεπτεμβρίου. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν κρατοῦμεν νηστείαν καὶ ψάλλομεν τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον:

Μὲ τὸν ὕμνον αὐτὸν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ σώσῃ τὸν λαὸν του καὶ νὰ τὸν εὐλογῇ. Ἐπίσης τὸν παρακαλοῦμεν νὰ χαρίζῃ νίκας εἰς τοὺς βασιλεῖς μας ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ νὰ φυλάττῃ τὸ Κράτος μας μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Σταυροῦ.

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωροῦμενος, καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα».

54. Ὁ μοναχικὸς βίος, οἱ ἀσκηταὶ καὶ ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος

Κατὰ τὸν δεῦτερον αἰῶνα μ. Χρ. παρουσιάσθησαν Χριστιανοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οἱ ὁποῖοι ἀφιέρωσαν ὅλην των τὴν ζωὴν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ.

Αὐτοὶ κατ' ἀρχὰς ἔζων εἰς τὴν κοινωνίαν μαζί μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἰς χωρία καὶ εἰς πόλεις. Ἀργότερον δμως ἄφιναν τὴν πατρίδα των, ἐγκατέλειπον τὸν κοινωνικὸν βίον καὶ μετέβαινον μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἰς ἀκατοίκητα μέρη καὶ ἔζων βίον μοναχικόν. Ἐκεῖ ἐνήστευον, προσήυχοντο εἰς τὸν Θεὸν καὶ κατεγίνοντο εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἀγίων

Γραφῶν καὶ ἄλλων θρησκευτικῶν βιβλίων. Ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων νύκτα καὶ ἡμέραν ἦτο προσηλωμένος εἰς τὸν Θεόν.

Ἐκτὸς ὁμῶς τῶν ἀνωτέρω Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι ἔφευγον εἰς μέρη ἔρημικὰ καὶ ἠκολούθουν μοναχικὸν βίον μόνοι τῶν χωρὶς νὰ τοὺς ἀναγκάζῃ κανεῖς, ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι εἶχον καταφύγει εἰς μέρη ἔρημικὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν ἐξαναγκασθέντες ὑπὸ ἐδωλολατρῶν καὶ ἄλλων.

Ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς ἐδημιουργήθη ὁ μοναχικὸς βίος καὶ οἱ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἠκολούθησαν τὸν βίον αὐτόν, ὠνομάσθησαν *μοναχοί*.

Μεταξὺ τῶν μοναχῶν ὑπάρχουν μερικοὶ οἱ ὁποῖοι ἔζων μὲ αὐστηροτέρας νηστείας ἀπὸ τοὺς ἄλλους, μὲ περισσοτέρας προσευχὰς καὶ ὑπέβαλλον τὸ σῶμά των εἰς στερήσεις πολλὰς. Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ ὠνομάζοντο *ἀσκηταί*. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔζησεν εἰς μίαν Αἰγυπτιακὴν ἔρημον μόνος καὶ ἐγκαινίασε πρῶτος τὸν ἀσκητικὸν βίον ἦτο ὁ *Παῦλος*, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἐκ τῆς *Θηβαΐδος*. Ἐνενήκοντα ἑπτὰ ἔτη ἔζησεν ὁ Παῦλος εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην ὡς ἀσκητής.

Ἄλλος ἐπίσης ὀνομαστός ἀσκητὴς ἦτο ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος. Αὐτὸς ἐγεννήθη ἐκ πλουσίων γονέων κατὰ τὸ 251 καὶ ἀπέθανε τὸ 356 εἰς ἡλικίαν 105 ἐτῶν. Ἦτο σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου καὶ θεωρεῖται ὅτι εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ μοναχικοῦ βίου. Τὸν βίον αὐτοῦ συνέγραψεν ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς μακρᾶς του ζωῆς, ὁ Ἀντώνιος δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν ἔρημον, παρὰ μόνον δύο φορές. Τὴν μίαν, ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιανὸς ἔκαμε τοὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ τὴν δευτέραν, ὅταν εἶχον φανερωθῇ οἱ Ἀρειανοὶ καὶ ἐκήρυττον τὴν ἀντιχριστιανικὴν τῶν διδασκαλίαν. Τότε ὁ Ἀντώνιος ἦλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺς Χριστιανούς. Τὸν ἄλλον καιρὸν ἔζησε μακρὰν τοῦ κόσμου. Τὴν μνήμην του ἑορτάζομεν τὴν 17 Ἰανουαρίου.

Ἄλλοι ὀνομαστοὶ ἀσκηταὶ ἀναφέρονται ὁ *Παχώμιος*, ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀντωνίου, ὁ *Συμεὼν ὁ Στυλίτης* καὶ ἄλλοι. Ὁ Παχώμιος ἱδρυσε τὸ πρῶτον μοναστήριον τῶν γυναικῶν. Ὁ δὲ Συμεὼν διῆλθεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν του καθήμενος ἐπάνω εἰς ἓνα στῦλον, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ὠνομάσθη Στυλίτης.

Ὁ Μέγας Βασίλειος συνέταξε κανόνες διαφόρους περὶ τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι ἰσχύουν μέχρι σήμερον. Μεταξὺ τῶν γυναικῶν ὀνομαστὴ μοναχὴ εἶναι ἡ *Μαρία ἡ Αἰγυπτία*, ἡ

Τὸν ἄλλον καιρὸν ἐζήσε μακρὰν τοῦ κόσμου

ὅποια κατήγετο ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἐζήσε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Αὕτῃ κατ' ἀρχὰς ἐζήσε βίον ἀπρόσεκτον. Μετενόησεν ὅμως κατόπιν καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν ἔρημον τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἐζήσεν ὡς μοναχὴ ἐπὶ τεσσαράκοντα ὁλόκληρα ἔτη.

55. Οἱ Εἰκονομάχοι καὶ ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας

Τὴν ἡσυχίαν καὶ γαλήνην τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας συνετάραξεν ἓν γεγονός πολὺ σημαντικόν, τὸ γεγονός τῆς προσκυνήσεως ἢ μὴ τῶν Ἀγίων Εἰκόνων. Ἀπὸ παλαιοτάτην ἐποχὴν οἱ Χριστιανοὶ ἐπεκράτησε νὰ ἔχουν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ διαφόρων Ἀγίων. Ἐχρησίμευον δὲ αὐταὶ καὶ διὰ νὰ στολίζουν τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐμπνέουν καὶ φρονηματίζουν τοὺς Χριστιανοὺς, νὰ θέλουν νὰ μιμηθοῦν τὴν ζωὴν τῶν ἁγίων ἐκείνων ἀνδρῶν.

Ἀπὸ τὸν Ἡ' ὅμως αἰῶνα ἐξ αἰτίας τῆς ἀμαθείας πολλῶν Χριστιανῶν ἡ προσκύνησις τῶν εἰκόνων παρεξηγήθη. Ἀντὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ τιμοῦν καὶ νὰ σέβωνται τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια

εικόνηζον αἱ εἰκόνες, αὐτοὶ ἐλάτρευον τὰ χρώματα καὶ τὰ ξύλα αὐτῶν. Ἐπίστευον δὲ ὅτι καὶ αἱ εἰκόνες τῶν Ἀγίων ἔχουν τὴν ἰδίαν δύναμιν τὴν ὁποῖαν ἔχει καὶ ὁ Θεός. Διὰ τοῦτο ἔξυον τὴν βαφὴν τῶν καὶ ἔτρωγον τὰ ξύσματα καὶ γενικῶς ἀπέδιδον εἰς τὰς εἰκόνας ἰδιότητας θείας.

Ἐπειδὴ ἡ τοιοῦτου εἵδους λατρεία δὲν ἦτο σύμφωνος μετὰ διδάγματα τῆς Ἐκκλησίας, μερικοὶ μορφωμένοι κληρικοὶ καὶ ὁ βασιλεὺς *Λέων ὁ Γ' ὁ Ἰσαυρός*, διέταξε νὰ καταβιβασθοῦν αἱ εἰκόνες ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν.

Τὸ μέτρον τοῦτο δυσηρέστησεν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἤθελον αὐτὰς καὶ τοιουτοτρόπως οἱ Χριστιανοὶ διηρέθησαν εἰς δύο ἐχθρικός μερίδας: τοὺς *Εἰκονομάχους* καὶ τοὺς *Εἰκονολάτρας*.

Ἐκατὸν εἴκοσι ἔτη διήρκεσαν αἱ φοβεραὶ ἔριδες μεταξὺ τῶν δύο μερίδων καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὑπέστη μεγάλην ἀναστατάωσιν ἐκ τῆς διαταγῆς τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἐκδώσει ὁ Ἰσαυρός.

Ἄλλ' ἀκόμῃ μεγαλυτέρα ἀναστατάωσις ἐγένινεν, ὅταν ἀπέθανεν ὁ Λέων καὶ ἀντικατέστησεν αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου ὁ Ε' ὁ Κοπρώνυμος. Αὐτὸς ὑπῆρξε φανατικώτερος εἰκονομάχος ἀπὸ τὸν πατέρα του. Εἰς τὰς ἡμέρας αὐτοῦ πολλοὶ μοναχοὶ ἐφυλακίσθησαν, ἄλλοι ἐθανατώθησαν καὶ ἄλλοι ἐβασανίσθησαν.

Ἀρκετὰ μοναστήρια ἐκλείσαν, ἄλλα κατεδαφίσθησαν καὶ ὁ διωγμὸς τῶν εἰκόνων ἐγενικεύθη. Οἱ εἰκονομάχοι ἐπροξένησαν τότε πολλὰ κακὰ εἰς τοὺς εἰκονολάτρας. Ἀλλὰ μετὰ τὰ ἄγρια καὶ σκληρὰ ἐκεῖνα μέτρα ἀντὶ νὰ ἐκλείψουν αἱ δεισιδαιμονίαι καὶ αἱ προλήψεις, οἱ εἰκονομάχοι προεκάλεσαν τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος τῶν Χριστιανῶν ἐναντίον τῶν, αἱ ἔριδες ἐκορυφώθησαν καὶ ἐξημιώθη ἐκ τούτου πολὺ ἡ Ἐκκλησία.

Τέλος ἡ Αὐτοκράτειρα *Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία*, διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν γαλήνην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐκάλεσε τὸ 787 εἰς τὴν *Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας* τὴν ἐβδόμην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον.

Ἡ Σύνοδος ἀπεφάσισε νὰ ἀναστηλωθοῦν αἱ εἰκόνες εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴ τὰς λατρεύουν. Νὰ τὰς προσκυνοῦν μόνον καὶ νὰ ἀποδίδουν τιμὴν εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα δι' αὐτῶν εἰκονίζονται. Λατρεία μόνον εἰς τὸν Θεὸν ἀρμόζει.

Ἡ ἀπόφασις αὕτῃ τῆς Συνόδου συνετέλεσεν ὥστε δι' ὀλίγον καιρὸν νὰ ἐπέλθῃ ἡσυχία μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν. Ὅταν ὅμως

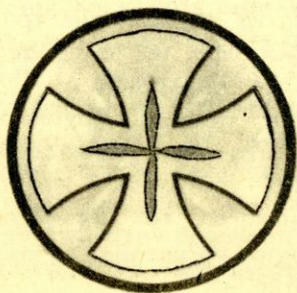
ἀπέθανεν ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία καὶ ἐβασίλευσαν ἄλλοι αὐτοκράτορες, ἤρχισαν καὶ πάλιν οἱ εἰκονομάχοι τοὺς ἀγῶνάς των ἐναντίων τῶν εἰκόνων, μέχρις οὗ ἐβασίλευσεν ἡ Αὐτοκράτειρα Θεοδώρα.

Αὕτη διὰ τὴν ἐπαναφέρειν τὴν γαλήνην μεταξὺ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, συνεκάλεσε τὸ 842 νέαν Σύνοδον, ἡ ὁποία καὶ ἔλυσεν ὀριστικῶς τὸ ζήτημα ἀποφανθεῖσα ὑπὲρ τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων.

Τὸ γεγονός αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία τὸ ἐορτάζει τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Τὴν Κυριακὴν αὐτὴν τὴν ὀνομάζομεν *Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας* καὶ ψάλλομεν τὸ ἀκόλουθον ἀπολυτίκιον :

«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα Σου προσκυνοῦμεν, ἀγαθέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός. Βουλῇσε γὰρ ἠυδόκησας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ Σταυρῷ ἵνα ρύσῃ, οὓς ἐπλάσας, ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν εὐχαρίστως βοῶμεν Σοι· χαρὰς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, Σωτὴρ ἡμῶν, παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον».

Μὲ τὸν ὕμνον αὐτὸν ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὸν Χριστόν, πρὸς τὸν ὅποιον λέγομεν ὅτι προσκυνοῦμεν τὴν ἁγίαν εἰκόνα του καὶ ζητοῦμεν νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας μας. Διότι μόνος του ἠθέλησε νὰ σταυρωθῇ διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἐκ τῆς δουλείας τοῦ διαβόλου. Μὲ εὐχαρίστησιν μας δὲ λέγομεν πρὸς τὸν Χριστόν, ὅτι ὅλα τὰ ἔκαμε νὰ γεμίσουν ἀπὸ χαρὰν, διότι ἦλθε νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

56.

Ὁ Φώτιος, αἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν καὶ τὸ σχίσμα

Ἡ Ρώμη καὶ ὅταν εἶχε παύσει νὰ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, ὅμως ἐξηκολούθει νὰ παραμένῃ ἡ μεγαλύτερα πόλις εἰς τὴν Δύσιν. Εἰς αὐτὴν εἶχε τὴν ἔδραν τοῦ ὁ Πάπας καὶ ἐκυβέρνηα τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν. Ἦτο ὁ ἀνώτατος ἐκκλησιαστικὸς ἀρχηγὸς καὶ εἶχε μεγάλην ἐξουσίαν ὄχι μόνον ἐκκλησιαστικὴν ἀλλὰ καὶ κοσμικὴν. Καὶ εἰς τοὺς ἡγεμόνας εἶχεν ἀκόμη ἐπιβολὴν ὁ Πάπας.

Σφοδρὰ ὅμως ἐπιθυμία τῶν Παπῶν ἦτο νὰ ἐπεκτείνουν τὴν ἐξουσίαν των καὶ πέραν τῆς Ρώμης καὶ τῆς Δύσεως εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, τῶν ὁποίων ἡ διοίκησις εὗρίσκετο εἰς τὰς χεῖρας τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀλεξανδρείας.

Εἶχον ἀξίωσιν νὰ μὴ θεωρῶνται μὲ τοὺς Πατριάρχας ἐκείνους ἰσότιμοι, ἀλλ' ἀνώτεροι καὶ τοῦτο διότι τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης τὴν εἶχεν ἱδρύσει ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων, ὁ Πέτρος. Ὡς διάδοχοι λοιπὸν αὐτοῦ ἔλεγον, ὅτι δικαιοῦνται νὰ ἔχουν αὐτοὶ τὰ πρωτεῖα.

Ἐχοντες τὴν γνώμην αὐτὴν ἤρχισαν νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, νὰ δημιουργοῦν ζητήματα, νὰ φέρωνται μὲ τρόπον ἀλαζονικὸν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀδελφωσύνης, τῆς ἰσοτιμίας καὶ τῆς ἀγάπης, νὰ χάνεται μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἀφορμὰς ἤρχισε νὰ παρέχῃ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία. Ἐνῶ ἡ Ἀνατολικὴ ἐξηκολούθει νὰ τηρῇ μὲ εὐλάβειαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ νὰ εἶναι προσκολλημένη εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων, ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἤρχισε νὰ μεταβάλλῃ καὶ νὰ νοθεύῃ τὸ νόημα τῆς διδασκαλίας αὐτῆς.

Παρημέλησε τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ ἔδωκε μεγάλην σπουδαιότητα εἰς τὴν *Ἱερὰν Παράδοσιν*, δηλαδή εἰς τὴν διδασκαλίαν τὴν προφορικὴν. Ἀκόμῃ ἔκαμε καινοτομίας καὶ εἰς τὰ μυστήρια. Ἠλλάξε τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ γίνεται τὸ μυστήριον τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος καὶ ἀντικατέστησεν αὐτὸ διὰ *ραντίσματος*. Δὲν ἐμύρωνε τὸν Χριστιανὸν κατὰ τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἐβάπτιζεν, ἀλλὰ βραδύτερον, ὅταν αὐτὸς ἔφθανεν εἰς ἡλικίαν 12 - 14 ἐτῶν. Ἠλλάξεν ἐπίσης εἰς τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἢ Μεταλήψεως τὸν *ἔνζυμον ἄρτον* καὶ ἀντικατέστησεν αὐτὸν μὲ ἄρτον *ἄζυμον*.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλας μεταβολὰς ἐπέφερεν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία. Παραδέχεται καὶ κηρύττει ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ σωθῇ χρειάζεται νὰ πράττῃ μόνον καλὰ ἔργα καὶ δὲν πειράζει, ἂν δὲν ἔχῃ πίστιν πρὸς τὸν Χριστόν.

Ἐπίσης παραδέχεται καὶ διδάσκει, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ἐκπορεύεται μόνον ἐκ τοῦ Πατρὸς, ὅπως μᾶς διδάσκει τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ παραδέχεται ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ καινοτομίαι καὶ ἄλλαι ἀκόμῃ τὰς ὁποίας δὲν ἀναφέρομεν, δεικνύουν ὅτι ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ μὴ παραδέχεται τὸ γνήσιον πνεῦμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀσυμφωνία αὕτη ἐγέννησε ψυχρότητα μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία σὺν τῷ χρόνῳ ὄχι μόνον δὲν ἐξέλιπεν, ἀλλὰ καὶ ἐμεγάλωσε περισσότερον ἐκ τῆς ἐπομένης αἰτίας. /

Κατὰ τὸ 857 Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦτο ὁ Ἰγνάτιος, ὁ ὁποῖος λόγῳ τῆς ἀπρεποῦς συμπεριφορᾶς του εἶχε γίνει ἀντιπαθητικὸς καὶ ἐμισήθη τόσο ὑπὸ τοῦ κλήρου, ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ὁ Ἰγνάτιος ἦλθεν εἰς ρῆξιν μὲ τὸν στρατηγὸν Βάρδαν, ὁ ὁποῖος ἤσκει τότε βασιλικά καθήκοντα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Εἰς τὴν θέσιν δὲ αὐτοῦ ἐξελέγη Πατριάρχης ὁ Φώτιος.

Ὁ Φώτιος ἦτο ἄνθρωπος μεγάλης μορφώσεως καὶ ἀξίας. Ἦτο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ κατήγετο ἐξ οἰκογενείας λαμπρᾶς καὶ ἔχαιρε γενικῆς ἐκτιμήσεως ὑπὸ ὄλων. Ἦτο δὲ ἀξιωματικὸς τοῦ αὐτοκράτορος. Ὡς ἀπλοῦς λοιπὸν λαϊκός, διὰ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ἀνώτατον θρησκευτικὸν ἀξίωμα δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος τρόπος, παρὰ νὰ λάβῃ ἐντὺς μικροῦ χρονικοῦ δια-

στήματος όλους τούς ἐκκλησιαστικούς βαθμούς. Καί πραγματικῶς ἔλαβε ὅλα τὰ ἀξιώματα τῆς Ἱερωσύνης ἐντὸς ἑξ ἡμερῶν καὶ τὸ 857 τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, ἔγινε Πατριάρχης.

Ἡ βιαστική αὐτῇ ἀνοδος τοῦ Φωτίου εἰς τὸ ἀνώτατον ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς φίλους τοῦ Ἰγνατίου, ὥστε νὰ ἀρχίσουν νὰ θορυβοῦν καὶ νὰ διαμαρτύρωνται. Ἐκήρυττον ὅτι ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γενομένη ἐκλογή εἶναι ἀντικανονική καὶ ὅτι ὁ Φώτιος δὲν δύναται νὰ εἶναι Πατριάρχης.

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα ἐθεωρήθη σοβαρόν, διὰ νὰ λυθῇ καὶ διὰ νὰ παύσῃ ἡ φιλονικία μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, συνεκλήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 861 μεγάλη Σύνοδος, εἰς τὴν ὁποίαν ἔστειλαν ἀντιπροσώπους ὅλοι οἱ Πατριάρχαι.

Εἰς τὴν Ρώμην ἦτο τότε Πάπας ὁ Νικόλαος ὁ Α', ἄνθρωπος ἐγῶϊστής καὶ φιλόδοξος, ὁ ὁποῖος ἀφορμὴν ἐζήτει διὰ νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἡ ἀφορμὴ τοῦ ἐδόθη.

Μόλις ἔμαθε τὰ τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἔστειλεν ἀμέσως δύο ἀντιπροσώπους καὶ μίαν ἀπρεπεστάτην καὶ ἀνευλαβῇ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. Δι' αὐτῆς κατηγορεῖ τὸν Φώτιον καὶ ἐπέκρινε τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἀνῆλθεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον χωρὶς νὰ ἐρωτήσουν αὐτόν.

Ἡ Σύνοδος κατόπιν συσκέψεως μακρᾶς παρεδέχθη, ὅτι ἡ ἐκλογή ἐκείνη τοῦ Φωτίου ἦτο κανονική καὶ μαζὺ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀντιπροσώπους παρεδέχθησαν τὴν κανονικότητα καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα.

Ἡ ἀπόφασις ἐκείνη τῆς Συνόδου ἐξώργισε τὸν ὑπερήφανον Νικόλαον καὶ ἀφοῦ ἐτιμώρησε τοὺς δύο ἀντιπροσώπους, διότι συνεφώνησαν καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων, ἐθεώρησεν ὡς ἄκυρον τὴν συνοδικὴν ἐκείνην ἀπόφασιν.

Ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Πάπα, ἡ ὁποία ἦτο καθαρὰ ἐπέμβασις αὐτοῦ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπέφερε μεγάλον ἐρεθισμόν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔκαμεν ὑπομονὴν καὶ ἐμακροθύμησεν.

Δυστυχῶς ὁμως ἄλλη νέα ἀφορμὴ τοῦ Πάπα ἐξώθησε περισσότερο τὰ πράγματα, ὥστε ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία νὰ χάσῃ πλέον τὴν ὑπομονὴν της. Καὶ ἡ ἀφορμὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐξῆς :

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν δύο Ἕλληνες ἀδελφοὶ μοναχοὶ καταγόμενοι ἐκ Θεσσαλονίκης, ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος, ἐστάλησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Οὗτοι ἐγνώριζον καλῶς τὴν Σλαυϊκὴν γλῶσσαν καὶ κατάρθωσαν νὰ διαδώσουν εἰς τὸν Βουλγαρικὸν λαὸν καὶ εἰς τοὺς Σλαύους τῆς Μοραβίας τὸν Χριστιανισμόν.

Οἱ δύο αὐτοὶ μοναχοί, ἐπειδὴ εἶδον ὅτι ὁ Βουλγαρικὸς καὶ γενικὰ ὁ Σλαυϊκὸς λαὸς ἦτο τελείως ἀμόρφωτος, ἐσκέφθησαν νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ μορφωθῇ καὶ ἐπενόησαν τὸ Σλαυϊκὸν ἀλφάβητον. Μὲ τὸ ἀλφάβητον τοῦτο ἤρχισαν καὶ οἱ Σλαῦοι νὰ μανθάνουν γράμματα, νὰ ἱδρύνουν σχολεῖα καὶ νὰ ἐκπολιτίζωνται. Ἀλλὰ καὶ ἄλλην βοήθειαν προσέφερον εἰς τοὺς Σλαύους οἱ δύο αὐτοὶ Ἕλληνες μοναχοί.

Διὰ νὰ διευκολύνουν αὐτοὺς εἰς τὴν τέλει τῆς Θείας Λειτουργίας, μετέφρασαν τὰ λειτουργικὰ βιβλία καὶ ἐν μέρος τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς γλῶσσαν Σλαυϊκὴν καὶ διηυκόλυναν αὐτοὺς εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν.

Τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἐποχὴν, ὁ βασιλεὺς τῆς Βουλγαρίας *Βόρογις* ἐδέχθη τὸν Χριστιανισμόν καὶ ἐβαπτίσθη. Ἐστάλησαν δὲ εἰς τὴν Βουλγαρίαν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου εὐπαίδευτοι ἱερεῖς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ νὰ ὀργανώσουν τὴν Ἐκκλησίαν τὴν Βουλγαρικὴν.

Μόλις ἐπληροφορήθη τὸ πρᾶγμα ὁ Πάπας Νικόλαος, ἔστειλε καὶ αὐτὸς ἱερεῖς εἰς τὴν Βουλγαρίαν, οἱ ὅποιοι μετέδιδον εἰς τοὺς Βουλγάρους διδασκαλίας, αἱ ὅποιοι κάθε ἄλλο παρὰ ἦσαν σύμφωνοι μὲ τὸ πνεῦμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ διαγωγὴ τῶν ἱερέων ἐκείνων τῆς Δύσεως πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς δὲν ἦτο ἡ πρέπουσα, ἀλλ' ἀνάρμοστος καὶ ὕβριστική.

Ὁ Φώτιος, ἀφοῦ ἔμαθεν ὅλα ταῦτα ἐθεώρησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ θέσῃ τέρμα καὶ φραγμὸν εἰς τὰς ἐπεμβάσεις αὐτὰς τοῦ Πάπα καὶ νὰ περιορισθῇ οὗτος εἰς τὴν διοίκησιν μόνον τῆς Ἐκκλησίας του. Συνεννοηθεὶς καὶ μὲ τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς συνεκάλεσε Σύνοδον τὸ 867 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Εἰς αὐτὴν ἔλαβον μέρος χίλιοι περίπου Ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι κληρικοί. Συνεζητήθησαν ὅλα τὰ ζητήματα τῆς ἐπεμβάσεως τῶν

Παπῶν εἰς τὰ πράγματα τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ αὐθαίρεσαι τῶν καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν ἀπὸ τὴν γνησίαν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπεφασίσθη ἡ διακοπὴ τῶν σχέσεων μεταξύ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' αἱ σχέσεις δὲν διεκόπησαν κατὰ τὸ 867, ὅτε συνεκλήθη ἡ Σύνοδος, διεκόπησαν ἀργότερον, κατὰ τὸ 1054. Τότε Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦτο ὁ *Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος*. Ὁ Πατριάρχης οὗτος ἐπειδὴ ἤθελε νὰ φέρῃ μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν τὴν συμφιλίωσιν, συνεκάλεσε Σύνοδον εἰς τὴν ὁποίαν προσήλθαν καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα.

Αὐτοί, ἀντὶ νὰ δείξουν πνεῦμα συμβιβαστικόν καὶ νὰ παύσουν αἱ μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν παρεξηγήσεις καὶ ἕριδες, προέτειναν καὶ πάλιν τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Δυτικὴν. Ὁ ὁρος ἐθεωρήθη ἀπαράδεκτος καὶ ἀπὸ τότε πλέον τὸ σχίσμα μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὑπῆρξεν ὀριστικόν. Ἡ Σύνοδος ἐκεῖνη ἀφώρισε τὸν Πάπαν καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔκοψε κάθε σχέσιν καὶ δεσμὸν μετὰ τὴν Δυτικὴν.

Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Ρώσων

Διὰ τὸν ἐκχριστιανισμὸν τῶν Ρώσων εἰργάσθη πολὺ ὁ Πατριάρχης Φώτιος. Κυρίως ὅμως οἱ Ρῶσοι ἤρχισαν νὰ γίνωνται Χριστιανοί, ἀφοῦ πρῶτον ἐγίνε Χριστιανὴ ἡ βασίλισσα αὐτῶν Ὑλγα. Κατὰ τὸ 950 ἡ Ρωσὶς βασίλισσα ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τῆς ἀπεδόθησαν ἐξαιρετικαὶ τιμαί. Παρακολουθήσασα δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐξεπλάγη διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐζήτησε καὶ ἐβαπτίσθη καὶ ὠνομάσθη Ἑλένη.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα της, τὸ παράδειγμά της ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι ἐξέχοντες Ρῶσοι καὶ τοιουτοτρόπως ὁ Χριστιανισμὸς ἤρχισε νὰ διαδίδεται. Ἀργότερον, κατὰ τὸ 988 ἐγίνε Χριστιανὸς καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ρώσων *Βλαδίμηρος*. Οὗτος ἦτο ἑγγονος τῆς βασιλίσσης Ὑλγας, ἐνυμφεύθη δὲ καὶ ἔλαβε σύζυγον τὴν ἀδελφὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἀνναν. Ὅταν ὁ Βλαδίμηρος ἐβαπτίσθη, ὠνομάσθη Βασίλειος.

Μετὰ τὸν ἐκχριστιανισμὸν τοῦ Βλαδιμήρου, ἐξεδόθη παρ' αὐτοῦ διάταγμα ὅλοι οἱ Ρῶσοι νὰ γίνουν Χριστιανοί καὶ τὸ ἀπέραντον ἐκεῖνο κράτος ἐγίνε κράτος Χριστιανικόν. Τοῦτο ἐγίνε κατὰ τὸ ἔτος 1000. —

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

58. Ἡ Θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις εἰς τὴν Δύσιν

Ὁ Πάπας, ὅπως εἶδομεν, ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἐκκλησιαστικῆς δυνάμεως τὴν ὁποίαν συνεκέντρωνεν εἰς τὰς χεῖράς του εἶχε καὶ μεγάλην δύναμιν κοσμικὴν. Πολλὰς φορὰς οἱ Πάπαι ἀνεβίβαζον καὶ κατεβίβαζον ἀπὸ τοὺς θρόνους βασιλεῖς κατὰ τὰς ἀρεσκείας των.

Ἡ μεγάλη των ὁμῶς αὕτη δύναμις τοὺς ἔκαμνε νὰ εἶναι αὐθαίρετοι καὶ ἀλαζονικοί. Τὰ ἐκκλησιαστικά των πράγματα τὰ ἐκανόνιζον χωρὶς συνόδους καὶ ὑπεχρέωναν τὰς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ὑπήγοντο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν των, νὰ τὰ δέχωνται χωρὶς ἀντίρρησην.

Τοὺς ἡγεμόνας, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐτόλμων νὰ προβάλουν ἀντιρρήσεις καὶ προσκόμματα, τοὺς ἠπείλουν μὲ ἀφορισμούς, ὅπως καὶ κάθε ἄλλον, ὁ ὁποῖος θὰ εἶχε τὴν τόλμην νὰ τοὺς ἀντισταθῇ. Ἄν ὑπῆρχον τυχὸν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι παρήκουον, αὐτοὺς τοὺς παρέπεμπον εἰς δικαστήριον. Τὸ δικαστήριον τοῦτο ἦτο φοβερὸν καὶ ἐλέγετο *Ἱερὰ Ἐξέτασις*.

Ἐλειτούργει εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Δύσεως, οἱ δικασταὶ τοῦ ἦσαν μοναχοὶ καὶ διεκρίνοντό διὰ τὴν σκληρότητα καὶ τὴν θηριωδίαν των. Χιλιάδες ἦσαν τὰ θύματα τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Ὅσους συνελάμβανεν, ἔστω καὶ ἂν ἦσαν ἀθῶοι, τοὺς ἐβασάνιζε κατὰ τρόπον ἀνατριχιαστικόν. Καὶ σήμερον, ὅταν θέλωμεν νὰ δείξωμεν ὅτι κανεὶς ἐβασανίσθη, λέγομεν ὅτι ὑπέστη τὰ μαρτύρια τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Ἀκόμη καὶ στρατὸν εἶχον οἱ Πάπαι διὰ νὰ ἐπιβάλλουν τὰς θελήσεις των, στρατὸν ἐκ ταγμάτων μοναχῶν. Ἡ λατρεῖα εἰς τὰς Παπικὰς Ἐκκλησίας ἐγένετο εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν,

γλώσσαν νεκράν, τὴν ὁποίαν πολλάκις δὲν ἐγνώριζον οὕτε οἱ ἴδιοι οἱ κληρικοί. Διὰ τοῦτο ἡ θρησκεία δὲν ἔφερε καμμίαν ὠφέλειαν εἰς τὸν λαόν. Ἐὰν εἰς πάντα ταῦτα προσθέσωμεν καὶ τὸν ἄσωτον καὶ πολυδάπανον βίον, τὸν ὁποῖον ἔζων οἱ Πάπαι, εὐκόλον εἶναι νὰ ἐννοήσωμεν διατὶ εὐρέθησαν ἄνθρωποι εἰς τὴν Δύσιν, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν ἀλλαγὴν τῆς θρησκευτικῆς αὐτῆς καταστάσεως.

Ὁ σπουδαιότερος δὲ ἐξ ὧν αὐτῶν *μεταρρυθμιστῆς* ὑπῆρξεν ὁ *Λούθηρος*. Ὡς παρακολουθήσωμεν λοιπὸν τὴν μεταρρυθμιστικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ.

59. Ὁ Λούθηρος καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Διαμαρτυρομένων

Ὁ Μαρτίνος Λούθηρος ἐγεννήθη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς *Σαξωνίας* κατὰ τὸ ἔτος 1483. Εἰς νεαρὰν ἡλικίαν ἔκαμε λαμπρὰς σπουδὰς. Ἐσπούδασε Φιλοσοφίαν καὶ Θεολογίαν καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν κατάλληλον, ἐπειδὴ εἶχε κλίσιν εἰς τὴν ἱερωσύνην, ἐγένεν ἱερέυς. Ἀργότερον λόγῳ τῆς πολυμαθείας του τῆς μεγάλης, ἐξελέγη καθηγητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς *Βυτεμβέργης*.

Κατὰ τὸ ἔτος 1510 ὁ Λούθηρος μετέβη εἰς τὴν *Ρώμην*. Ἦσθάνθη δὲ ἐκεῖ ἀληθινὴν κατάπληξιν, ὅταν εἶδε τὴν ἀσωτείαν καὶ τὴν διαφθοράν ἡ ὁποία ἐπεκράτει εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν. Ὅταν ἐπέστρεψεν ἦτο τόσον ἀγανακτισμένος, ὥστε ἤρχισε νὰ κατακρίνῃ ὅ,τι τρωτὸν καὶ ἄτοπον παρετήρησεν.

Ἀκόμη δὲ περισσότερον ἢ ἀγανάκτησις του ἐμεγάλωσεν, ὅταν ὁ μοναχὸς *Τέτσελ* καὶ ἄλλοι περιήρχοντο τὰς διαφόρους πόλεις καὶ ἐπώλουν *ἁφειτήρια γράμματα*. Τὰ γράμματα αὐτά, τὰ ὁποῖα ὁ λαὸς ὠνόμαζε *συγχωροχάρτια*, τὰ ἐξέδιδεν ὁ Πάπας *Λέων* ὁ Δέκατος, διὰ νὰ συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι τὰ ἠγόραζον.

Διὰ νὰ πολεμήσῃ ὁ Λούθηρος τὴν αἰσχρὰν ἐκείνην ἐμπορικὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ Πάπα, τὴν ὁποίαν εἰς βάρος τοῦ λαοῦ μετεχειρίζετο καὶ διὰ νὰ σταματήσῃ τὸν ἐξευτελισμὸν τὸν ὁποῖον διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὑφίστατο, συνέταξε μίαν διαμαρτυρίαν.

Ἡ περίφημος αὕτῃ διαμαρτυρία τοῦ Λουθήρου ἦτο ἔγγραφος καὶ ἀπετελεῖτο ἀπὸ 95 ἄρθρα. Διὰ νὰ λάβῃ δὲ ὁ λαὸς γνῶσιν αὐτῆς, τὴν ἐτοιχοκόλλησεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν

της Βυτεμβέργης. Εἰς τὴν διαμαρτυρίαν τοῦ Ὁ λούθηρος μεταξὺ τῶν ἄλλων κατέκρινε καὶ τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ Πάπα νὰ ἐκδίδῃ ἀφετήρια γράμματα, καὶ δὲν ἀνεγνώριζεν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ τοιαῦτα γράμματα.

Ὅταν ἔμαθε τὴν διαμαρτυρίαν τοῦ Λουθήρου ὁ πανίσχυρος Λέων, ἐξωργίσθη καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν νὰ παρουσιασθῇ ἐντὸς 60 ἡμερῶν εἰς τὴν Ρώμην, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ. Ὁ Λούθηρος ἠρνήθη νὰ μεταβῇ καὶ τότε ὁ Πάπας τὸν ἀφώρισεν. Ὁ Λούθηρος ὅταν ἔλαβε τὸ ἔγγραφον τοῦ Πάπα, τὸ ἔφερεν εἰς μέρος δημόσιον καὶ ἐκεῖ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τὸ ἔκασε. Τὸ μῖσος τότε μεταξὺ τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Λουθήρου ἀνεπτύχθη φοβερόν.

Κατὰ τὸ 1521 ὁ Πάπας ἐκάλεσεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Γερμανίας *Βόρμς* συνέδριον τῶν *ἡγεμόνων*, ὅπου προσεκλήθη καὶ ὁ Λούθηρος καὶ ἀνέπτυξεν ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου τὰς γνώμας του. Διὰ νὰ παύσῃ ὁ διχασμός, ὁ ὁποῖος ἐκ τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Λουθήρου ἤρχισε νὰ ἐξαπλοῦται μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τῆς Δύσεως, τὸ συνέδριον προέτεινεν εἰς τὸν Λούθηρον νὰ κάμῃ μίαν ἀπλὴν δῆλωσιν, ὅτι ἀνακαλεῖ ὅσα εἶπε καὶ ἔγραψε κατὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Τότε ὁ Πάπας θὰ τὸν συγχωρήσῃ. Ὁ Λούθηρος ἠρνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ τὸ συνέδριον κατεδίκασε τὴν διδασκαλίαν του.

Τὸ 1527 ἐπηκολούθησε καὶ δεύτερον συνέδριον ἡγεμόνων εἰς *Σπάιερ* τῆς Γερμανίας. Καὶ εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο συνεζητήθη καὶ πάλιν τὸ ζήτημα τῆς διαμαρτυρίας τοῦ Λουθήρου. Ὁ Πάπας, ὁ ὁποῖος εἶχε συγκεντρώσει εἰς αὐτὸ πολλοὺς φίλους του, κατάρθωσε νὰ ὑπερισχύσῃ καὶ κατεδικάσθῃ καὶ πάλιν ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου.

Τότε ὁ Λούθηρος καὶ οἱ ὁπαδοὶ του, οἱ ὁποῖοι παρεδέχοντο ὡς ὀρθὰς τὰς γνώμας των διεμαρτυρήθησαν καὶ ἔκτοτε ὠνομάσθησαν *Διαμαρτυρόμενοι* ἢ *Προτεστάντες*.

Μεταξὺ τότε τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἤρχισαν ἀγῶνες φοβεροί, οἱ ὁποῖοι κατέληξαν εἰς πολυετεῖς ἐμφυλίους σπαραγμούς. Διήρκεσαν δὲ οὗτοι μέχρι τοῦ ἔτους 1789, ὁπότε καὶ ἔγινεν ἡ *Γαλλικὴ ἐπανάστασις*.

Εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Ἀγίου *Βαρθολομαίου* (24 Αὐγούστου 1572), ἤρχισεν ἀγριωτάτη σφαγὴ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἡ ὁποία διήρκεσεν ἐπὶ ἓνα μῆνα. Περί τοὺς 10 χιλιάδας Διαμαρτυρόμενοι ἐφονεύθησαν τότε εἰς μίαν μόνην νύκτα (τὴν 24 Αὐγούστου) εἰς Παρισίους. Τὰς ἐπομένας δὲ

ἡμέρας ἐφονεύθησαν καὶ ἄλλοι εἰς Ὁρλεάνην, εἰς Τουλούζην, εἰς Τρουά καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Γαλλίας.

Διὰ τὴν φρικτὴν ἐκείνην σφαγὴν, τὴν ὁποῖαν ἀποτροπιάζεται καὶ σήμερον ὅλος ὁ κόσμος, ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ' ἀντὶ νὰ αἰσθανθῇ λύπην καὶ συντριβὴν διὰ τὸ ἀνοσιούργημα, αὐτὸς ἔπραξεν ἄλλο: Διέταξε νὰ ψαλοῦν δοξολογία διὰ τὸν ἀφανισμὸν τῶν Διαμαρτυρομένων. Τόσῃν ψυχικὴν πόρῳσιν εἶχεν ὁ Πατριάρχης ἐκεῖνος.

Καὶ ὅμως! Παρ' ὅλους τοὺς διωγμοὺς τῶν Διαμαρτυρομένων, ἡ μεταρρυθμισις ἐγένεν. Οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Λουθήρου ὁλονέν ἐπληθύνοντο καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ μεταρρυθμιστοῦ ἐγίνοντο ἀνάρπαστα εἰς τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν, Ἀγγλίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας.

Διάφοροι βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες εἶδον ὅτι αἱ γνῶμαι καὶ αἱ διδασκαλῖαι τοῦ Λουθήρου ἦσαν ὀρθαὶ καὶ τὰς ἡσπάσθησαν. Διὰ τοῦτο ἤλθον εἰς ρῆξιν μὲ τὸν Πάπαν καὶ ὁ Προτεστантиσμός ὑπερίσχυσε καὶ ἐκ τῆς Ἀγγλίας μετεδόθη καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

60. Ποίας μεταρρυθμίσεις ἐπέφερεν ὁ Λούθηρος

Ὁ Λούθηρος παραδέχεται μόνον τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Κατὰ τὴν Λουθηριανὴν διδασκαλίαν, πηγὴ τῆς θρησκείας τῆς Χριστιανικῆς εἶναι μόνον τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἀπορρίπτεται δὲ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις. Ἡ Ὁρθόδοξος ὅμως Χριστιανικὴ Ἐκκλησία δέχεται τὴν παράδοσιν, διότι εἰς αὐτὴν περιλαμβάνονται καὶ ὅσα οἱ Ἅγιοι Πατέρες εἰς τὰς Συνόδους ἐθέσπισαν καὶ ὅσα οὗτοι ἔγραψαν.

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρομένων διετήρησεν ἐκ τῶν μυστηρίων μόνον δύο: Τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἢ Μεταλήψεως καὶ τὸ μυστήριον τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος. Τὰ ἄλλα μυστήρια ὑπὸ τῶν Διαμαρτυρομένων θεωροῦνται ὡς ἀπλαῖ τελεταί.

Ἐκ τῶν Διαμαρτυρομένων ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία παραδέχεται ὅπως καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ Καθολικοὶ τὴν Ἱερωσύνην ὡς μυστήριον. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐκ τῶν βαθμῶν τῆς Ἱερωσύνης κατήργησαν τοῦ Ἐπισκόπου καὶ ἐκράτησαν μόνον τοὺς δύο: τοῦ διακόνου καὶ τοῦ πρεσβυτέρου. Οἱ ἄλλοι Διαμαρτυρόμενοι, πλὴν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, θεωροῦν τοὺς κληρικοὺς

ὡς ἀπλοῦς ὑπαλλήλους καὶ ὅτι κάθε Χριστιανὸς δύναται νὰ διορισθῇ κληρικός. Ἐπίσης παραδέχονται, ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τῆς πίστεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὄχι ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἔργων. Ἡ Ὁρθόδοξος ὁμῶς Ἐκκλησία παραδέχεται ὅτι χρειάζονται καὶ τὰ δύο, καὶ ἡ πίστις καὶ τὰ ἔργα.

Ἄλλαι διαφοραὶ

Οἱ Διαμαρτυρόμενοι δὲν παραδέχονται οὔτε τοὺς ἀγίους οὔτε τὰς ἀγίας εἰκόνας. Ἐκ τῶν ἑορτῶν διετήρησαν μόνον τὴν Κυριακὴν καὶ ἐκεῖνας, οἱ ὁποῖαι ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν λατρείαν τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν συναθροίζονται εἰς τοὺς ναοὺς, ἀναγινώσκουν τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ψάλλουν ὕμνους πρὸς τὸν Θεὸν καὶ συνοδεύουν τοὺς ὕμνους τῶν μὲ ὄργανον μουσικόν. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ παραδέχονται, ὅτι πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν εἰς κάθε χώραν ὁμιλεῖ ὁ λαὸς καὶ ὄχι τὴν Λατινικήν, ὅπως παραδέχεται ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία.

61. Ζβίγγλιος καὶ Καλβῖνος

Κατὰ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Λούθηρος εἶχεν ἀναλάβει τὸ ἔργον τὸ μεταρρυθμιστικὸν εἰς τὴν Γερμανίαν, ἔν ἔτος πρῖν, τὸ ἴδιον ἔκαμε καὶ ὁ Ζβίγγλιος εἰς τὴν Ἑλβετίαν.

Ὁ Ζβίγγλιος ἦτο ἱερεὺς μὲ θεολογικὴν καὶ φιλοσοφικὴν μόρφωσιν ἀρκετὴν καὶ ἐξετέλει τὰ καθήκοντα τοῦ πρεσβυτέρου εἰς τὴν *Zürich*. Ἡ πόλις αὕτη ἐδέχθη νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς τὰς μεταρρυθμίσεις, τὰς ὁποίας εἶχε προτείνει ὁ Ζβίγγλιος καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν διέφερον πολὺ ἀπὸ τὰς μεταρρυθμίσεις, τὰς ὁποίας εἰς τὴν Γερμανίαν εἶχε κάμει ὁ Λούθηρος.

Αἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Ζβιγγλίου ἐγίναν ἀφορμὴ ὥστε νὰ διαιρεθοῦν οἱ Ἑλβετοὶ εἰς δύο ἀντιμαχομένας μερίδας καὶ νὰ ἀρχίσῃ μετὰ τῶν πόλεμος φοβερός. Εἰς μίαν μάλιστα ἀπὸ τὰς μάχας αἱ ὁποῖαι ἐγίναν, ἔλαβε μέρος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ζβίγγλιος, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐπολέμησε μὲ γενναιότητα ἐφονεύθη.

Ὁ Καλβῖνος: Τὸ ἔργον τοῦ Ζβιγγλίου τὸ συνέχισεν ὁ Καλβῖνος. Αἱ μεταρρυθμιστικαὶ θρησκευτικαὶ αὐτοῦ ἀρχαὶ διεδόθησαν καὶ ἐπεκράτησαν εἰς ὅλην τὴν Ἑλβετίαν. Ἐπίσης οἱ Γάλλοι

Διαμαρτυρούμενοι ἦσαν Καλβινισταί. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπεκράτησεν ὁ Καλβίνος. Ὁ Καλβινισμὸς ὅμως ἐκεῖ ἔλαβεν ἰδιαιτέραν μορφήν, ὅπως καὶ εἰς μερικὰς χώρας τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

62.

Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ Τουρκοκρατίας

Ἡ μεγάλη συμφορά, ἡ ὁποία εὔρε τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος κατὰ τὸ 1453, ὅταν ἐκυριεύθη ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ὑπεδουλώθη εἰς τοὺς Τούρκους, ἐπέδρασε καὶ εἰς τὰς τύχας τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἶχε τότε μόνον ἓν Πατριαρχεῖον ἐλεύθερον, τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τὰ ἄλλα τρία, τῶν Ἱεροσολύμων, Ἀντιοχείας καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, εἶχον πρὸ πολλοῦ ὑποδουλωθῇ εἰς τοὺς Ἀράβας. Τώρα λοιπὸν μὲ τὴν ὑποδούλωσιν καὶ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πολλοὶ ἐνόμισαν ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐξαφανισθῇ.

Καὶ ὅμως! Καὶ κατὰ τὴν φοβερὰν καὶ κρίσιμον αὐτὴν περίοδον ἡ Θεία Πρόνοια δὲν ἄφησεν ἀπροστάτευτον τὸ Ἑλληνικὸν Γένος καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Ἀφοῦ ἐπέρασεν ὁ πολεμικὸς σάλος καὶ ἡ μεγάλη ἀναταραχὴ, ὁ Μωάμεθ ὁ Β΄ ὁ Κατακτητὴς διέταξε τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐκλέξουν Πατριάρχην. Ἐξελέγη λοιπὸν ὡς τοιοῦτος ὁ *Γεώργιος Σχολάριος*, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη *Γεννάδιος*. Ὁ Μωάμεθ τὸν ἐδέχθη μετὰ τὴν ἐκλογὴν μὲ ἐπισημότητα εἰς τὰ ἀνάκτορα, προσέφερεν εἰς αὐτὸν δῶρα βασιλικά βαρύτιμα καὶ μὲ ἐπίσημον ἔγγραφον βασιλικόν, χρυσόβουλλον, ὅπως ἐλέγετο, ἐκανόνισε τὰ δικαιώματά του.

Συμφώνως μὲ τὰ δοθέντα δικαιώματα ὁ Πατριάρχης ἀνεγνωρίζετο ὡς ἀρχηγὸς ὅλων τῶν Χριστιανῶν, Ρώσων, Σέρβων, Βουλγάρων κλπ., ὡς ἀληθὴς *Ἐθνάρχης*. Ὁ Μωάμεθ ἄφινε τοὺς κληρικοὺς ἀφορολογήτους καὶ παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς τὴν εὐχέρειαν νὰ ἐκτελοῦν ἐλευθέρως ὅλα τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα. Ἐπέτρεπεν ἐπίσης εἰς αὐτοὺς νὰ διατηρήσουν τὰς ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον. Δὲν ἐπέτρεπεν ὅμως νὰ κτίσουν νέας.

Ἀκόμη ὁ Μωάμεθ ἀπηγόρευσε καὶ τὸν ἀναγκαστικὸν *ἐξισλαμισμόν* τῶν Χριστιανῶν καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Πατριάρχην τὸ δικαίωμα νὰ δικάζῃ αὐτὸς τοὺς Χριστιανούς, ὁσάκις παρεξε-

τρέποντο. Ἀκόμη δὲ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς νὰ διατηρήσουν τὰς περιουσίας, τὰς ὁποίας εἶχον.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι μὲ τὰ προνόμια αὐτὰ ἡ θέσις τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Ἐπισκόπων εἶχε στερεωθῇ σημαντικῶς. Δυστυχῶς ὅμως οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐτήρουν πάντοτε τὰς ὑποσχέσεις των. Ὁ ἴδιος ὁ Μωάμεθ ἤρπασε πολλὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς μετέβαλεν εἰς τουρκικὰ τεμένη (τζαμιά). Ἐδέχετο ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων δῶρα καὶ μάλιστα καθιέρωσεν αὐτὰ καὶ πολλοὺς Χριστιανοὺς ἐξισλάμισεν.

Τὸ χερίστον ὅμως πάντων ἦτο τὸ παιδομάζωμα. Οἱ Τοῦρκοι ἤρπαζον τὰ τέκνα τῶν Χριστιανῶν τὰ ἄρρενα καὶ κατέτασσον αὐτὰ εἰς τὸ Τάγμα τῶν Γενιτσάρων. Τὰ ἀνέτρεφον δὲ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐγίνοντο οἱ φοβερώτεροι ἐχθροὶ τοῦ Γένους μας.

Τὰ κακὰ, ὅσα ὑπέφερον οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς Γενιτσάρους, εἶναι ἀπερίγραπτα. Ὁ φανατισμὸς τῶν Τούρκων αὐτῶν ἦτο τόσοσ φοβερός, ὥστε οὔτε τὸ ὄνομα Χριστιανὸς δὲν ἤθελαν νὰ ἀκούσουν. Παρ' ὅλα τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα οἱ Ἕλληνες ὑπέφερον, ὅμως τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς τὸν Πατριάρχην συνετέλεσαν ὥστε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νὰ γίνῃ ἡ *Ἑθνικὴ Κιβωτός*, ἡ ὁποία κατ' ἐκείνους τοὺς δυσκόλους καὶ μαύρους καιροὺς ἐπροστάτευσε τὸ Γένος.

Ὁ Πατριάρχης, ὡς ἀνώτατος θρησκευτικὸς ἀρχηγός, ὡς Ἐθνάρχης, ἤσκει τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας μὲ σύνοδον ἐκ δώδεκα Μητροπολιτῶν καὶ ἐφρόντιζε διὰ πάσας τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν συνέβαινε κάτι εἰς τοὺς Χριστιανούς, εἰς τὸν Πατριάρχην κατέφευγον.

Βραδύτερον, διὰ τὴν λύσιν τῶν διαφόρων ζητημάτων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζοντο, ὅπως ἦσαν τὰ ζητήματα τὰ σχολικά, τὰ φιλανθρωπικά, τῶν γάμων, τῶν διαζυγίων καὶ ἄλλα, ὁ Πατριάρχης, ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον μόνος νὰ ἐπαρκέσῃ, ἐσκέφθη νὰ ἀναθέσῃ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν εἰς πρόσωπα ἱκανά. Ἐξέλεξε λοιπὸν ἐκ τῆς τάξεως τῶν λαϊκῶν ἀνθρώπους ἐνδεδειγμένους καὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν κληρικῶν καταλλήλους κληρικοὺς καὶ ἐσχημάτισεν ἐξ αὐτῶν *μικτὸν συμβούλιον*, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε τὴν ἐξέτασιν καὶ ρύθμισιν τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων.

63. ^{μεα} Τὰ μοναστήρια φύλακες τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν Ἑλληνικῶν μερῶν εἰς τοὺς Τούρκους, ἡ τουρκικὴ τυραννία μαζὶ μὲ τόσα ἄλλα κακὰ τὰ ὁποῖα ἐπροξένησεν εἰς τὸ Γένος ἡμῶν, ἔκλεισε καὶ τὰ διάφορα σχολεῖά του.

Οἱ Τούρκοι ἐπέδωκον σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐκτουρκεύουν ὅλους τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ κάμουν ἔπειτα ἐν ὁμοιογενὲς μέγα Τουρκικὸν κράτος, καὶ διὰ τοῦτο ἤρχισαν ἀπὸ τὸ κλείσιμον τῶν σχολείων. Εἶχον τὴν γνώμην ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὅταν θὰ ἔπαυε νὰ μανθάνῃ γράμματα, θὰ ἐλησμόνει τὴν γλῶσσάν του, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θρησκείαν του καὶ θὰ ἦτο εὐκολον τότε νὰ ἐκτουρκεσθῇ.

Ἡ ἀπαγόρευσις τῶν σχολείων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐπροξένησε πραγματικῶς μέγα κακόν. Πλεῖστοι Ἕλληνες τότε διδάσκαλοι, καθηγηταὶ καὶ γενικῶς λόγιοι, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν σφαγὴν καὶ τοὺς διωγμοὺς τῶν Τούρκων, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκπατρισθοῦν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἡ Ἑλλάς ἔμεινε τότε βυθισμένη εἰς τὸ πνευματικὸν σκότος. Οἱ Ἕλληνες, εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα κατέφυγον, ἐβοήθησαν ὅχι ὀλίγον εἰς τὸ νὰ ἐπέλθῃ ἀργότερον ἡ ἀναγέννησις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν.

Κατὰ τὴν κρίσιμον αὐτὴν ἐποχὴν, τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα διέτρεξαν μέγαν κίνδυνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, εὗρον ἄσυλον καὶ ἀσφαλὲς καταφύγιον εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ μοναστήρια. Μέσα εἰς τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους χώρους οἱ εὐσεβεῖς μοναχοὶ δὲν ἡσχολοῦντο μόνον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ὑψίστου, εἰς ὕμνους καὶ προσευχάς, ἀλλὰ ἐξετέλουν καὶ τὸ ἱερὸν ἔργον τοῦ διδασκάλου.

Ἀνέλαβον τότε τὴν μόρφωσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων καὶ προσέφερον ὕψιστας, ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὸ δουλωμένον Ἔθνος.

Μακρὰν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν Τούρκων καὶ ἀπὸ τὸν θόρυβον τῆς κοινωνίας, μὲ ἀπείρους προφυλάξεις, ἵδρυσαν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια τὸ *Κρυφὸ Σχολεῖο*. Ἐκεῖ μαζὶ μὲ τὰ γράμματα καὶ τὴν γραφὴν ἐμάνθανον εἰς τὰ τέκνα

Μεγαλὴν ἔκδοξεν εὖσιν προσέφερον τότε τὰ μοναστήρια
εἰς τὸ Γένος ἡμῶν.

τῶν σκλάβων ἀδελφῶν μας ν' ἀγαποῦν καὶ τὴν θρησκείαν τῶν
πατέρων μας καὶ τὴν πατρίδα.

Μὲ τὰ ἀγνὰ καὶ γνήσια ἐφόδια τοῦ «Κρυφοῦ Σχολείου»
γαλουχημένοι οἱ πατέρες μας διέσωσαν τὸν ἐθνισμὸν τῶν, τὴν
γλῶσσάν των καὶ τὴν θρησκείαν των. Καὶ ὅταν ἦλθε τὸ πλή-

τὴν ση-

νὰ

οἱ

ἔθνος

κδού-

.

δος

όσων

πε τὸ

ησεως

Τούρ-

ν χω-

Οταν

η τὴν

εὐρί-

νήτην

λοφο-

η Συν-

ὁ βα-

33 νὰ

τικῶν

ουπό-

λείου

τῆς 27 Ἰουλίου τοῦ 1833, συνήλθεν εἰς τὸ Ναύπλιον ἡ γενικὴ συνέλευσις τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐδημοσιεύθη δὲ νόμος ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὕτη εἶναι *Ἀυτοκέφαλος*, ὅτι πνευματικὴν κεφαλὴν ἔχει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ὑπάγεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

Ἡ Ἐκκλησία ἀπεφασίσθη νὰ διοικῆται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία νὰ ἀποτελῇται ἀπὸ πέντε μέλη, τὰ ὁποῖα νὰ διορίζῃ ὁ βασιλεὺς.

Ἐπειδὴ ὁμοῦ διὰ τὸν τρόπον τῆς ρυθμίσεως τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔπρεπε νὰ εἶναι σύμφωνον καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, κατὰ τὸ 1850 ἐξεδόθη ἐκ μέρους αὐτοῦ ὁ *Συνοδικὸς Τόμος*, ὁ ὁποῖος ἀνεγνώριζεν ὡς Αὐτοκέφαλον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Σήμερον ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τελεῖται ὡς ἑξῆς: Ἀνωτάτη Ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ *Ἱερὰ Σύνοδος* τῆς *Ἱεραρχίας* τῆς *Ἑλλάδος*. Αὕτῃ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὄλους τοὺς Ἀρχιερεῖς τοῦ Βασιλείου καὶ ἔχει Πρόεδρον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν. Ὡς ἀντιπρόσωπος δὲ αὐτῆς διοικεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ἡ *Ἱερὰ Σύνοδος*, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα μέλη. Καὶ τῆς δευτέρας αὐτῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πρόεδρος εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Οἱ ἀρχιερεῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι ἑξ καὶ ἐκλέγονται ἐπὶ ἓν ἔτος κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης, δηλαδὴ κατ' ἀρχαιότητα. Εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Συνόδου λαμβάνει μέρος καὶ ὁ *Βασιλικὸς Ἐπίτροπος*, χωρὶς νὰ ἔχη δικαίωμα ψήφου.

Διὰ τὴν ἐκδίκασιν ὑποθέσεων σχετικῶν μὲ τὸν κλῆρον, ὑπάρχουν εἰς ἐκάστην Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ εἰς ἐκάστην Μητρόπολιν Ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται *Πρωτοβάθμια δικαστήρια* καὶ τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλουν ὠρισμένας ποινὰς εἰς κληρικούς, οἱ ὁποῖοι παρεκτρέπονται. Ὑπάρχει ὁμοῦ καὶ δικαστήριον Ἐκκλησιαστικὸν Δευτεροβάθμιον καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ *Διαρκὴς Σύνοδος*.

Κάθε Ἀρχιερεὺς διοικεῖ ἐλευθέρως τὰς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ὑπάγονται εἰς τὴν περιοχὴν του, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ὁμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Οἱ ἱερεῖς ἐκάστου ναοῦ ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως. Εἰς ἕκαστον ναὸν οἱ ἐνοριταὶ ἐκλέγουν τοὺς ἐπιτρόπους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀντιπρόσωπον τοῦ Μητροπολίτου ἓνα ἱερέα. Αὐτοὶ φροντίζουν ἐν γένει διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ναοῦ καὶ θεραπεύουν τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

Οἱ ψάλται καὶ οἱ νεωκόροι ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων. Εἰς ἐκάστην μητρόπολιν πρὸς διεξαγωγὴν τῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων ὑπάρχει γραφεῖον ἰδιαιτερον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν πρωτοσύγγelon τῆς μητροπόλεως, ἀπὸ ἓνα γραμματέα, ἀπὸ ἓνα γραφέα καὶ ἓνα κλητῆρα.

65. Ἐπαρχίαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπάγονται 33 Ἐκκλησιαστικαὶ Ἐπαρχίαι εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα, ἥτοι μία Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ 32 μητροπόλεις. Ἡ μητρόπολις τῆς Κρήτης ἔχει 7 ἐπισκοπάς. Εἰς δὲ τὰς νέας χώρας εἶναι 47 μητροπόλεις.

Αἱ Ἐκκλησίαι τῶν νέων χωρῶν ὑπήγοντο εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Τοῦτο ὅμως κατόπιν ἔδωσε τὴν συγκατάθεσιν τοῦ καὶ αἱ Ἐκκλησίαι αὗται ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Σήμερον δὲ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν νέων χωρῶν λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τεσσάρων ἀρχιερέων ὡς μελῶν. Ἡ Διαρκὴς Σύνοδος κατόπιν τούτου ἐγίνε διὰ νόμου ἑννεαμελὴς ἐνῶ πρὶν ἦτο ἑπταμελὴς.

Τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὅρους ἔχουν ἰδικήν των διοίκησιν, αὐτοδιοικοῦνται. Ἐξαρτῶνται ὅμως πνευματικῶς ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

66. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα.

Α'. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας

Ἡ Ἐκκλησία γενικῶς τῆς Ἀλεξανδρείας εἶναι Ἐκκλησία Χριστιανικὴ, μὲ παλαιὰν θρησκευτικὴν παράδοσιν. Αὕτη συνεστήθη τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ διωγμοῦ τῶν Ἀποστόλων, δηλαδὴ μετὰ τὸ 36 μ. Χρ.

Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ὑπῆρχον πολλοὶ Ἰουδαῖοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐγνώριζον ἄλλην γλῶσσαν παρὰ μόνον τὴν Ἑλληνικὴν. Ὅταν αὐτοὶ ἐγιναν Χριστιανοί, ἵδρυσαν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐχρημάτισαν διάφοροι Ἐπίσκοποι, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Μ. Ἀθανάσιος. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπέφερε κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν καὶ ἰδίως ἐπὶ Σεβήρου (τὸ 202) καὶ Δεκίου (τὸ 250—251).

Κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας κατεῖχε τὴν πρῶτην θέσιν μεταξὺ ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Ἐπίσκοπος αὐτῆς ἔφερε κατ' ἀρχὰς τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἔπειτα δὲ τοῦ Μητροπολίτου καὶ εἶχεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ περὶ τοὺς 100 Ἐπισκόπους, οἱ ὅποιοι πολυάκις ἐκαλοῦντο εἰς τοπικὰς συνόδους.

Λόγω δὲ τῆς μεγάλης δικαιοδοσίας καὶ τῆς σπουδαιότητος, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Ἀλεξανδρεία ὡς πόλις, ὁ Ἐπίσκοπος αὐτῆς ἐνωρίτατα ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Πάπα, τίτλον, τὸν ὁποῖον εἶχε καὶ ὁ Πατριάρχης τῆς Ρώμης.

Ἡ Ἀ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐπίσημως ἀνεγνώρισε τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ὡς δεύτερον Πατριάρχην, μετὰ τὸν Πατριάρχην τῆς Ρώμης.

Κατὰ τὸ 451 ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας συνεταράχθη ἀπὸ θρησκευτικὰς συγκρούσεις καὶ ἔπαθε δοκιμασίας. Ἀφ' οὗτου ὅμως οἱ Ἀραβες ἐκυρίευσαν τὴν Αἴγυπτον, ἀρχίζει ἡ παρακμὴ καὶ ἡ κατὰπτωσις τοῦ Πατριαρχείου αὐτοῦ. Ἐκ τῶν πολυπληθῶν Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ὑπῆγοντο ὑπὸ τὴν διοίκησιν του, ἄλλοι ἐδιώχθησαν, ἄλλοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκπατρισθοῦν καὶ πολλοὶ ἠσπάσθησαν τὴν Μωαμεθανικὴν θρησκείαν καὶ ἔγιναν Μουσουλμᾶνοι.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅταν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔλαβε προνόμια, ἐνίσχυσε πολὺ καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας καὶ τὸ ἐπροστάτευσε. Σήμερον τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας ἐνισχύθη σημαντικῶς διότι περιλαμβάνει σημαντικὸν ἀριθμὸν Χριστιανῶν ὀρθοδόξων. Οἱ Χριστιανοὶ οὗτοι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Ἕλληνες κατοικοῦντες εἰς τὰς ἀνθηρὰς κοινότητας τῆς Αἰγύπτου.

67. Β'. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας εἶναι ἡ πρώτη μεγάλη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἰδρύθη μετὰ τὸν διασκορπισμὸν τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ. Λόγω τῆς μεγάλης θρησκευτικῆς προόδου ἔγινε σπουδαῖον χριστιανικὸν κέντρον καὶ ἔδρα Πατριαρχείου.

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας εἶδομεν τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Παῦλον νὰ πρωτοστατοῦν. Ἀξιοσημεῖωτον εἶναι, ὅτι οἱ πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς ὠνομάσθησαν διὰ πρώτην φορὰν Χριστιανοὶ καὶ κατόπιν διεδόθη καὶ ἐγενικεύθη τὸ ὄνομα καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ὁπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν παράδοσιν, τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας τὴν ἵδρυσεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Κατὰ τὰς Ἀρειανὰς ἔριδας ἡ Ἐκκλησία αὕτῃ ὑπέφερε πολλὰ. Ἐδημιουργήθησαν εἰς

αὐτὴν ἔριδες καὶ ἐπεκράτησαν οἱ Ἀρειανοί, κατῶρθωσε δὲ μάλιστα νὰ γίνῃ Ἐπίσκοπος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Ἀρειανός.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ τὰ μέσα τοῦ Ε', ἡ Ἀντιόχεια κατῶρθωσε πάλιν νὰ γίνῃ σπουδαῖον κέντρον θεολογικῆς κινήσεως. Δύο δὲ ἐκλεκτὰ αὐτῆς τέκνα, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Νεστόριος, ἐκλήθησαν καὶ κατέλαβον τὸν θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Κατὰ τὸ Ζ' ὁμῶς αἰῶνα ἡ Ἀντιόχεια ἔγινε θέατρον στάσεων θρησκευτικῶν καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς ὑπέστη κατάπτωσιν. Τὸ 638 κατέλαβον αὐτὴν οἱ Ἀραβες καὶ ἤρχισε τοῦ Πατριαρχείου αὐτοῦ ἡ παρακμή. Ἐπὶ 40 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, ὁ πατριαρχικὸς θρόνος τῆς Ἐκκλησίας ἔμεινε κενός.

Ἀπὸ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἀντιοχείας ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἔτος 1098—1268, εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἰδρύθη Λατινικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι Πατριάρχαι ἔμεινον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Πότε ἐπανῆλθον οἱ Ὀρθόδοξοι Πατριάρχαι εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν, δὲν εἶναι γνωστόν. Ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος ἡ ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου μετετέθη εἰς τὴν *Δαμασκὸν*.

Τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἦτο εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος οἱ Σλαῶι ἐνίσχυσαν τὸ Ἀραβικὸν στοιχεῖον διὰ νὰ τὸ ἔχουν μὲ τὸ μέρος των καὶ ὁ Ἑλλην Πατριάρχης Σπυρίδων κατὰ τὸ ἔτος 1898 ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ κατέλαβεν ἀραβόφωνος Πατριάρχης.

Τὸ Πατριαρχεῖον αὐτὸ δὲν ἔχει σήμερον ἀξιόλογον δύναμιν. Ἡ περιοχὴ του περιωρίσθη εἰς τμήματα τῆς Βηρυττοῦ, Δαμασκοῦ, Ἀδάνων καὶ Χαλεπίου καὶ ὁ πληθυσμὸς του περιλαμβάνει σχεδὸν μόνον Συρίους.

68. Γ'. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων

Τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, τὸ ὅποτον ἔχει τὴν ἔδραν του εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν, εἶναι Πατριαρχεῖον μὲ ἐξαιρετικὴν σημασίαν. Τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, καθὼς γνωρίζομεν, ἱδρυσεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μετὰ τὴν ὁμιλίαν τὴν ὁποίαν ἔκαμε πρὸς τὸ πλῆθος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ὅταν κατῆλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἐφώτισε τοὺς Ἀποστόλους.

Εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Πατριαρχείου αὐτοῦ, τὴν Ἱερουσαλὴμ, διεδραματίσθησαν ὅλα τὰ θεῖα ἐκεῖνα γεγονότα, τὰ ὁποῖα συνδέονται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του. Διὰ τοῦτο ἀνέκαθεν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη αἰσθάνονται ἰδιαιτέρον πόθον νὰ ἐπισκέπτωνται τὴν πόλιν αὐτὴν, τοὺς Ἁγίους Τόπους.

Ἡ ἐξαιρετικὴ θέσις, τὴν ὁποίαν μεταξὺ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν εἶχεν ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων, συνετέλεσεν ὥστε ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατὰ τὸ 451 νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλὴμ ὡς Πατριαρχικὸν Θρόνον. Κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα ἐγένινεν ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Περσῶν κατὰ τῆς

Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων ὑπέστη δοκιμασίαν.

Πολλοὶ τότε Χριστιανοὶ μαζί μὲ τὸν Πατριάρχην Ζαχαρίαν καὶ μὲ πλεῖστα κειμήλια ἱερά, ἀπήχθησαν ὑπὸ τῶν Περσῶν, ἐνῶ ἄλλοι Χριστιανοὶ ἐφονεύθησαν.

Ἀργότερα πάλιν ἡ κατάκτησις τῶν μερῶν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἀράβων συνετέλεσεν ὥστε νὰ ὑποστῇ νέας συμφορὰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἱερουσαλὴμ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Ἀραβες ἐσεβάσθησαν τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐφάνησαν ἐπιεικεῖς καὶ τὸ Πατριαρχεῖον παρουσιαζε πρόοδον.

Ἀργότερον ὅμως, κατὰ τὸ 1006—1020, ὁ τότε Χαλίφης μεταξὺ τῶν ἄλλων διωγμῶν τοὺς ὁποίους κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐνήργησε, διέταξε καὶ κατεδάφισαν καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως.

Αἱ Σταυροφορίαι κατόπιν συνεσώρευσαν νέα κακὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἀφοῦ καὶ τὸν Πατριάρχην ἀντικατέστησαν μὲ Λατῖνον τοιοῦτον.

Ὅταν ἔπεσεν ἡ Κωνσταντινούπολις εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων, αὐτοὶ ἀνεγνώρισαν τὴν ὑπαρξιν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους.

Σήμερον τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων τὴν διοικεῖ ὁ Πατριάρχης μετὰ Συνόδου καὶ φέρει τὸν τίτλον «Πατριάρχης Συρίας, Ἀραβίας, Πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἁγίας Σιών».

Διὰ τὸ Πατριαρχεῖον αὐτὸ ἐνδιαφέρεται σύμπας ὁ Χριστιανικὸς κόσμος καὶ διὰ τοῦτο σήμερον εὐρίσκεται εἰς ἀκμὴν.

« Νενίκηκά σε, Σολομών »...

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εισαγωγή	Σελ. 3
Εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία...	» 3
Ἡ χρησιμότης καὶ ἡ ἀξία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας	» 4
Εἰς ποίαν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν εὐρίσκοντο οἱ λαοὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους κατὰ τὸν α' μ.Χ. αἰῶνα	» 4
Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἡ θρησκεία των	» 5
Ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα	» 5
Συμπέρασμα	» 6
1. Ἡ Πεντηκοστὴ	» 7
2. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον φωτίζει τοὺς Ἀποστόλους	» 8
3. Ὁμιλία τοῦ Πέτρου πρὸς τὸ πλῆθος	» 10
4. Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία	» 11
5. Ἡ ζωὴ τῶν πρώτων Χριστιανῶν	» 11
6. Οἱ Χριστιανοὶ ἐκλέγουν διακόνους	» 13
7. Ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος	» 14
8. Ὁ διάκονος Φίλιππος	» 16
9. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος	» 17
10. Ὁ Παῦλος ἱδρύει Ἐκκλησίας εἰς Συρίαν, Μικράν Ἀσίαν καὶ Κύπρον	» 20
11. Ὁ Παῦλος ἱδρύει Ἐκκλησίαν εἰς τοὺς Φιλίππους	» 21
12. Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου	» 22
13. Ὁ Παῦλος εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Βέροιαν	» 24
14. Ὁ Παῦλος εἰς Ἀθήνας	» 24
15. Ὁ Παῦλος ἱδρύει Ἐκκλησίαν εἰς τὴν Κόρινθον	» 27
16. Ἐπιστροφὴ τοῦ Παύλου εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ	» 28
17. Ἡ σύλληψις καὶ ἡ φυλάκισις τοῦ Παύλου εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἡ ἀποστολὴ του εἰς Ῥώμην	» 29
18. Ὁμιλία τοῦ Παύλου	» 30
19. Τετάρτη πορεία τοῦ Παύλου καὶ θάνατος αὐτοῦ	» 31
20. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος	» 31
21. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας	» 34
22. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς	» 36
23. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι	» 37
24. Ὁ Ἰάκωβος	» 38
25. Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης	» 39
26. Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας	» 40
27. Ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος	» 41
28. Ὁ Ἀπόστολος Ναθαναὴλ	» 42
29. Ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς	» 42
30. Ὁ Ἀπόστολος Σίμων καὶ ὁ Ἀπόστολος Ματθαῖος	» 43
31. Ἡ ἱδρυσις τῶν πρώτων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ὀργάνωσις των	» 45

32. Αἱ Ἀποστολικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ αἱ μετὰ τὸν χρόνον σχέσεις	Σελ. 47
33. Οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν	» 48
34. Ὁ διωγμὸς ἐπὶ Νέρωνος	» 50
35. Ὁ διωγμὸς ἐπὶ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ	» 52
36. Ὁ διωγμὸς ἐπὶ Τραϊανοῦ	» 53
37. Διωγμοὶ ἐπὶ Ἀδριανοῦ, Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς καὶ Μάρκου Αὐρηλίου	» 54
38. Οἱ διωγμοὶ ἐπὶ Δεκίου καὶ Διοκλητιανοῦ	» 55
39. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος	» 56
40. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος	» 59
41. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος προστάτης τῶν Χριστιανῶν	» 61
42. Ὁ Ἄρειος καὶ ἡ πρώτη Οἰκουμένη Σύνοδος	» 65
43. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος	» 67
44. Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης	» 69
45. Ὁ Μέγας Βασίλειος	» 70
46. Ὁ Μ. Βασίλειος καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης	» 71
47. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ὁ Θεολόγος	» 72
48. Ὁ Θεοδοσίος καταδιώκει τοὺς Ἑθνικοὺς	» 74
49. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος	» 74
50. Ἐξορία τοῦ Χρυσοστόμου καὶ θάνατος αὐτοῦ	» 76
51. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας	» 79
52. Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας	» 80
52. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος	» 83
53. Ὁ Ἡράκλειος ὑψώνει τὸν Τίμιον Σταυρὸν	» 85
54. Ὁ ροναχικὸς βίος, οἱ ἀσκηταὶ καὶ ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος	» 88
55. Οἱ Εἰκονομάχοι καὶ ἡ Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας	» 90
56. Ὁ Φώτιος, αἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν καὶ τὸ σχίσμα	» 93
57. Ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Ρώμων Κύριλλος καὶ Μεθόδιος	» 96
58. Ἡ Ὀρησευτικὴ Μεταρρύθμισις εἰς τὴν Δύσιν	» 99
59. Ὁ Λούθηρος καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Διαχρητρυμένων	» 100
60. Ποίαις μεταρρυθμίσεσι ἐπέφερον ὁ Λούθηρος	» 102
61. Ζβίγγλιος καὶ Καλθίνος	» 103
62. Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ Τουρκοκρατίας	» 104
63. Τὰ μοναστήρια φύλακες τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ὀρησεύσεως κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας	» 106
64. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐλευθέρης Ἑλλάδος	» 108
65. Ἐπαρχίαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος	» 110
66. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας	» 111
67. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας	» 112
68. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων	» 113

Γεωγραφία

Αίματες

Δρ. 16